

APPENDICE/FÜGGELÉK

____ Rubrica delle opere della letteratura e della pubblicistica ungherese in lingua originale e traduzioni in ungherese ____

VEZÉRCIKK

Lectori salutem!

Amint látható a borítón, a felhalmozódott műszaki- és szerkesztőségi akadályok ellenére sikerült végre megvalósítani a vaskos, 640 oldalas **Jubileumi Antológiát**. Jó érzés és megható ezzel a kötettel is ünnepelni folyóiratunk 15 éves létezését és kitartását ezen kemény, az irodalmi- és kiadói világ árral szemben úszó, másfél évtizedes sokfelé elágazó útján. Jelen folyóirat szerkesztése és kiadása mellett, már a kezdetekben megjelentettem antológiákat, irodalmi füzeteket, önálló kis köteteket s emellett műfordítással és cikkek, kisebb elbeszélések és versek írásával is foglalkoztam, s mindezeket tanúsítja a ma már több mint 70 O.L.F.A.-kiadvány (Edizione O.L.F.A.). A debreceni Tudományegyetem Olasz Tanszék vezetője, Prof. Dr. Habil Madarász Imre – a múltban a gimnáziumi olasztanár Fabrizio Galvagni is

hasznlóképpen vélekedett – nem régen az alábbiakat írta: «[...] gyönyörű folyóirat, helyesebben inkább könyv [...] ; [...] végre lett némi időm alaposabban foglalkozni a három könyvvel [...], még nagyobb csodálat töltött el az Ön teremtő szorgalma, alkotó munkássága iránt: a folyóiratszerkesztés és -kiadás mellett könyvkiadás és műfordítás! Ez csakugyan párját ritkítja Olaszországban, de alighanem Európában is. Abban az egységes Európában, mely, lévén mindenekelőtt egy közös kulturális identitás kifejeződése, talán legfőképpen ezt jelenti: a nemzeti kultúrák kommunikációját, „közlekedését”. [...]» A jubileumi antológiával kapcsolatban pedig ezt írta: «A két gyönyörű könyvet [szerk.: fekete/fehér puha fedeles és színes, kemény kötéses] [...] megkaptam. Így kézbe véve, olvasva még inkább lenyűgözött és csodálatot ébresztett bennem szerkesztői-szerzői-szervezői

munkája iránt. [...]» Csak A. Montit parafrázálván mondhatom, hogy: «Nem teszek mást, mint csak erőm, szellemi képességem és csekély anyagi forrásaim szerint teljesítem kulturális- és irodalmi küldetésemet Olaszországban, amelyet Magyarország és Olaszország velem szemben köteleznek, valamint e két nemzethez: a szülő- és fogadott hazámhoz kötődő kötelességtudatom diktál...» Innen ered az antológia címe is: «Nem teszek mást... [Altro non faccio...]»

Az ún. „történelmi” O.L.-szerzők jól emlékezhettek arra, hogy milyen célok indítottak ezen folyóirat, a költészet, próza, esszé, irodalom- és filmkritika, festészet és egyéb Műszak szemléje megalapítására. Rövid idő alatt a kezdő tollforgatók alkotásai mellett már olvashatók voltak az ismert, sőt híres írók, művészek munkái is. Az «Osservatorio Letterario» már a kezdeti, az 1997./0. számtól kezdve publikál tehetséges és minőségi szerzőktől írásokat. Dr. Umberto Pasqui író, újságíró és oktató az alábbiakat írta folyóiratunk 15. évfordulója apropójából: «[...] A folyóirat igazán szép. Nehézségektől nem mentes, mértéktartó kulturális tevékenység értelmét adó, tizenöt éves mérőföldkövéhez érkező és még intenzívebb jövőre készen álló periodika. [...] Az Osservatorio újdonsága pontosan az irodalmi érzékenységgel és alkotással megáldott férfi- és nőközpontság folytatásában és annak fontosságában áll (ami nem jelent önteltséget, narcizizmust, hiú dicsfényt). Összegezve, nem fagyosan akadémikus, nem sznob, nem tartozik a haza megmentőjének hívó vagy haszontalanságot író, távolálló és irritáló irodalmi világhoz. A türelmes mindennapi alkotás, őszintén az árral szemben úszó, alázatosan dolgozó, a tehetséget magában felfedező s azt kitartással művelő és más érzékeny lelkekkel megosztó ember műve.»

Angelo Pietro Caccamo szerint «a folyóiratunk presztízse az irodalmi periodikák nemzetközi palettáján ma már szilárd hagyománynak örvend...»

Kultúrák Könyvesboltja tulajdonosa az alábbiakat írta: (Libreria Culture, Reggio di Calabria): «[...] Nemrégiben olvastuk az Osservatorio Letterario kiadásának utolsó számát [szerk.: 2011. 79/80. sz.], ami szerintünk egyedülálló, szakmaiságában és elmélyült tanulmányaiban is rendkívüli. [...]»

Az folyóirat oldalain olvashatunk műfordításokat, eredeti nyelven írt műveket, esszéket, kritikákat, vitákat, számtalan sajátosságokat... Az ünnepi, színes kiadású, számokban (77/78, 79/80, 81/82) a vezércikkekben felidéződnek a kezdetek, a folyóirat története, fejlődése végigkövethető, amely már könyvnyi terjedelművé gyarapodott. L. N. Peters alias Pete László Miklós költő, író és gimnáziumi magyartanár az alábbiakban vélekedik az Osservatorio Letterarióról: «A szokásos gazdagság. Fordítások, eredeti művek, tudósítások, kritikák, viták, vélemények. Számos különlegesség. [...] folyóirat igazából könyv méretű. Nagy és vaskos, de jó kézbe venni, mert igen szép. Hogy mennyire, az csak „élőben” derül ki; a fényképek nem adják vissza a ragyogó színeket, és a papír minőségét. Meg az olvasás élményét. Melinda folyóiratát jó olvasni. Igazi kincsesbánya.

Idehaza nincs sajtótermék – talán honlap sem – amelynek ilyen széles terítése volna. A lap két kultúra között közvetít, itáliai írók, költők, tudósok újságírók művei, cikkei olvashatók – némelyik magyarra fordítva (is). De vannak klasszikus műfordítások is; Petrarca-

szonett modern tolmácsolásban, valamint az olasz költészet számos olyan alkotása, amely magyar nyelven itt olvasható először.

És a másik oldal...

Számomra nagy élmény volt, és rácsodálkozás, amikor **Ady-versek olasz fordításaira** bukkantam a folyóirat hasábjain.

De nemcsak magyar és olasz vonatkozások vannak: **Gyöngyös Imre [...] Shakespeare-fordításai** is Melinda folyóiratában jelennek meg rendszeresen.

Az olasz-magyar irodalmi és egyéb kapcsolatok történetéről is igen gyakran olvashatunk viszonylag ismeretlen (sokszor meglepő) tényeket, adatokat, történeteket.

Az Osservatorio Letterario a hazai nyilvánosság számára apokrif (vagy apokrifá tenni akart) témákat is bátran vállalja, csakúgy, mint az itthoni, még mindig eléggé bigott irodalomtörténeti felfogás által kiközösíteni szándékozott művek és szerzők ismertetését, a róluk szóló vitákat. Ma már persze idehaza is gomba módra szaporodnak az ilyesmivel foglalkozó honlapok, de Melinda ezt már akkor is vállalta, amikor itthon még a süket csönd uralkodott. Arról nem is beszélve, hogy az itthon vitézkedő orgánumok anyagainak értékeesebb része is sok esetben Melinda folyóiratából származik.

Versek, esszék, novellák, tanulmányok, hosszabb művek részletei – párbeszéd két nagy múltú európai irodalom között.

Könyvismertetők, tudósítások, sok olaszországi és hazai irodalmi esemény előzetes programja.[...]

Az Osservatorio Letterario voltaképpen nem is folyóirat, hanem [...], magyar-olasz nyelvű kulturális periodika. Vagy még pontosabban:

Rassegna di poesia, narrativa, saggistica, critica letteraria – cinematografica – pittorica e di altre Muse.

(Kb.: Költészet, irodalom, értekezés, filmkritika, festészet és egyéb Műszak [jogköre alá tartozó művészetek] szemléje.)

Van külön magyar nyelvű honlapja, magyar irodalmi és kulturális galériája, magyar nyelvű online melléklete és külön magyar nyelvű portálja (Testvérműszak).

Melinda a magyar és olasz irodalom kiváló fordítója is. Egyebek között magyar népmeséket fordított olaszra [...]

A másik oldalról pedig: hadd hajoljon magam felé a kezem: két éve szerkesztője lehettem Melinda kitűnő fordításkötetének; ebben latin és olasz nyelvű szerzők művei jelentek meg magyarul **Horatiustól kezdve Petrarcan és Leopardin keresztül egészen a kortárs Carlo Laulettaig.** [...] Melinda lényegében “nonprofit” alapon, saját örömeire szerkeszti az Osservatorio Letterariót. A költségeket zsebből, előfizetésekből és adományokból teremti elő.»

Dr. Tusnady László professzor úr az alábbiakban vélekedett folyóiratunkról: «Munkája igen nagy tiszteletet ébreszt bennem. Kevés azt mondani, hogy gratulálok. A különböző művelődések találkozása, az értékek megőrzése, továbbadása valóban szép küldetés. Mennyi és mennyi igazi érték lehet egyetlen folyóiratban! Korunk borúlátását, meghasonlását a lélek pénzével tagadhatjuk leginkább.»

Részletesebb információk a folyóirat alábbi web-oldalain olvashatók:

<http://www.osservatorioletterario.net/>
<http://www.osservatorioletterario.net/archiviofascicoli.htm>
<http://www.testvermuzsak.gportal.hu/>
<http://www.osservatorioletterario.net/hungarologia-11.pdf>
http://www.osservatorioletterario.net/hungaricum_osservatorioletterario.pdf

A speciális, ünnepi folyóiratszámok mellett most ezzel az antológiával is ünnepeljük periodikánk 15. évfordulóját. Ez év szeptember végén jelent meg fekete/fehér puha kötésben, majd októberben a puha- és kemény kötéses színes változata. Mivel az Osservatorio Letterario születésnapja egybeesik az olasz egység 150. évfordulójával, a kötetben is – a 79/80-s dupla számunk összeállításához képest rövidebben – megemlékeztem erről a nagy történelmi eseményről. Ezen rövid megemlékezés még rövidebb változatát adtam elő a CicloInVersoRoMagna nyári kerékpáros költőtálalkozón a ferrarai Ariosto-Házban, amelyet ezen számunkban G.O.B. által kattintott fényképekkel illusztrált összeállítással is megörökítettem. Erről előzetest az alábbi web-oldalon publikáltam:

<http://www.osservatorioletterario.net/cicloinversoromagna2011breve.pdf>. A folyóiratbeli olasz Risorgimentőről készített összeállításomról az alábbi kitüntető véleményt kaptam az előbbieken említett Madarász professzor úrtól: «[...] gratulálok az Ön által gondozott lélekemelő részhez a számomra oly kedves Risorgimento-hoz. Olvasva ama nagyszerű kor honleányairól, arra gondoltam, hogy Ön is méltó utódja, örököse a felvilágosodás, a reformkor, a Risorgimento dicső emlékeztető asszonyainak, akik a kulturális élet szervezőiként-éltetőiként-ihletőiként - például szalonjaik révén (ld. contessa Maffei) «hatottak, alkottak, gyarapítottak» (Kölcseyt idézve) nemzetük, hazájuk, embertársaik javára. Ön, kedves Főszerkesztő asszony, az olasz-magyar kapcsolatok erős, hosszú, széles és szép hídját építette fel. «Oly korban», amikor annyi szó esik az olvasáskultúra és a gazdaság együttesen különösen kártékony hatásairól, az Ön által

szerkesztett és kiadott periodikum, illetve könyvsorozat igazán minden elismerést és hálát megérdemel. [...]» Ezen ünnepi, vaskos antológiába gyűjtöttem össze klasszikus- és kortárs alkotásokat eredeti olasz nyelven vagy olasz fordításban, valamint a legutolsó fejezetbe pedig eredeti magyar nyelvű műveket, vagy magyar műfordításokat.

A kötet eredetileg 670 oldalas volt, de sajnos az online internetes könyvkiadó szerver nem fogadott el 640 felüli munkákat, amelyben a borítók oldalai is beleértendőek. Így fájó szívvel és lélekkel sok értékes alkotót – ismertet, híreset és kevésbé ismertet egyaránt – ki kellett hagynom. Bízom abban, hogy adódik olyan alkalom, hogy az ebből kimaradtak a legközelebbi évfordulós antológiában jelen lehetnek. Adja Isten, hogy öt év múlva ezt is megérjük mindannyian! Remélem, hogy emiatt nem neheztem rám senki. Lgyekeztem úgy összegyűjteni a publikálandó anyagokat, hogy méltón visszatükrözze az Osservatorio Letterario ezen 15 évnyi irodalmi- és kiadói munkásságát. Az antológia megvalósítására közölt felhívásomra beküldött pályázati anyagokból, a folyóirat lapjain és egyéb O.L.F.A.-kiadványokban megjelent alkotásokból szemezgetve kerültek be munkák ebbe az ünnepi gyűjteménybe, amelyet nagy szeretettel készítettem s ugyanolyan szeretettel ajánlom mindenkinek!

Ezen szavakkal búcsúzom, reménykedve, hogy öt esztendő múlva még találkozhatunk, s ugyanígy ünnepelhetjük majd a folyóiratunk 20. évfordulóját is! A közelgő ünnepek alkalmából kívánok minden kedves Olvasónknak és földünk minden lakójának áldott karácsonyi ünnepeket és boldog, jobb új esztendőt ebben a jelenleg egyéni, nemzeti és világméretű tragédiákkal, természeti katasztrófákkal, világválsággal terhelt világunkban! (2011. november 5.)

Nota: November elejétől Liguria, Lombardia tartományok tragikus, apokaliptikus napokat élnek át: a nagy esőzések, áradások miatt települések, városrészek kerültek 1-4 méteres víz alá; a nagytömegű víz és sár emberleleteket kioltva városrészeket, településeket rombolt le, sodort el...

- Bttm -

APPENDICE/FÜGGELÉK

____ Rubrica delle opere della letteratura e della pubblicistica ungherese in lingua originale e Trad.-i in ungherese ____

LÍRIKA

Aszalós Imre — Debrecen

ADD NEKEM...

Szívem rossz hegedűjén
 eljátszom Neked,
 hogy hiányod átmar
 minden időt s teret,
 hogy hulló lelkem
 szörnyű szomjúsága
 enyhét immár csak
 lelkedben találna...

Minden édes álom
 Veled indul útnak,
 fond hajadba őket
 virág-koszorúnak,

ragyogjon mosolyod,
 mint rózsaszírom-harmat,
 add nekem a világot:
 add nekem az ajkad.

2011. október

JÓ ÉJT

Jó éjt néked Hold, jó éjt Messzeség,
 álmatlan világ, csóktalan álmok,
 jó éjt Boldogság, jó éjt messze ég,
 szívemben nyíló remény-virágok.

Mint zongora húrját, feszíti lelkemet
 a sosem hallott, lágy zene vágya,
 a dallamé, mi megtart vagy eltemet:
 pendülő lelkem testvér-imája.

Jó éjt, hiszen az álom a minden,
az eljövők, az ölelők remény-éje,
s minden éjt, mit semminek hittem,
beburkolt mindig fürtöd feketéje.

2011.október

Elbert Anita (1985) — Székesfehérvár
ÉGKÖPENY

Az égből sugarasan hullik
A fény, s mint egy köpeny,
Beborítja a mindenséget.
Kinyílik az ég kapuja, s
Egyetlen mondat hagyja el
Az eget: „Ez az én szeretett
Lányom, őt hallgassátok!”
S hirtelen atomcsend hatja
Át a leget. Hazaérkeztem.
A fény, az erő és a szellem
Noszogat, ébredjek rá
Testemre, hiszen nem az egó és
Az elme, de az Isten közelsége
Fogja a vasszíveket megnyitni
Egy más világrendre. Fut a szekér.
Mellette pedig megszólal
A csend, s bölcsességet szór
Az emberekre. Kősziklára építtem
Fel templomomat, hova
Kereskedők nem gyűjthetik
Portékáikat. S nem szivárványt
Láttam, hanem fehér fényt,
Melyben az összes szín lakozik.
A belső tudásnál nagyobb kincs
Nincs, ez minden aranyánál többet
Ér. S hogyha majd magam is
A Paradicsomban leszek, küldök
A Földre égköpönyeget, s akkor
Kristályfény lesz művészetem,
Vezérlő lángoszlop, mely belülről
Suttogja Atyám akaratát, ki küldött.
Hang szól az égből. Itt az idő.
Körbenézett a perc, s ingatag vállain
Dadog a történelem. Mígnem eléri
A partot a szó, s kinyílik a pillanat
Virága most, lágy szövetbe göngyölve,
Fáklyás menetben ringatózó égköpeny.

Gál Csaba Sándor (1968) — Székesfehérvár
PARALEL

a hold sarlója égi mezőn arat
megvillan s jönnek fekete
madarak
felhő takarja el meglep az álom
azt álmodom hogy itt nincs
maradásom

a hold sarlója égi mezőn arat
kévékbe gyűlnek a fénysugarak
földre zuhannak elkerül az álom
amire te vársz én ugyanazt várom

A FENYŐK IDEJE

elközelít a fenyőfák ideje
örökzöld fénybe süllyed a világ
emelkedetten várjuk a telet
a csend súlya alatt
növekszünk tovább

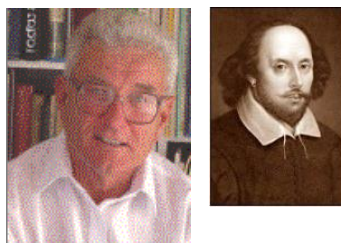
Gyöngyös Imre (1932) — Wellington (Új – Zéland)
MAGÁNYRÓL KARÁCSONYRA

Küszködtünk már magánnyal mindahányan,
törékeny énünket taglózta, míg
azt hittük, hogy abban csak borzadály van
szívünkbe tépni karvaly karmait.

Van nemes magány, vadként idomított,
mely engedelmes, hű szolgánk lehet;
sugalmaz lelki edződésre titkot,
malasztal tölt sok áldozat helyett:
szemléletünket szépen rendbe rakja,
keservet, édest egyensúlyba önt;
jussunkat és adónkat jól kiszabta.
a megállíthatatlan évözönt,
mely megtorpan talán egy pillanatra
és verőfényes karácsonyt ránk köszönt.

1988.

Gyöngyös Imre (1932) — Wellington (Új – Zéland)
SHAKESPEARE-SOROZAT XIII.

William Shakespeare (1564 – 1616)
Shakespeare 15 Sonnet

When I consider every thing that grows
Holds in perfection but a little moment,
That this huge stage presenteth nought but shows
Whereon the stars in secret influence comment;
When I perceive that men as plants increase,
Cheered and check'd even by the self-same sky,
Vaunt in their youthful sap, at height decrease,
And wear their brave state out of memory;
Then the conceit of this inconstant stay
Sets you most rich in youth before my sight,
Where wasteful Time debateth with Decay
To change your day of youth to sullied night;
And all in war with Time for love of you,
As he takes from you, I engraft you new.

Szabó Lőrinc fordítása

Ha meggondolom, hogy csak egy rövid
percig teljes mind, ami nő s virágzik,
s e roppant színpad csak olyat mutat,
amit titkos csillag-parancs irányít,

ha látom egy az ember s a növény,
 egyazon ég húzza föl s rontja le:
 friss nedvben ragyog, lankad, túl delén,
 s kopik daliás emlékezete, -
 a múlás eszméje mindig elő-
 ragyogtatja legdúsabb tavaszod,
 melyben küzd már a romlás s az idő,
 hogy mocskos éjbe fojtja szép napod,
 s küzdve az idővel, mely elragad,
 mert szeretlek, én feltámasztalak.

Gyöngyös Imre fordítása

Megfontolva, hogy minden, ami nő
 mindössze pillanatra tart tökélyt,
 mit egy óriási színpad ad elő
 csillagok titkos véleményeként.
 Ember gyarapszik úgy, mint a növény,
 akár gátolja, segíti az ég,
 magasztosulva ifjú életén
 emlékét hordja bátor büszkeség.
 Önhitt és ingatag állapotod
 nekem ugyan legifjábbnak mutat,
 időfecsérlés rontást adhat ott,
 hol szenny-éj váltja ifjú napodat.
 Szerelmemért az Idő harcra kész,
 amint elvisz, úgy a szívembe vés.

Gy. I. megjegyzése:

Ebben a szonettben Szabó Lőrinc nemcsak pontatlan volt, hanem szó-jelentési hibát is vétett: "and wear their brave state out of memory". Itt a "wear" nem kopást jelent, hanem viselést: "emlékét hordja bátor büszkeség". A nyers fordítás: "bátor állapotukat emlékükből viselik". Szabó Lőrincé: "s kopik daliás emlékezete".

Annál dicséretesebb, hogy egy értelmes egészet hozott létre, még akkor is, ha nem nagyon pontos, Shakespeare filozófikus elmélkedésével eléggé párhuzamos ahhoz, hogy jó tolmácsolásnak lehessen ítélni. Nekem megnyugvás, hogy műfordításom pontosabb nemcsak verstanilag, hanem a sorok jelentésében is.

Hollóssy Tóth Klára(1949) — Győr NOVEMBER

Lomha időtlenség kongatja csendjét,
 szomorú világ ez, sehol egy mosoly,
 kiitta a lét csordultig telt kelyhét,
 az ég alatt gond, és szörnyű bú borong.

Hamuszín ködben nyugszik domb és mélység,
 könnyeznek a fák, a bokrok hangtalan,
 remete szél jár partok meredélyén,
 békesség vigyázza a vigasztalant.

Bújtató az erdő, kihalt az ösvény,
 megsűrült, hűvös, könnyeső szemerkél,
 kopog zizegve, lassan a fák között.

Arcomba csapkod a hosszúszárnyú szél,
 s tovalebben a víz homályüvegén,

minden múltó, csak a változás örök.

FELELŐTLENSÉG?

Miért hajlunk felsőbb akaratra,
 megismerve vágyat, reszketést?
 Miért hajlunk kínra, fájdalomra,
 mért folytatjuk a ránk mért szenvedést?

Utódokat magunkból kiszakítva
 erőltetjük a megmérettetést,
 hogy szükségükben magukra hagyva
 sirassák el gyászban a születést.

Ördög a test, sötét parancs rajta,
 feltétlen utasítást teljesít,
 vad ösztöne, szükséglete hajtja,
 hogy átörökítse a létezést.
 Vállaljuk vakon gyermekeink sorsát,
 meg sem kérdezve tőlük, akarják?

TÉLI NÉMASÁG

Csillagokat sziporkáz a határ,
 a tájon vastag dunna a hó,
 alatta gyémántmezőket talál
 a földet borító takaró.

Apró, csillogó kis pehelyszemek
 szikráznak vissza a napba,
 a rezzenetlen jégszigeteket
 a szűzi hó jól betakarta.

A fehér csend mindent kibélel,
 a fagy havas szirteken tanyáz,
 öröklétet játszik a széllel,
 ördögöt kerget, tán saját magát.

Horváth Sándor (1940) — Kaposvár NÉHÁNY SZÓ

Hommage a Prof. B. Tamás-Tarr
 Melinda

A szonettedről, amit úgy csodálok,
 Hisz minden sora csillagokba téved -
 A magos éjig követtelek Téged,
 Ha tengerekre hívtak Dante álmok.

Mert minden egyes szó, mint kis gyökérzet,
 Mintha fénynek lettek volna ágai,
 Messze túl a képzelet határai, -
 Ha Szép és Jóság erényét vezérelt.

Magamnak csak a dalokat akartam -
 Örök árván dúdolván hallhatatlan,
 Párás szemekkel, mint ki napba nézett,

Babér koszorúval köszöntelek Téged -
 Múzsák és papnők szonett fejedelme,
 Kit versre ihletett turáni kedve.

Megjegyzés: Melinda B. Tamás-Tarr Dante-szonett fordítása (Új Élet, XXVI. szonett: Oly kedves...) ihlette Horváth Sándor kaposvári költőt a fenti szonett megírására (ld. Osservatorio

letterario NN. 79/80 2011 79.old és NN. 81/82 2011 174-175. old.): «Kedves Melinda, Múzsák és Papnők szonett fejedelme... a Dante szonett fordítás indította el képzeletemet, amely nem először eredményezett Melinda verset... Íme. Eme szonettet akkor írtam, amikor átvettem a somogyi anzixra, a Dante fordításokat... Csodálom óriási munkabírását és alkotó energiáit, mely rövidesen versekben kap majd formát. ...NTK H.S.»

A FEKETE MAGYAROKRÓL

A csönd gyöngéden átölel,
És a halott múlt szárnyra kel,
Máni és testvérei lépnek elő, -
Mert tudják, eljött az ítélet idő.

Óh, de nem a senki és a talmi,
Hanem kit áldozatnak kellett adni,
Istentelen és romlott tömegeknek
Mert kárhozatot követeltek!

Néha nem lehet kimondani,
Miért kell a szívnek megszakadni,
A csöndes ima szárnyra kel,
Életelő gyertyák fényeivel –

Betelve isten kegyével -
Idő pedig többé nem lészen,
Eljön a turul és a medve
Széki Sziklamező kegyelme:
A nappárduc és a szittyá
Hunoroszlán turul gyermeke
Azt kérdi, Magyar testvérem:
Divéki szíved még szeret-e?

Joachim Ringelnatz (1883-1934)
ÜBERGEWICHT

Es stand nach einem
Schiffsuntergange
Eine Briefwaage auf dem
Meeresgrund.
Ein Walfisch betrachtete sie bange,
Beroch sie dann lange,
Hielt sie für ungesund,
Ließ alle Achtung und Luft aus dem Leibe,
Senkte sich auf die Wiegescheibe
Und sah – nach unten schielend – verwundert:
Die Waage zeigte über Hundert.

SÚLYFELESLEG

Egy hajótörött levélmérleg
Állott a tenger mélyén. Egy bálna
Aggódva nézte őt, tényleg.
Körbeszaglászta, majd végleg
Egészségtelennek találta.
Távozni engedte gondját és a levegőt
Testéből és a mérlegre süllyedt.
Tudatába csak lassan nyert utat,
Hogy a mérleg száz felettit mutat.

Fordította © Schneider Alfréd

Pete László Miklós (1962) — Sarkad
ÁNIZSOS NYÁRI EST

Ánizs mosollyal tiszteleg
A fiús
Június,
Vándorló csillagok ballagnak
Odafent,
Gyalog;
Csillagmezőkön felleg
Andalog.
Mindent idigókékre
Fest
Az Est;
Jövők mozdulni
Rest,
Szellem szárnyalna,
De fáradt
A test.

2010. június 28., hétfő

HÉTVÉGI PILLANATOK KAVICSSZÖNYEGE

Ilyenkor lágy szőnyeg lesz az idő,
Plasztikus pillanatok fővénye,
Pihentető, szelíd holtág a létben,
Meghitt alvás és boldog álom -ébren;
Véd s támogat, mint büszke várfalak;
De elcsobog, mint vad hegyi patak.

Sok kavics-pillanatnyi délután,
Minden kavics emlék marad csupán,

S mégis ilyenkor élünk igazán...

2010. március 13., szombat

A MESSZESÉG, HA KÖZELÍT...

Ha tűz a tiszta fény;
Éltre kelve visszatér
A visszavont remény.

A messzeség, ha közelít,
Suttog a horizont,
A Föld arcáról eltűnik
A vén bánat-bozont.

A messzeség, ha közelít,
Türelem-kék az ég,
Sok lélekben a szerelem
Szent öröktüze ég.

A messzeség, ha közelít,
A világ nagy gyerek,
És minden hűséges Barátod
Átölelheted.

2009. július 27., hétfő

Schneider Alfréd (1943) — Freiburg (D)
TÖMÖRKÉK

Mily kopárrá válna
Földünk néhány csücske,
ha nem nőne rajta
burján, csalán, tüske.

*

Így szól hát a parancsolat:
Szeresd felebarátodat!
Ha gyermeket ölt akkor is?
Az ily szeretet nem hamis?

*

Szeresd ellenségedet!
Így szól az ige hallhatón.
Bocsáss meg Uram, nem lehet.
Csak ember vagyok, nem tudom.

*

Tanítóm tanított,
de az élet többet.
Mindkettő fakasztott
kacajt és könnyet.

*

A munkához hozzá ne fogj
unalommal, és ne nyafogj!
Amit teszel hittel tegyed,
meglesz hozzá erőd, eszed.

*

Elmúlt a forró szerelem kora,
de a nap ősszel is ragyog.
Kéz a kézben megyünk kedves tova,
a végsőig, ha akarod.

*

Lassan a Nap lemenőben,
a vacsora is most már készen.
Csendben eszünk s hálát adunk:
szép volt Uram mai napunk.

*

Segíts Uram mindazoknak,
akik utcán, parkban laknak,
akik koldulásból élnek.
segíts rajtuk Uram, kérlek!

*

Kenyér és bor: szent eledel.
Nem annak, ki fal és vedel.
Áhítattal igyad, egyed,
Hálás légy, ha van kenyered!

*

Egy tarkavirágú réten
fekszem a fűben és ébren
álmodom múltból, jövőről;
kezdenék mindent előlről.

*

Az élet vésője megmunkált engem,
ráncos a bőröm, kemény a lelkem,
de a kéreg mögött, mint pár védett virág
ott vannak békében család és a világ.

*

A falon csak egy árnyék vagyok,
ha kék az ég és a nap ragyog,
de ha beborul az őszi ég
azt is elnyeli a szürkesség.

*

Rozsdavörös lombon át
nézem a Nap sugarát.
Öreg vagyok, a Nap is az,

lesz-e vajon új tavasz?

*

Lelkem nyugodt és tiszta,
mint vihar után a táj.
Semmit sem sírok vissza
de feledem ami fáj.

*

Nem kopog a halál,
titokban, csendben jön.
De jobb is így talán,
rettegni nincs időm.

*

Mintha megsértődne, úgy tesz
a nő ha tekinteted pimasz,
de ha rá se hederítesz
akkor nagyobb lesz a grimasz!

*

Holló a hollónak szemét ki nem vájja
de magyar más magyar torkának esik,
miközben a békét a másiktól várja
s itt is, ott is a bűnbakot keresik.

*

Van jobboldal,
van baloldal,
de hiányos a kép!
Hova lett a közép?

*

Ott, ahol a Maros vize folyik,
ahol székely él, szenved, dolgozik,
ahol beszélni tanított anyám,
ott van Erdély, az én édes hazám!

Szirmai Endre (1920) — Kaposvár
EGYETLEN TÖRVÉNY

Tudom, hogy a zuhogó események
elfúlnak a sorjázó pillanatban
lángoló tűzön zuborog a katlan
egymást biztatják a botló remények.

Hiszem, hogy egyszer szelídül az örvény
a sistergő vágy sápadtan elfolyik
a csönd karoló ölelést álmodik
sorsomban él még az egyetlen törvény.

A fények mögött kormosodó árnyék
sápadó hitem biztatásra vár még
botladozik időm a forgatagban...

békés mosolyod igazító szándék
újra velem vagy; bár csak tisztán látnék
minden szenvedést szülő pillanatban.

2007. február 19.

EMELD FÖL...

Emeld föl a fejed...
amit átéltél - az nagyon igaz
bár gondjaidra ez sovány vigasz.
Múlás... emeld magasra a fejed
nehogy elhagyjon az emlékezet;
a látomások egyre elriadnak
csak jele marad a múlt pillanatnak.

ÚJ ÉRDEKSZÖVETSÉG

Az elgördülő, vágatató időben
újra csak kérdezem: ki a magyar?
aki elhullt, akit elvert a jég
vagy a néppusztító vérzivatar...

Él-e még a Kárpát-medencében
a Hunyadiak testvérszeretete
vagy csak az érdekek hozsannáit
tudja a sohasincs-többé éneke.

Leigázóink ismét elárulnak
más szív, más szó most az uralom
hódítóink rajtunk gazdagodnak
akár tiltakozom, akár akarom.

Kassa vagy Kolozsvár, Eszék vagy Bácska
otthonain motyog elfúló fohással
ezer harcos, megcsúfolt esztendőnk
megtizedelt árva magyarsággal.

Én meg tépelődöm. Egy újabb évezred
szláv, angol, latin vagy germán szövetség
bizonygatja: nem is ez a fontos,
mert Európa él - új érdekszövetség.

CSELEKVŐ IGAZAK

Ámuló szemmel, táruló szívvel kérdem:
Hol tartunk ma? - Tompán dübörgő vérem
lobogva kérdezi: mi lesz így velünk?
Sokat botladozó útkeresésünkben
silányul, pusztul széteső nemzetünk;
fojtogat a görbe utak szálló pora
az érvényesülés tikkasztó mámora
– mert a megtévesztést igaznak mutatják
az igazságot — ócskapiacra adják
igaz emberség már alig található
süllyed a törött meglekelt hajó
eltorzult már a szépen szóló ének
és bemocskolódtak a tiszta messzeségek.

Könnyező szemmel, szorongó szívvel kérdem:
hová jutunk? –már nem hajlik a térdem
de még könnyebb a hegynek fölfele menni
szétforgácsolódott már minden. — Semmi
nem könnyebb, mint mutogatni másra
és mindig várni újabb messiásra.
Pedig minket csak az áldozat ment meg
ellentmondani büszkén a félelemnek
hadd szóljon újra szépen minden ének
tisztuljanak meg a bemocskolt szépségek
küzdjünk tovább! Eddig sem volt hiába
ne fulladjunk bele a tegnapi és a mába
szóljanak igazat a kimondott szavak
és váltsanak meg minket a cselekvő igazak!

2007. január 9.

*Forrás: Szirmay Endre, Megváltó remények; Révai Kiadó
Digitális Kft., Kaposvár 2007, 81 old.*

**Tolnai Bíró Ábel (1928) — Veszprém
EGY A SORS**

Pajtás, mit búsulsz?
Hisz meg kell szokni ezt!
Miért fogyasztod
Azt a drága szeszt?
Berúgsz ugyan, de mondd:
Ettől leszel Botond?
Hagyjon el a törpe gond!
Ne hallgasd a gúny-űzöt,
Hisz egyszer mindenkit eldobnak,
Mint a rossz cipőfűzőt...

Dombóvár, 1950. június 1.

NYUGDÍJAS VASUTASOK

Vállukon kapa van, s mennek,
Pedig már
Megrokkant, fáradt öregek,
- Szívükben a sors kesereg -.

Dolgoztak harminchat évet
Keményen,
S szívükben nyugdíj reménylett
És boldog öreges élet.

És – lássuk – mi lett a vége?
Görcsösen
Kapanyél fekszik a kezébe...
És rájuk az égbolt szomorúan néz le...

Dombóvár, 1950. augusztus 24.

ALKONYATKOR CSIPEGETŐ KISCSIBÉK

Csip, csip, csip – a kiscsibék
Csipogva futnak
Az árnyas útnak,
A füves partnak:
Csip csak, csip csak, csípni még
Aranyszárnyú kiscsibék
Csip... csip...

Dombóvár, 1950. május 13.

Sötét van. A hold
Görbe háttal botoz az égen.
Itt-ott szürke folt.
Csillagok pislognak szerényen.

Dombóvár, 1950. február 5.

PRÓZA

**Bodosi György (1925) — Pécsely
MÚZEUMI BESZÉLGETÉSEK VIII.**

A kulcs kérdés

Pontosabban inkább: a kérdező
kulcsocska.
Akit gyakran megcsodálunk, az megszólal egyszer. Így
jártam ezzel a szép formájú gótikus kulcsocskával is,

amikor – tán századszor is már, rácsodálkoztam az üveg mögül. Értsd úgy inkább, hogy kívülről, persze.

Akkor megszólalt. Kedvesen, ahogy várható volt tőle. Akarsz játszadozni velem? – kérdezte. Szívesen – feleltem. Akkor hát figyelj a kérdéseimre. Azzal elkezdte:

Én azt mondom: palota.

Ő azt mondja: kaloda.

Te mit mondasz?

– Mit mondhatnék? – feleltem kérdéssel felelve a kérdésre.

Én azt mondom: sírkápolna

Ő azt mondja: bűdös kocsma

Te mit mondasz?

– Nem tudom mit.

Én azt mondom: kincses kamra.

Ő azt mondja: rácsos fogda.

Te mit mondasz?

– Hallgatlak csak.

Én azt mondom: gyerekszoba.

Ő azt mondja: lyuk a falba.

Te mit mondasz?

– Várakozom.

Én azt mondom: toronyajtó.

Ő azt mondja: szennyestartó.

Te mit mondasz?

– Fülelek csak.

Én azt mondom: virágos kert.

Ő azt mondja: titkokat rejt.

Te mit mondasz?

– Egyre szebb lesz.

Én azt mondom: végy a kézbe!

Ő azt mondja: ne hadd félbe!

Te mit mondasz?

– Megpróbálom.

Azzal kinyitottam a szekrényt. Ledől a válaszfal, s kézbe vehettem. Feleltem, s megforgattam a levegőben, mintha valami láthatatlan zár ajtajába illeszteném. Csikorgó zajt hallottam. Kinyílt a terem ajtaja, s egy Hölgy lépett be rajta. Az, aki máskor is el szokott ide jönni, a leghűségesebb látogatóim egyike Ő, aki arra is rávett, hogy ha már ide telepítettem ezeket az ősrégi tárgyakat, próbáljam meg szóra is bírni azokat.

Még szerencse, hogy nem azt kérte, hogy énekeljek vagy táncoljak velük. Ami igaz, egyikre sem lennék kapható.

Elbert Anita (1985) — Székesfehérvár HÓKEHELY

Egy nagyon szegény család élt az erdőben, még a múlt század végén. Az ő történetüket örökíti meg kőbe vésve egy felirat: „hókehely”. A friss hóba ugyanis beledobtak egy kelyhet, amit azóta sem találtak sehol. A családfő foglalkozása favágó volt. A fizikai munka úgy kifárasztja a fejet is, mint az írnostás, avagy a másolás. Ugyanis nem a nagy tervekhez kell igazán az ész, hanem a kimerítő munkákhoz. A hó egy helyen

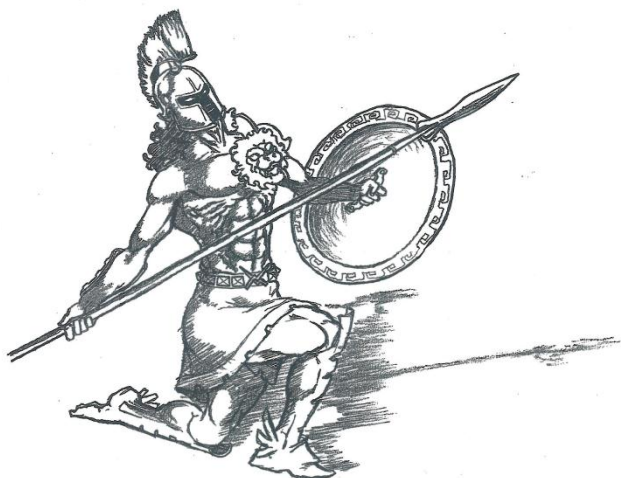
hattyú formát öltött, hófehér tájnak ékessége lett. A favágó szerény, visszahúzó ember volt, s mondható, akár egy erdő darabolt fa a világ, mert számára a fákon kívül más élet nem volt. A favágónak a számolás koszinusz tételhez mérhető, bárha egy másik embernek karikacsapás is. A harmatos fák a legveszélyesebbek, mivel azok csúsznak, egyik a másikra. Volt is egyszer balesete a favágónak. Megcsúszott a balta, és a térdét súrolta a szerszám. S úgy látszott, nem is a lába, de a balta kezdett el vérezni. Néhány perc múlva a térdén lévő seb elmúlt, ám a balta véres könnycseppeket hullatott. Más csodás események is történtek vele. Mikor a családnak alig volt élelme, lement a folyóra az ember és pisztrángot fogott ebédre. Ám megérkezett a férfi rokonserege, így nem volt elég a hal. Ekkor magasba tartotta az ételt, megáldotta és tört belőle mindenkinek. Két kosárral szedték össze az asztalról végül az ételt. Hálóba kerülnek a halak, szavaim, ugyanis külön-külön egy szó sem mer versenyezni velem. A ház asszonya csendes, visszahúzó volt, sosem folyt bele pletykálkodásokba. Háromszögbe tette a hamut, tudva ebből vétetett az ember s ide érkezik meg. S bárha a favágó tudta, alacsonyabb rendű ember, mint az orvos, de a haláltáncban végül minden ember egyenlő lesz, s ez bizonyosabb volt, mint az ércablákra írt ígék. Miképpen Sámson a hajában őrizte erejét, addig a favágó izmokban bővelkedő karjában. Az izomrostok, mikor megfeszülnek, pattanáig hajlik az alkar, a felkar pedig kitámasztja a baltát s egy suhintással kettévágja a rönköt. Sajnos sok élő fa is elpusztul, még olyan is, ami a Heszperiszek kertjében virágzott hajdanán. Mindig is kereste a favágó az utolsó hang történetét. Mit is mondjon majd utoljára, halála előtt. Sokat suttogott, majd szünetet tartott, nem jött a szó a szájára. Azt tudta, hogy szereti az embert, mégis sokat szenved. Ekkor félbeszakította eszmecseréjét a harang, ebben találta meg a hangot. De a szó még mindig hátul maradt s érezte, a lelke vízének tetején csüng. Lehorgonyzott, hajója révbe ért. Egy hókehely van a kezében. A kakas hármat szól. A hangjai árnyékát, a levegőben hagyott nyomát hallgatta, mely a csend volt. Sok ember nem szereti hallani a hangját, ugyanis a hangok mögött lévő, végtelen csend felébreszti bennük, mennyit nem tudnak még erről a világról. S az a hang, amit a favágó keresett, csak a csendben lehetett egy csendhang, amit száj nem tud kifejezni, csak a szív.

A szó köldöke a koponyához kapcsolódik, származást nem tűr a kozmikus ember. Kosarat fon a meggyötört szív, holott a korona illene a fejére. Köpenyt borított a szövegemre, hogy a kelyhemből a hó be ne fedje szavaimat, ugyanis nagy úr a csend, de szavak nélkül a mai ember még nem tud kommunikálni. Kűszöbön áll a kutya, éberen őrizi a szót, Kerberosz éppígy a pokol kapuját. Mégis a kutya költő, a költő kutya, szorgalmas, akár a méh. Köd lepi el a vadászkunyhót, semmit sem látni, a rönkök pedig a fehér hamufelhőben körkörös gyűrűik révén ragadhatók meg. Koporsót kőrisfából deszkázza össze az ember, Krisztus nevét ismételve. Szegény ember hívő, jámbor fajta, csodát így eszmélheti. A szöveg kulcsa a szeretet. A favágó egyedül kalapálja bele az összes betűt a versbe, mint kovács, ki a ritmust nagyobbra értékeli, mint a tartalmat. Hidat ver az ember hígany, kén és só közé, melyek lelket, szellemet és testet testesítenek meg. A holdsarló világít az égen, sötét van, a földeken a hold árnyéka

látszik, mely inkább fényárnyék, mint szürkeség. Hullámos a fekete föld, le lett boronálva. Egy homokórát tett az ember az asztal közepére, ez méri az életidőt. Közel van már a vég... Hársfaágak csendes árnyán zokog a szív, mikor az árvízi hajós felkel halottaiból és kiment a szerencsétleneket. Már nincsenek járványok, a középkorban ellenben volt elég. Kagyló alakú desszertet majszol a ház asszonya, ajándékba kapta egyik rokonától. Úgy érzi, ez királyi eleség. Csak zöldséget és gyümölcsöt majszolhatnak úgyis egész évben. Most azonban itt van e csemege, s bizsereg tőle a szája. Egyszeriben hét különböző hangszer szólalt meg. A harsona, a hárfa bűg s rezeg. Egy utolsó kürtszó jelzi a véget. Kerubok védik karddal a paradicsomot, de az Isten oly irgalmas, az embernek sarut és botot ad kezébe s angyalait küldi, nehogy kőbe üsse ember a lábát. A kútnál egy asszony húz vizet, egyszerű, mint az egyszeregy. De a puritánság mögött ott vár a lélek, mely tövestől erősíti meg az embert, egyenlőségében. Csak a balgák hiszik azt, hogy magasabb rendűek, mint a többiek. Az ég megnyílt s angyalok vitték fel az égbe a hókelyhet. Ám, mikor a tél elközeleg, az égben a kehely árnyékát látni, s alatta a szitát, hogyan szórja szét az ég a Földre áldott gyümölcsét, a mannát, mely leérve a föld közelébe, hókristályként hullik az ablaküvegre.

Mester Györgyi (1954) — Budakeszi
A HŐS

Nagydarab ember volt, hatalmas fejjel, dagadó hassal, hosszú kezekkel és lábakkal, mégis félnék, sőt, mit tagadjuk, gyáva. Ezt magában feltétel nélkül elismerte, de kifelé azért tagadta a látszatot. A felesége nem egyszer a szemére hányta: Géza, lássuk be, te egy nyámnyila alak vagy. A múltkor is hazahoztad a már szagló csirkemellet, és nem mertél szólni a hentesnek, pedig már a méréskor láttad, hogy el van színeződve a hús. A gyerekek is igazságtalanul pontozták le a történelem dolgozatát, és te nem mentél be, hogy arra a vén satrafa tanárnőre ráborítsd az asztalt. Férfi az ilyen?! Egyszer végre a sarkadra állhatnál, ha nem magadért, legalább a családodért!

Keglovich T. Milán illusztrációja

Szinte rituálészzerűen ismétlődtek ezek a kritikák, s olyan gyakran hallotta őket, hogy igazán már meg sem sértődött miattuk. Persze, azért nem bánta volna, ha egyszer ez az állapot a visszájára fordul, s ő valami csoda folytán felbátorodik, határozott, céltudatos férfivá válik.... végtére is, ábrándozni nem tilos.

Mialatt Kis Géza - ki ráadásul a nevét is egy „s”-sel írta -, ezen morfondírozott, a levegőég magasabb szféráiból hétköznapi, és nem mindennapi lelkek születtek le a Földre, ismételten, immár sok ezredszerre, keresve egy-egy, a további létezésre alkalmas porhüvelyt. Az ókori görög csaták közismerten nagy harcosa, a hős Akhilleusz is ezek között volt, aki, miután kipróbált már számos idegen, szűkös gúnyját, most kényelmesebbet keresett. Valami problémamentes, egyszerű testben kívánt lakozni, egy darabig, úgy negyven évig, szívesen kitarott volna egy helyen.

Bolyongása során akadt meg lelki szeme Kis Géza hatalmas testén, és közelebbről megnézve azt is látta, jobbat kívánni se kívánhatna magának. Annyira kényelmesnek, tágasnak tűnt a belső tér, hogy először azt hitte, egyedül van. Csak nagy sokára vette észre, hogy a test rejtékén ott lapul egy kicsike, félnék élet. Úgy látta, annak ellenére, hogy osztozniuk kell, elférnek, meg aztán ki tudja, mit hoz a jövő, lehet, hogy előbb-utóbb egyedül birtokolhatja az egész testet.

De ha már nem volt egyedül, nem tehetette, hogy nem vesz tudomást a másik életről, mellyel közösen osztoztak a szálláson. Már a megszólításkor látta, a kis élet szinte retteg. El nem tudta képzelni, hogy ilyen is lehet, mármint, hogy egy ilyen természetes óriás bármitől is féljen. Nem akarta elijeszteni, ezért barátságosra vette a hangvételt. Azzal kezdte, reméli, jól meglesznek egymással, bár ő nem szokott hozzá az osztozkodáshoz. Kis Gézát, miután nevét megtudta, következetesen Geizának szólította, ilyen névvel ugyanis már találkozott, különböző életei során.

Mivel Geiza nem volt túl közlékeny, úgy gondolta, csendben figyelni, miként is cselekszik egy ilyen „Kis” élet, abból bizonyára következtetni tud a jellemére.

Megütközve látta, mint ordítja le a fejét Geizának egy testes, nem túl szép asszony, csak azért, mert morzsálódó kenyeret hozott a közértből, és nem lehetett rendesen szeletelni. Azon is csodálkozott, hogy mennyire semmibe veszik az apjukat a gyerekek, amikor megkérte őket, hogy csendesebben hallgassák a zenét, mert aludni szeretne, csak még jobban felhangosították a készüléket. Azon meg egészen elhűlt, hogy az egyik szomszéd milyen nagy hangon oktatta ki szegény - egyébként a házmesteri teendőket is ellátó - Geizát, megfenyegetve, hogy ha még egyszer nem viszi be időben az utcáról az üres kukákat, nekik fog menni kocsival, mert ő ott szokott parkolni, és neki kell a hely. Akhilleusz pár napig csendben tűrte a dolgot, majd nem állhatta meg szó nélkül: Geiza, mi most sorstársak vagyunk, egy testben élünk, csak nem nézhetem tétlenül, hogy téged ennyire megaláznak. Hagyd, hogy legközelebb én intézzem a dolgokat, a magam módján. És eljött az a nap is. Kis Géza megint elfelejtette időben bevinni a kukákat, és a szomszéd közéjük hajtott, kettőnek rögtön le is szakította a fedelét. A házmester valamivel később vette észre a történeteket, de mindjárt tudta, miről van szó. Egy-két bábó járókelő legnagyobb meglepetésére, nekiveselkedett, és az autót az út közepére taszigálta, nyomta, lökte, tolt. Hamarosan feltorlódott a forgalom,

az autósok rendőrt hívtak, aki a rendszám alapján azonnal a lakásán kereste fel a szomszédot, s élből fel is jelentette, szabálysértés, a közforgalom súlyos akadályozása miatt.

A gyerekek, mivel az apai szigor következetesen sosem lépett fel velük szemben, természetesen elkanászodtak. Ennek legfrissebb megnyilvánulása az volt, hogy nem csak egyedül bögették a magnót, de társaságot is hívtak, és együtt, üvöltve énekelték a divatos külföldi slágert. És akkor Kis Géza - vezetőkénevében csupán egy „s”-sel - bement a szobába, először is lekapcsolta a harsogó hangládát, azután kinyitotta az ablakot, és gallérjánál fogva kitette rajta a fiát. Szerencsére, a magasföldszinten laktak. És amikor megkérdezte a vendégeket, hogy hajlandóak-e szép szóra hazamenni, vagy közülük az elsőt, a gallérjánál fogva, már az emeletről teszi ki, a következőt a második emeletről, s így tovább, míg el nem fogynak..., a megszeppent fiatalok, hangos csókolommal, rendezett sorokban, gyorsan elvonultak. Fél óra múlva csengettek. A fia állt az ajtóban, és igen nagy tisztelettel kérdezte, bejöhet-e már, mert időközben odakint eleredt az eső.

Az asszony nem is tudott ezekről, de igencsak furcsállta, amikor este a gyerekek, és nem csak a fia, a nagylány is, nagyon csendesesen viselkedtek a vacsoránál. Megkérdezték, ha már nem kérnek enni, felállhatnak-e az asztaltól, egyben jelezték, hogy minden lecke készen van, és ha az apjuk megengedi, elmennének aludni.

Ágybamenet, Kis Géza csak úgy mellékesen megjegyezte, délután beugrott az iskolába, és beszélt a történelemtanárral. Megegyeztek, hogy a tanárnő hajlandó kivételt tenni, s noha ez eddig nem volt szokás, a gyerek felelhet a félévi jobb jegyért.

Az asszony úgy találta, mintha a férje nem csak a szemében nőtt volna meg, hanem kicsivel tényleg magasabb lenne, mint előző nap. A sokat gúnyolt hasa se tűnt olyan hatalmasnak. Tán behúzta, de az egész ember valahogy inkább egy rátermett, harcos jellemű hősnek, nem pedig kövér behemótnak látszott, mint korábban. Még a haja is sűrűbb lett - állapította meg. Az éjszaka nagyon virgoncan telt, arra panasz nem lehetett.

Másnap, reggeli közben, Kis Géza - csak úgy mellékesen -, odavetette a feleségének, hogy a jövőben el fog járni a közeli edzőterembe, mert szeretne egy kicsit jobb erőnlétet, szálkásabb termetet. Amikor pedig munkába indulván, búcsúzóul az asszonyhoz hajolt, hogy egy futó csókot leheljen az arcára, odasúgta: Drágám, tetszik nekem ez az új élet...

A PILLANGÓFA

A kis vadcseresznye igazán véletlenül, afféle „talált gyerek-ként” került az erdőbe.

Élete kezdetén, egy öreg gyümölcsfa alatt lelt rá a nagyétvágyú seregély. A fűben szanaszét heverő, utolsó, elfonnyadt

szemek közül csipentette fel a csőrébe, s röptül vele a magas égbe, majd leszállt az erdőnek egy bokros részén, hogy avatatlan szemek elől rejtve, nyugodtan csemegézhesen belőle. Csipegette, vagdosta a csőrével, majd amikor már nem talált rajta ennivalót, otthagyta és továbbállt.

A következő napokban a júniusi eső alaposan megáztatta a talajt, s az immár lecsupaszított magocska beágyazódott az erdő földjébe. Telt, múlt az idő, s a borsónyi kis mag megrepedt, apró hajszálgökörei maguknak utat keresve fúródtak a porhanyós talajba. A gyökök lefelé törekedtek, mintha látogatást akarnának tenni az anyaföld mélyében, a vékonyka zöld szár pedig fölfelé, a világosság felé húzódkodott. Eleinte vaskosabbak voltak nála még a gaz, s az erdei gyomok szárai is, azután lassan megerősödött. Törzse előbb hajlékony botocskához, majd seprűnyélhez vált hasonlatossá, később gyermekkar vastagságúra hízott. Sudár, egyenes tartása lett, de semmi több.

Csenevész törzsével, össze-vissza nyújtózkodó barna ágacskáival senki nem vette komolyan. Igazán fel sem tűnt az ember magasságú gazban, s amikor még ki is leveledett, teljesen beleolvadt a környezetébe. Szégyenkezett miatta eleget. Színtelen kis jöttmentnek érezte magát, akit éppen csak megtűnnek a nagyok, és attól félt, talán nem is nő tovább. Főként attól tartott, hogy soha, semmivel nem fog kitűnni az erdő aljnövényzetéből, a cserjék áthatolhatatlannak tűnő, zöld paravánt alkotó sűrűjéből. Szomorú kis életébe csupán a szomjoltó, langy tavaszi esők, a nyári szél tikkadtságot hozó forrósága, s az őszi dér hoztak némi változatosságot, na meg az első hó bársonyosan puha érintése, mely habkönnyű fehér palástként borult gyöngé vállaira. Még a rovarok is elkerülték. Az éltető napfény csak akkor jutott el hozzá, amikor ősszel lehullott az őt körülvevő, hatalmas felkiáltójelként fölébe magasodó gyertyánok és bükkök lombja, vagy ha a viharos szél megtáncoltatta, kedvére hajlítgatta a szálas faóriások koronáját.

Csendben, esemény nélkül teltek a napjai, szelek szárnyán gyorsan röptül az idő. Nem sok minden változott a környezetében. Az idő múlását csupán azon érezte, hogy egyszer kibújtak a zöld levelei, azután meg mind lehullottak. Nagyritkán kidőlt egy-egy öreg fa, vagy új madárcsalád fészkelte a vastagabb ágakra, s ez így ment évről-évre.

Egy tavaszon azonban, amikor a természet is még csak ébredőben volt, váratlanul új érzések kerítették hatalmukba. Az első napsugarak, mint ilyenkor mindig, jólesően melengették ágait, rajtuk azonban, a szokásos, hosszúkás levélrügyek mellett, kis göböcskék kezdtek kinőni. Először azt hitte, valamiféle kór támadta meg, de fájdalmat nem érzett, a levelei ugyanúgy zöldültek, mint korábban, s a gyökörei sem lazultak meg, sőt, talán még jobban kapaszkodtak, szilárdan kötötték őt a földhöz.

A kis képződmények egyszer csak hasadozni kezdtek. Sajnálta, mert már elfogadta a létüket, hozzászokott a látványhoz, amitől egy kicsit végre ő is más lett. Most azonban úgy tűnt, kifakulnak, elhalnak majd lehullanak, hogy részévé váljanak az erdő humuszos talajának. Már előre félt attól, hogy megint ugyanolyan jellegtelen lesz, mint azelőtt volt. Nehezen, de próbált elfogadni az elfogadhatatlant.

A nagy, tüzes golyóbis napról-napra melegebben süttött, beköszöntött az igazi tavasz. Egy reggel arra ébredt, hogy valami megváltozott körülötte. Mintha megint leesett volna a hó. De az nem lehet, ilyen meleg hajnalokon már nem szokott hó esni, legfeljebb eső! Akkor pedig valamiféle hófehér lepkeraj pihenhetett meg ágaimon - gondolta -, bár a szárnyukat egyáltalában nem rezegtették, és amikor kicsit próbaképpen megrázkódott, egyetlen egy se rebbent fel közülük. A fehér pillangóhadat jobban szemügyre véve észrevette, van közöttük, amelyik még csak félig bújti ki a gubójából. Az meg hogy lehet? Ilyet se látott még, amióta világ a világ! Hirtelen ráismert az előző nap még csak hasadozó, zöld kis gömböcskére, vagyis hogy abból is félig kibújt egy pillangó. De hiszen akkor ő egy pillangófa!

Miközben ezen morfondírozott, zümmögő hang hallatszott, és egy sárgácsikos, pihén pihés kis rovar telepedett a fehér pillére. Nem mész onnan - rivallt rá -, hagyd békén az én pillangóimat! Micsodáidat?! - ámult el a méhecske. Aztán hirtelen rájött. Te buta kis vadcseresznyeafa. Nincs neked pillangód egy se, de csodaszépen kivirágoztál. Biztosan ezek az első virágaid, azért nem ismerted fel őket. Légy büszke magadra, te vagy itt a legszebb!

A kis vadcsereszneyfát kimondhatatlanul jó érzés töltötte el. Megdicsérték, szépek tartják, talán mégsem olyan haszontalan jószág ő. A nap folyamán egyre több méhecske dongta körül, és ő boldogan tárta ki előttük virágai kelyhét, s csak adakozott, adakozott. A körülötte lévő hatalmas, öreg fák is mintha meghajtották volna felé a koronájukat, elismerésük jeléül, s a játékos kedvű szél is azt susogta a fülébe: nagyra nőj kicsi fácska, te vagy itt a legszebb!

Mire az üde tavaszt felváltotta a meleg nyár, a kis fa hófehér virágai helyén piros, később feketébe hajló apró cseresznyeszemek jelentek meg. Többé magányos sem volt. Látogatták a madarak, s az erdő apró rágcsálói is bele-belekóstoltak a földre hullott keserédes csemegébe. Színes bogyoival a zöld paraván élő díszé lett a kis fa. Beköszöntött az ősz, és tarka-barka, sárgáspirosan zöldesbarna leveleivel ő megint csak felhívta magára a figyelmet. A tél múltával

aztán alig győzte kívánni, hogy újra csókot leheljen ágaira az első tavaszi nap, virágot bonthasson, s a bolondos szél erdőszerte hírül adja: kivirágzott a kis vadcseresznyeafa, és már megint ő a legszebb...

A HOLNAP FOGSÁGÁBAN

Már egy éve volt hazulról távol a huszonéves fia, a fiatalúr, ahogy a cselédek emlegetni szokták. Kedves, szép gyerek, és ezt nem csak ő, anyai szemmel látta így.

Most végre hazajön. Külföldön tanul, és bár nem szegények, mégis csak nagy szó, hogy özvegyként nevelte fel a gyerekeit, s taníttatta ki a legnagyobbat. A

legidősebbet, a fiút, mivel mellette volt még két lánya. Mint az orgonasípok: a kilencéves kislány, a magát már szinte felnőttnek tartó tizenhét éves, fiatal lány, na és az egykor majd apja helyébe lépő, huszonéves fiatalember. Most hazajön. Tegnap kapta kézhez a lapját, hogy mára várhatja. Ebédre ér ide, ezért a kedvencét főzette.

Már két óra is elmúlt, még szerencse, hogy a többiekre ráparancsolt, egyenek. Elég ha ő megvárja a fiút. Aztán holnaptól majd minden másképp lesz. Akkor majd betartatja vele is a déli ebédidőt.

Fél háromkor táviratot hozott a postás. Az összehajtott papírt kíváncsian bontogatta, vajon ki és mit ír. Nem szoktak táviratot kapni. A postáskisasszony kusza sorából lassan böngészte ki a lényegét: „Drága Mama! Elnézésedet kérem, de valami közbejött. Csak holnap érkezem. Kezedet csókolom, Ármin.”

Először bosszankodott. De hát a rántott csirkének már amúgy is mindegy volt, az már másnapig nem bírja ki. Majd ölnek holnapra új csirkét. Ha már a fia azt szereti.

A rákövetkező napon, újból kezdődött a nagy készülődés. Csibekergetés, forrázás, a főtt tollszag egészen belengte az ebédlőt. Hiába szólt a cselédnek, hogy vendég lesz, jobban ügyeljen, ne jöjjenek be a konyhai szagok. Az asztal szépen meg volt terítve, közeledett a dél. Azonban a harangszó nem a kedves, várva várt vendéget hozta meg, hanem a postást. Na, ez is már mindennapos itt nálunk – gondolta. Most vajon miért jött?!

Hamarosan megtudta, bár ne tudta volna meg sohasem! Elájult, feltámogatták, mindenki zokogott, a hirtelenjében előkerített orvos azt sem tudta, melyiket istápolja, vigasztalja. A kedves, a szép fia, a fiatalúr, előző este baráti társasággal szórakozott, hazafelé balesetet szenvedtek, és egyikük meghalt. Az ő egyetlen fia halt meg, a szemefénye! Hogy lehet ezt túlélni?!

Felvitték a szobájába, ahol úgy feküdt az ágyban, mintha maga is halott lenne. Nem beszélt, nem evett három napig, tán még a szemét se hunyta le.

A negyedik nap reggelén, a cseléd már kora reggel ott találta a konyhában, amint nagy serényen az aznapi menüt állította össze. Hiszen vendégük lesz, az egyszem fia látogat haza, hát jó falatokkal kell várni!

Délben megszeppenve, csendben ültek a lányok az asztalnál. Várták, hogy megkonduljon a harangszó, de hogy utána mi lesz, senki sem tudta. Hiszen a kedves vendég ebédre ígérkezettnapokkal azelőtt. Az asszony is idegesen járkált fel s alá az ebédlőben. Akkor, miután elmúlt dél, hirtelen észrevette az almárium tetején felejtett táviratot. Az elsőt: „Drága Mama! Elnézésedet kérem, de valami közbejött. Csak holnap érkezem.....”

Meredten nézte a gyűröttes papírdarabot, azután felcsattant: „Majd kap tőlem a fiatalúr! Mindenki előbbre való neki a családjánál! Csak jöjjön haza holnap!”

Azzal, mint ha mi sem történt volna, asztalhoz ült maga is, és jelt adott, hozhatják a levest.

A nagyobb lány délután lopva felhívta az orvost, de az azt mondta, hagyják meg ebben a hitében az asszonyt, túl friss még a seb. Hátha pár nap múlva magához tér, s el bírja viselni az elviselhetlent.

Másnap minden megismétlődött. A táviratot senki nem merte elvenni az almárium tetejéről, ahová az asszony visszarakta. Aznap, az előző nap holnapján,

megint várták a fiút, délig. Akkor az asszony felmérgeződött, de azért szaván átsütött a szeretet. „Haszontalan fiú, csak holnap jön, pedig tudhatná, milyen nehezen várjuk!”

És ez így ment nyolc éven át. Az orvos gyógyítónak tán jó volt, de jósnak mindenképpen rossz. A távirat papírját évente frissre cserélték, azonban semmi más nem változott. Gyógyír nem volt rá, a feltétlen anyai szeretetre.

A nagylány férjhez ment, a kicsit eljegyezték. Azután a fiatalasszonynak gyermeke született, s nemsoká meg is keresztelték. És azokról a nagy alkalmakról a fiú rendre elkésett. Mindig az a holnap – zsörtölődött az asszony, és napról napra összébb ment. Csak a nagy hinniakarása nem szűnt meg, az maradt a régi.

Egy napon, épp a déli ebéd előtt, a szíve görcsberándult, és ott esett össze a terített asztal mellett.

Az orvos nem sok jóval biztatta a családot. Elhasználódott, elkopott a szíve a sok várakozásban – mondta. És ez egyszer igaza lett. Az asszony a mentőben örökre lehunyta a szemét, de utolsó szavaival még a fiának üzent: „Mondja meg neki, doktor úr, mire holnap megjön, addigra én is otthon leszek.”

ÉDES KIS SEMMISÉG

Már nyakukon volt az ünnep, tudta, nem sokáig halogathatja a karácsonyi bevásárlást. Különös gonddal készült kiválasztani az ajándékokat, hiszen - az elmúlt évek szokásától eltérően - most nem házigazda lesz, ő megy vendégségbe a gyerekekhez. Nem mintha ki akart volna bújni a vendéglátás terhei alól, az ok ennél sokkal egyszerűbb volt: a kisebbik unoka megbetegedett, emiatt nem kelt útra a lánya családja, inkább őt hívták magukhoz.

Listával a kezében járta az üzleteket, és miközben megvett egy-egy, az elképzelésének leginkább megfelelő ajándékot, fél szemmel a karácsonyfadíszek felé is oda-oda pislantott. Nem akart ugyanis szakítani a régi, mondhatni családi hagyománnyal, hogy minden évben egy új dísz került a fenyőre, amit aztán a gyerekeknek kellett megtalálniuk a rengeteg, már korábban meglévő, csiricsaré függelék között. Mert hát valljuk be őszintén, milyenek is mostanában a karácsonyfadíszek? Színesek, csillognak-villognak, de egyébként, általában, minden ízlést, minden fantáziát nélkülöznek. Mintha a tervezőjük sohasem lett volna gyerek, nem álmodozott volna, vagy legalább is, felnőtt fejjel már nem tudta beleélni magát a gyermeki képzeletvilágba.

Végül mindent beszerezett, de megfelelő karácsonyfadíszet csak nem talált. Amikor számtalan csomagjával befurakodott a lakásajtón, hirtelen eszébe jutott valami. Az ő gyerekkori díszei. Ott kell lenniük egy dobozban a padláson, ha csak valahol el nem maradt tőlük, a gyakori költözések során. Ki se csomagolt, csak a kabátját dobta le, annyira felvillanyozta a gondolat.

Azok a díszek, ha egyáltalán megvannak még, valószínűleg már nem olyan csillogók, mint régen, de biztosan így is kedvesebbek, és sokkal szebbek, mint ezek a mai modernnek.

A padláson összevissza forgatott mindent. Hevesen vert a szíve, annyira izgult, hogy vajon előkerül-e a doboz?

Amikor már végleg feladta, és lerogyott a tört rugójú ócska pamlagra, maga mellé ejtett keze váratlanul beleütközött egy rongyosra nyomódott fedelű, lapos papírdobozba. Valami azt súgta neki, hogy - bár ott okkal nem kereste a díszeket -, ki kell nyitnia, bele kell néznie. Ahogy feltépte a doboz tetejét, a felszálló por megfacsarta az orrát, prüszkölésre készítette, de azonnal látta, megtalálta, amit keresett. Tekergőző, vékony ezüstsálak között, a csomagolóanyagnak használt újságpapírból előbukkantak a díszek. Meghatódva vette kézbe az apró, festett üvegből fűjt törpéket, melyekből akkoriban, az ő gyermekkorában, még pontosan hét volt, mára azonban csak három maradt. Mintha először látná, úgy csodálkozott rá az arany- és ezüst halacszkákra, végül a doboz alján megtalálta a két kikiricssárga madárfiókát is, melyeket annak idején úgy szoktak felcsíptetni a faágra. Minden figurán még az eredeti cérnahurok is rajta fityegett, az egyikbe pedig, legnagyobb meglepetésére, kibogozhatatlanul belé volt gabalyodva egy szaloncukor. De micsoda szaloncukor! Hiszen azt még az ő édesanyja készítette kézzel, vagy harminc évvel azelőtt, házilag, otthon. Milyen finom is volt az a cukor! Hirtelen a szájában érezte az elomló, édes ízt. A rózsaszín málnaízű volt, a kakaós barna, a citromízű pedig hol sárga, hol meg fehér, attól függően, volt-e otthon citrom, aminek a héját édesanyja lereszelhette.

Valószínű, azért került a díszekkel egy dobozba az egy szem cukorka, mivel nem tudták elszakítani a kis törpétől, aminek a madzagjával összegubancolódt. Visszagondolva, maga előtt látta édesanyja - dicsérő szavak hallatán - felragyogó arcát, amikor ők ették a cukrot, és nem győzték ismételtetni: jaj de finom, de ügyes maga anyuka, nem is tudom, hogy csinálja! Ez biztosan sokkal jobb, mint a cukrászdai! Ugyan fiam, ne hozz zavarba, ez csak egy kis semmiség, édes kis semmiség. Majd meglátod, milyen tortát sütök a születésnapodra!

A cukorkát burkoló szataniol még mindig fénylett, és érdekes módon, az ollóval cifrázott kis tollbóbita is fehér maradt a két végén. Nem akarta megbontani, úgy gondolta, érdekesebb, ha így marad. Egy kis semmiség a múltból. Az unokáknak bizonyára tetszeni fog, hiszen ők még valószínűleg sohasem láttak kézzel készített, házi szaloncukrot.

A kis pakkot összenyalábolta, és óvatosan, ölébe fogva vitte le a padlásról. Csak ezt itthon ne felejtse. Mostanában ugyanis, és ezt az öregség egyik legbiztosabb jelének fogta fel, nem egyszer előfordult, hogy utazásakor, valami otthon maradt. És persze mindig, valami fontos dolog. Az is megesett, hogy a lányáéktól hazafelé jövet, csak a vonaton vette észre, sok csomagja miatt megfélekedezett magához venni a kézításkáját, amiben pedig az iratai és a lakáskulcsa voltak. Két megálló után le kellett szállnia, és visszabuszozni a rokonokhoz.

Most majd figyelmesebb lesz. Ezt be is tartotta, és a csomagolásnál nagyon ügyelt, hogy a díszeket rejtő kis dobozt, elsőként tegye az öblös utazótáskába.

A vonaton aztán teljesen megnyugodott. A szükséges dolgokat elpakolta, semmi sem hiányozhat, rendben lesz minden.

Az első három órában még szunyókált is egy kicsit. Aztán át kellett szállnia, mert még további, kétórás út állt előtte. Ezen a vonaton alig volt utas, kevesen mentek olyan messzire, mint ő, és még ezek az

utastársak is egyre fogyatkoztak. Végül az egész kocsiban már egyedül ő ült.

A sok izgalomtól előbb nem, csak ekkor jutott eszébe, hogy még nem is evett. Pedig, amióta kiderült, hogy cukros, nagyon oda kellett figyelnie az étkezéseire. Régebben kockacukrot hordott magánál, arra az esetre, ha leesne a cukorszintje, de mivel sokszor pórul járt vele - belemorzsálódott a zsebébe, amit később alig tudott kitisztítani -, erről leszokott. Mostanában inkább szendvicset készített, meg egy kis édes innivalót, azt vitte magával a hosszabb utakra.

Nekilátott, hogy előkeresse az ennivalót. A szatyorban összeviszsa turkált, de csak nem találta. Sem a szendvics, sem az üdítő nem került elő. Ekkor, mintegy rémálomként, feltűnt előtte a hűtő képe, melynek tetejére odakészítette az elemőzsiát az üveggel. Alighanem ott is maradt minden, mert egyiket sem találta sehol.

Hirtelen halálfélelem fogta el, egészen elgyengült, érezte, leesett a cukra. Ilyenkor feltétlenül enni vagy innia kell, különben rosszul lesz, elájul. A vagonban rajta kívül nem volt senki, a kalauzt már vagy egy órája nem látta. Érezte, ereje se lenne hozzá, hogy megkeresse, és segítséget kérjen tőle. Ültében tehetetlenül dőlt hátra. Szeme előtt lassan elhomályosultak a szemközti tárgyak körvonalai, úgy érezte, megsüketült, vibrált a fény, és akármennyire is erőltette, hogy tisztábban lásson, nem sikerült. Már gondolkodni se tudott. Ekkor a ködből váratlanul, egy arc bontakozott ki. Az édesanyja arca. Mosolygott, mint szokott, és úgy mondta, szinte szabadkozva: ugyan, kis semmiség, édes kis semmiség...

Még volt annyi lelkiereje, hogy a csomagból, reszkető kézzel előkotorja a féltve őrzött dobozt. A kis törpe még most sem engedte el a szaloncukrot, így azt is kézbe kellett vennie, de végül ki tudta bontani a papírból. Szájába vette, és maga is megdöbben rajta, hogy a harmincéves cukor lassan olvadt ugyan, de annál intenzívebb, édes ízzel árasztotta el. Édesanyja mosolygó arca apránként eltűnt, ezzel egy időben működni kezdtek az érzékszervei. Ismét tisztán látott, hallott, és már nem is szédült.

A vonat közben befutott a célállomásra. Mire leszállt, teljesen jól érezte magát, az átélt rettenet, a halálfélelem, már csak rossz álmoknak tűnt. Buszra se kellett szállnia a továbbutazáshoz, meglepetésére kocsival várták az állomáson. A kis unoka elmaradhatatlan kérdésére, hogy „mit hoztál mama?”, sejtelmesen válaszolt. Sok mindent, és még többet is hoztam volna, de útközben egy édes kis semmiségtől meg kellett válnom. Vagy inkább úgy mondom, önző módon, magamat ajándékoztam meg vele. Egyszer majd elmesélem, nem gyereknek való történet.

De azért nektek is lesz meglepetés...

AZ IGAZI AJÁNDÉK

Öt karácsony telt el a születésem óta, bár én ebből leginkább csak az utolsó hármát éreztem, az azt megelőző időszakból csupán halvány emlékképeim maradtak. Arra azonban határozottan emlékszem, hogy minden évben állítottunk egy szép, sudár fenyőfát, csillogó díszekkel felékvítve, volt mákos és diós beigli, és mindig lapult valami meglepetés is számomra a fa alatt: leginkább képeskönyv, egy kisebb vagy nagyobb mackó, édesség, esetleg labda. Baba egyáltalában

nem került a fa alá. Hogy miért nem kaptam babát, annak nem igazán tudtam az okát. Csak később derült ki, hogy édesanyám sem nagyon babázott gyermekkorában, ő a hasznosabb, komolyabb játékokat kedvelte.

Ugyanakkor - bármilyen kicsi is voltam -, látnom kellett, hogy a hozzánk látogató leánypajtásaim, szinte mindig magukkal hozták kedvenc játékaikat, többnyire egy-egy puccos ruhába öltöztetett hajas babát, és ha én mentem vendégségbe, büszkén dicsekedtek a babáikkal, amelyek olykor nem csak a szemüket tudták nyitni és lehunyni, de néha sírtak, gügyögtek, és etetni, tisztába tenni is lehetett őket.

Édesapám ügyes kezű ember volt, ezért karácsonyi ajándékaim gyakran kiegészültek házi készítésű, fából faragott játékokkal. Így lett picisámlim, apró székem, gurítható talicskám, és öt éves koromban egy valódi, csecsemőre méretezett bölcsőt is kaptam. A bölcsőben a soros ajándék mackó pihent, amit jobb híján, a baba helyett szeretgettem. Dörminek neveztem el, és emlékezetem szerint, csak főiskolás koromban váltam meg tőle, amikor is szomorú szívvel elajándékoztam a szomszédék kislányának, remélve, hogy hozzám hasonlóan fogja szeretni, és vigyáz majd rá.

Gyermekkori emlékeimhez visszatérve, öt éves voltam, amikor első kamasz lázadásom lezajlott azon az ominózus karácsonyon.

Én mért nem kapok soha igazi ajándékot? - szegeztem a kérdést szüleimnek. Meghökkenve néztek rám. Hát nem örülsz az ajándék mackónak, a szép kis bölcsőnek, a gyönyörű képekkel telerajzolt mesekönyveknek? Hát mit szeretnél, mi neked az igazi ajándék? - kérdezte édesanyám. Az igazi ajándék számomra egy hajas baba lenne. Olyan szőszke hajú, mint a Nellyé, kék szemű, mint az Elisaé, lehetne etetni, és persze sírhatna és pisloghatna is a szemével, mint a Cathy babája - soroltam az elvárásaimat. Anyám apámra nézett, a tekintetük találkozott, és szinte egyszerre mosolyodtak el. Apám törte meg a csendet. Hát, meglátjuk kislányom, miként szerezhetnénk neked örömet a jövő karácsonyra, egy igazi ajándékkal.

Elmúlt a tél, azután kitavaszkodott, majd nyár lett, végül az ősz is beköszöntött. Beíratlak az iskolába, de azért csak gyerek voltam még, s ahogy újra közeledett a tél, és vele a karácsony, eszembe jutott, mit ígértek a szüleim. Reménykedtem, hogy nem feledkeztek meg az ígéretükről, és annyi szűk esztendő után, végre én is kapok karácsonyra egy igazi ajándékot.

Édesanyám nyár óta gyengélkedett. Kissé meg is hízótt, de azért ugyanolyan szeretettel gondoskodott rólam, mint korábban, csak az arcán jelent meg valami újszerű, sejtelmes titokzatosság.

A téli iskolai szünet minden napján én csak a Szentestét vártam. Ilyen izgatott várakozás közepette, nem nagyon értem rá a miértek okát kutatni. Nekem elég volt apám megnyugtató szava. Ne aggódj kicsim - mondta. A mamánál ez csak múló rosszullet, nem lesz semmi baj.

Teltek a napok. Anyát be kellett vinni a kórházba, de apa megígérte, Szentestére együtt lesz a család.

Alig győztem kívánni a nagy napot, amikor apa azzal lepott meg, nálunk az idén lehet, hogy előbb lesz Szenteste, mint más családoknál. Az okát nem árulta el, de mivel úgyis olyannyira izgultam a remélt ajándék miatt, nem is bántam. Sőt, egyenesen örültem neki! Azt hittem, mindez csakis az én kedvemért történik. Meg is

érdemlem, hiszen olyan sok éven át türelmesen vártam, hogy végre én is kapjak egy igazi karácsonyi ajándékot!

Még négy nap volt hátra a mindenki Szentestéjéig, de nálunk már felállították a karácsonyfát. Tagadni se lehetett volna, hogy nem a Jézuska hozta, mivel láttam, amikor apa az autó tetején szállította haza a piacról, és a fa díszítésében én is segédkeztem, hiszen már iskolás voltam, és nem afféle kisgyerek.

Furcsa volt azonban számomra, hogy anya, aki eközben a kórházban pihent, már négy napja nem adott esti pusztit. Szerencsére, helyette ott volt nagymama és apa. Ők, miközben anyát próbálták helyettesíteni, nem győzték ismételtetni, hogy ne nyugtalankodjak, anya utóbb majd kamatoszul pótolja a jóéjt pusztikat. Hogy ez mit jelent, azt pontosan nem tudtam, de reméltem, hogy csak több lehet, mint amit esténként szoktam kapni.

Négy napja, amióta csak felállítottuk a hallban a karácsonyfát, mindig korán keltem, és a reggeletem a fánál kezdtem. Alaposan körbejártam, nincs-e alatta, mellette, valamiféle változás, hiszen lehet, hogy ezen a karácsonyon mégis csak megérkezik az én várva várt, igazi ajándékom.

Azon az emlékezetes, nagy napon, valahogy mégis elaludtam. Apa ébresztett fel: hétalvó - mondta -, ki az ágyból! Talán ma elmarad a szokásos reggeli vizit a karácsonyfa körül?!

Papucs nélkül, mezítláb rohantam le a hallba. Ami első pillantásra a szemembe ötlött, a már jól ismert, faragott bölcso volt. Ez nem lehet - gondoltam magamban -, ezt nem tehetik meg velem, hogy új mackót fektetnek a tavalyi bölcsobe!

Ekkor a beállott csendben, valamiféle halk, egyenletes szuszogás hatolt a fülembe. Meglepett, hiszen macskánk nem volt, kutyát sem tartottunk, a hallban meg rajtunk kívül nem volt senki. Míg a furcsa nesz okát találgattam, váratlanul harsány oázás hangzott fel. Odaugrottam, és az igazi ajándék utáni hatalmas vágytól dobogó szívvel, felhajtottam a bölcst takaró vékony batisztkendőt... Egy baba feküdt a bölcsoben. Szöske hajú, nagy, csodálkozó kék szemekkel, s ahogy meglátott, mintha elmosolyodott volna.

Az enyém? - kérdeztem. Igen, mondta a szobába belépő édesanyám. A mienk is persze, de egyedül a te kistestvérkéd, akit dajkálhatsz, etethetsz, itathatsz, taníthatod majd járni és beszélni.

Boldog voltam. Olyan boldog, amilyen csak az lehet, akinek nagy sokára valóra válik a legszebb álma, és karácsonyra igazi ajándékot kap, egy élő hajas babát...

MESTER GYÖRGYI BEMUTATÓZIK:

Magamról

Mester Györgyi vagyok, budapesti születésű, Vízöntő. Két felnőtt gyermekem van, akik szintén művészi

beállítottságúak. Lányom hobbija a természetfotózás, a fiam művészi színvonalú szabadkézi rajzokat készít.

Életemben meghatározó volt az a majd két évtized, amelyet a Balaton mellett lakva töltöttem el. Tájleírásaim, illetve a természetes vizek iránti szeretetem alapvetően innen erednek.

Civil végzettségem külkereskedelmi üzletkötő, de huzamosabb ideig a közigazgatásban dolgoztam. Onnan is mentem nyugdíjba, 2005-ben. Kétévi otthon tartózkodás után újra munkába álltam, jelenleg ismét a közigazgatásban dolgozom.

A két év – igazi nyugdíjasként otthon töltött idő – alatt kezdtem el írogatni nagyon rövid, egy-két oldal terjedelmű, változatos témájú, szórakoztató novellákat.

Soha nem akartam író lenni, fiatal koromban azonban rengeteget olvastam, a későbbiek folyamán pedig valamennyi munkahelyemen a beosztásom megkívánta, hogy jó stílusérzékkel, szabatosan tudjak fogalmazni.

Talán innen is jött az ötlet, hogy kikapcsolódás gyanánt, hasznos időtöltésként, írni kezdjek.

Témáimat az életből merítem, azonban fantáziából írom meg. Minden írásomnak van egy kis igazságmagja, de maguk a történetek sohasem fedik a teljes valóságot.

Munka mellett, kis kihagyásokkal, jelenleg is, folyamatosan írok. Jártomban-keltomban szinte mindig látok valami megírnivalót, megérint valamilyen téma, amit feldolgozatlanul hagyni nem lehet.

Jó témákat ad a tömegközlekedés, a közalkalmazotti munka, egy-egy kirándulás, utazás. Gyakran kiruccanok a mesevilágba is, vagy a fantasztikum ihlet meg, de rövid krimiket is írok.

Szeretem a falusias környezetben játszódó, illetve a romantikus, lírai történeteket is. Írásaimban, azt hiszem, mindenki megtalálja a kedvére valót. Céлом az, hogy szórakoztassak, az olvasóknak olyan élményt nyújtsak, ami megérinti őket, akár történeteim humora, akár a megható voltuk miatt.

Ez idáig 5 novelláskötetem jelent meg, az Ad Librum Kiadó gondozásában. A kötetek – „A legjavából”, „Fehéren, feketén”, „Tisztítóútz”, „Haláli (jó) történetek” és a „Vízíó” – egyenként 50-50, nagyon rövid, változatos témájú, szórakoztató írást tartalmaznak.

A könyveket – a borítókat is beleértve – fiam illusztrálta, művészi színvonalú, kifejező és érdekes rajzaival.

Mester Györgyi

- Budakeszi -

Fernando Sorrentino (1942) — Martínez (Buenos Aires, Argentina)

A CUBELLI-LAGÚNA

(La albufera de Cubelli)

Buenos Aires síkságától Dél-Keletre található a Cubelli-lagúna, családiasan „Táncos Kajmán tava” néven ismert. Ez a közvetlen és kifejező elnevezés azonban – így ahogy doktor Ludwig Boitus határozta meg – nem felel meg a valóságnak.

Először is „lagúna” és „tó” két külön hidrológiai fogalom. Másodszor pedig, a kaimánhal – yacare kajmán (*Caiman yacare*) az aligátorfélék (*Alligatoridae*) családjához tartozó faj – Dél-Amerika tipikus állata

lévén esetünkben ez a lagúna nem biztosít élőhelyet semmiféle kaimánnak.

Víze rendkívül egészséges, faunája és növényzete a szokásos tengerben fejlődőkével megegyezik. Ez okból nem lehet anomáliának tekinteni azt a tényt, hogy ezt a lagúnát körülbelül százharminc tengeri krokodil népesíti be.

A „tengeri krokodil”, azaz a *Crocodilus porosus* (Schneider) az összes élő hüllőfajta között a legnagyobb. El szokta érni a hét méternyi hosszúságot és több mint egy tonna testsúlyt. Dr. Boitus állítja, hogy Malajzia partjainál többféle példányt látott, amelyek kilenc méternél is hosszabbak voltak és bizonyításként ezért megmutatott néhány általa kattintott fényképet, hogy valóban léteznek ilyen nagyságúak. Mivel tengervizekben fényképezték minden külső támpont nélkül, ezért lehetetlen pontosan megállapítani, hogy ezek valóban ilyen méretűek, amit Dr. Boitus nekik tulajdonít. Világos, hogy abszurdum lenne kételkedni egy briliáns karrierű, komoly kutató szavában (bár a nyelvezete kissé barokkos), a tudományos szigorúság megköveteli a merev módszerekkel szerinti hitelesítést ezen specifikus ügyben, amelyet átvittek a gyakorlatba.

Mindenesetre megesis, hogy a Cubelli-lagúna krokodiljai minden olyan taxonómiai [szerk.: rendszertani] sajátosságokkal rendelkeznek, mint az Indiától a Kínáig és Malajziáig terjedő vizekben élők, így joggal megillette azokat a tengeri krokodil avagy *Crocodilus porosus* elnevezés. De van néhány eltérés, amelyet Dr. Boitus morfológiai és etológiai sajátosságai szerint osztályozott. Az első között a legfontosabb (vagyis jobban mondva egyedi): a terjedelem. Úgy mint az ázsiai tengeri krokodil, hét méter hosszú, a Cubelli-lagúnában lévő, a legjobb esetben is éppen hogy csak eléri az orrhegytől a fark végéig mérve a két métert.

Etológiai szempontból Boitus doktor szerint ez a krokodil „zeneileg többszólamú mozdulatokra hajlamos” (vagy „táncos”, ahogy a Cubelli-lagúna lakói egyszerűen nevezik). Széles körben ismeretes, hogy a szárazföldön lévő krokodilok ártalmatlanok, akár csak egy galambraj. Csak ha vízben vannak, akkor képesek vadászni és ölni, mely számukra alapvető életszükséglet. Fogas állkapcsukkal, megragadják, majd megszorítják a prédát s gyors mozdulatokkal megforgatják mindaddig, amíg álduzatuk bele nem pusztul. Fogaiknak nincs rágó funkciója, kizárólagosan az áldozat szorító megragadására s egészben való lenyelésére szolgálnak.

Ha a Cubelli-lagúna partjára egy zenelejátszót viszünk s bekapcsolunk egy alkalmas tánczenét, azt tapasztalhatjuk, hogy a krokodilok kijönnek a vízből – nem mindegyik – s a szárazföldön a zene ritmusára táncmozgásba kezdenek.

Éppen ezen anatómiai és viselkedési szempontból kapta a *Crocodilus pusillus saltator* nevet (Boitus).

Az ízlésük széleskörű és eklektikus, úgy tűnik, hogy nem tesznek különbséget esztétikailag értékes- vagy igénytelen zene között. Ugyanolyan vidámsággal és fogékonysággal fogadnak akár balett-szimfóniákat, akár népi ritmusú dallamokat.

A két hátsó lábukra felegyenesedve lejtnek a krokodilok, oly amódon, hogy így vertikálisan elérik az egy méter hetven centiméter magasságot. Hogy a talajt ne súrolják, hegyes szögben, szinte párhuzamosan a gerincoszlopukkal felemelik a farkukat. Ugyanakkor a mellső végtagjaikkal (amelyeket karoknak nevezhetünk) ritmusosan, szimpatkusan gesztikulálnak sárga fogaikat kivillantva hahotáznak optimizmusuk és megelégedésük kifejezéséért.

A település néhány lakóját egyáltalán nem vonzza a krokodilokkal való táncolás, de sokan mások nem osztják ezen visszautasításukat, s az biztos, hogy minden szombaton, elsötétedéskor gálába vágják magukat s indulnak a lagúnaparra. A Cubelli Szociális- és Sport Klub felszerelt mindent, hogy ezek az összejövetelek felejtethetlenné maradjanak. Az emberek vacsorázhatnak is a táncparkettől néhány lépésre felépített étteremben.

A krokodil karjai kevésbé vannak kinyújtva és nem érik el a táncpartner testét. A krokodillal táncoló gavallér vagy a hölgy – attól függően, hogy a kiszemelt nőtény vagy hím krokodillal táncol az illető – egyik kezét helyezi a táncpartner egyik vállára. Következésképpen ezen művelet elvégzésekor ajánlatos a maximálisan kinyújtani a kart és tisztes távolságban maradni; hiszen a krokodil pófája elég előrenyúló, s bizony jó, ha az emberek elővigyázatosságból a lehető legjobban hátradőlnek. Előfordult, habár kevés esetben, néhány kellemetlen epizód (mint az orrlyuk

lenyesése, szemgolyórepedés vagy lefejezés) s nem szabad elfelejteni, hogy a fogak közötti dögmardványoktól ennek a hüllőnek a lehellete minden lehet, csak éppen nem vonzó.

A cubelliak között az a legenda terjed, hogy a lagúna közepén lévő kis szigeten él a krokodilok királya és királynője, s úgy hírlík, hogy sosem hagyták el a szigetet. Azt is mondják, hogy ez a két példány túlhaladta a kétszázadik életévet, s talán az előrehaladott koruk miatt, vagy pedig csupa szeszélyből nem akartak a szociális- és sportklub által meghirdetett táncmulatságon résztvenni.

Ezek az összejövetelek nem nagyon tartanak éjfélnél tovább, mivel a krokodilok ebben az órában kezdenek fáradni s valószínű, hogy kezdik is már ünni az egészet; másrészt pedig akkor már meg is éheznek, s mivel az étterembe nekik tilos a belépés, visszakíváncioznak a vízbe eledelt keresni.

Amikor eljön az a pillanat hogy egy krokodil sem maradt a szárazföldön, a hölgyek és a gavallérok úgyszintén fáradtan s kissé szomorúan visszatérnek a faluba azal a reménnyel, hogy a legközelebbi táncmulatságon vagy az azt követők valamelyikén a krokodilok királya és királynéja kimozdul a központi szigetről, esetleg egyszerre mindeketten, hogy résztvegyenek a táncmulatságon. E várakozással minden gavallér abban az illúzióban reménykedik, hogy a krokodilok királynéja majd őt választja táncpartnernek; s ugyancsak abban ringatják magukat a hölgyek is, hogy a krokodil királlyal alkothatnak egy táncospárt.

Fordította © B. Tamás-Tarr Melinda

**Szitányi György (1941) — Gödöllő
SZŐRŐS GYEREKEIM**

XVII.

Fel hát a kietlen Kanári-szigetekre! Kíváncsi voltam, mit vesz észre a repülőtéri fémérzékelő. Valamit, amit kellene neki, bent hagytam a kistáskámban, igaz, nem hangsúlyoztam, hogy van ott „valami”, de ha az az érzékelő ér valamit, szét kell pakolnom az autóstáskát.

Nem kellett! A kapu mindent kimutatott, de a nem oda illő tárgyat nem.

Megnyugodtam, hogy beválnék terroristának.

Át akartam menni Afrikába, mert a lehető legjobb szélességi körön voltunk, láthattam volna egy-két dolgot, amit szerettem volna. Nem lehetett, mert motorcsónakkal ugyan átmehettem volna, ha van ilyen jármű arrafelé civileknek, akár két óra alatt, de csak hajóval lehetett volna, a hajóközlekedés azonban olyan, hogy első nap át kell menni az Afrikától távolabbi Grand Canariára, ahonnan másnap van csatlakozás, a következő hajóval át lehet menni Marokkóba, ahonnan újabb éjszaka után, csak másnap van visszajárat Grand Canariára, ahonnan, csatlakozás híján, az újabb a következő napon lehet visszamenni Tenerifére. Így három éjszakába kerülne, hogy a szomszédos Marokkó partvidékének egy kis darabját személyesen és közelről pillanthassam meg. Annyira azért mégsem érdekelt. Inkább megnéztem az onnan jött feketéket, akik elegánsak voltak, nem, mint mi, turisták, és mindenféle bővít árultak.

Tenerifén igen rendes szállodában laktunk, és megtörtént a csoda: én ébredtem elsőnek, a párom viszonylag hamar másodiknak, és a másik lakosztályban a sógornőmék dél felé.

Ha előbb ébredtek, az azért volt, mert gyakorlatias párom kiment az erkélyre, és átkiabált hozzájuk, balkáni magyar módján, hogy ébren vannak-e. Néhány ilyen kérdés után kénytelenek voltak felriadni, mivel a közvetlen közeli óceánon viharkészültséget rendeltek el mennydörgésnek vélván a pár kérdéseit.

Hazafelé jövet a repülőn néhány honi magyar dühöngött, hogy milyen pocskék hely ez, olyan, mint egy

holdbéli táj. Nekünk tetszett. Minden van kis helyen, csak ivóvíz nincs.

Van többek között egy gagyi kis vonatimitáció, amit mozdonynak álcázott autócska vontat, mint nálunk a Balaton partján igen sok helyen, és vannak magas fák, amiknek a tetején papagájok laknak, és időnként ordítanak. Ez tetszett, elmentünk tehát a Loro Parkba, ami a papagájokról elnevezett állat- és növénykert. Az is tetszett.

Bementünk az akváriumba, és a cápa a fejem fölött szunyókált, ami nem nagyon tetszett, mert nem a hasát szerettem volna látni, a többi cápa pedig kicsi volt, ők azonban ott úszkáltak velem szemben.

Több feliraton a lelünkre kötötték, hogy vakut ne használjunk a fényképezéshez, mert megijesztheti az állatokat. Persze azonnal viszketni kezdett a vakum, de tartottam magam, mert még a gorillák is üveggel voltak tőlünk elválasztva. Igaz, így minden olyan volt, mint egy-egy nagyon biztonságos és undok irodaház: azok a szerencsétlenek nem látták, hogy mindenükbe belebámulunk, illetve fényképezünk, a bronzfólia miatt legfeljebb saját tükörképüket láthatták.

A vége az lett, hogy bejártunk minden bejárhatót, nagyszerűen lesültünk, és ezáltal sokban különböztünk a Los Americanos partjáról hazatérő útítársaktól, akik mindössze egy hetet töltöttek kint valamilyen utazási iroda jóvoltából, és ennyi idő alatt sebesre égették magukat reggeltől estig tartó napozás révén.

A Ráktérítőtől alig északra, nagy eszű urizálók, a Szaharáéval közös égbolt alatt!

Volt, amelyiküknek az arcáról járomcsontjáig leégett a hús. Máig frász kerülget, amikor rá emlékezem. Egy sivatagban elégőben levő hulla mozdulatlan arcából villogott méltatlankodó tekintete: nem tetszett neki a táj.

Érdekes hely volt, főleg a sivatag varázsolt el. A hegy mögött, persze akkor, amikor már kifogyott a filmem, fantasztikus sivatag tárult elénk. A talaj világos sárgászöld volt, egy-egy lehetetlenül élénkzöld bokor tette mozgalmassá. Néhol hatalmas rozsdavörös sziklák emelkedtek a földből, a távolban pedig kékllett a hegy, tetején sajnos éppen nem látszott az örök hó, mivel példátlan hőség volt, ami rontotta az útikönyvek és a hirdetések hitelét.

Ha már nem láthattam Marokkót közléről, el kellett vinni engem a szegényebbek partjára, ahova senki sem hordott át a Szaharából finom homokot, azonban rengeteg csodálatos kaktusz élt, és koromfekete vulkanikus por képezte a fövenyt. Ebből hazahoztam egy kis üveggel. Jó, ha van itthon is egy kis tengerpart.

A víz fekeete volt a lebegő talajszemcséktől, de csodálatos, és sziklák lappangtak benne.

A párom ott mentett meg másodszor.

Először a sziget túlsó végén tette, ahol nagyszerű strand van, és a homokra nem volt értelmes dolog mezítláb lépni. Még oroszul is lármáztak a vízben, összegyűlt a világ. Sokan voltunk, de elfértünk. Ráhasaltam a vízre, nagyon élveztem, ahogy ringatott. Szuszfogtyáig játszogattam ezzel. Egyszer csak, amikor csodálatosan, minden irányban ringattak a hullámok, valaki elkapta a bokámat, és gyors tempóban vontatni kezdett. Az, hogy a legfinomabb ringást szakította meg az illető, eléggé felbosszantott, de olyan gyorsan és olyan kemény kézzel vontatott, hogy szó sem lehetett a hátamra fordulásról, és mivel nyújtott karral vonszolt, megrúgni sem tudtam. Lábbal sem értem el a vontató kezét.

Amikor az orrom már a talajt kezdte szántani, mert sekély lett a víz, talpra rántott, és rám rivallt, hogy a frászt hozom rá, azt hitte, meghaltam! Hogy tehetek ilyet műtét előtt?! A párom volt a megmentő, aki tönkretette a lebegést. Én is tettem megjegyzéseket mások örömeinek elrontásáról.

A második megmentés ennél veszélyesebb volt. Gyalogoltam a fekete vízben, fel-felszisszenve a goromba sziklák ütéseitől, amikor beléptem két szikla közé. Onnan csak egy irányban szabadíthattam a lábam, de ahhoz az kellett, hogy ismét jöjjön egy nagy hullám, ami a part felől visszatérve segít előre vetődnöm. A pár látva szorult helyzetemet, nyomban a segítségemre sietett, és mit sem törődve azzal a csekélységgel, hogy kizárólag az említett irányban szabadulhattam, egy óvatlan pillanatban elkapta a karomat, és teljes erővel rángatni kezdett a part irányába.

Teljes ereje két-három férfinak becsületére válna. És végre jött a nagy szabadító hullám! A part felé.

Hiába ordítottam, mint egy sakál, hogy törik a lábam, a párom szakadatlanul mentett, és akkor kínomban megütöttem egy jobbcsapattal a karját. Az hamarosan átvette és hosszan őrizte a vulkáni főveny színét, de végre kiszabadultam, és a visszatérő hullám segítségével megúsztam a lábtörést. Majdnem a régi erődtímenyig úsztam meg, de egyre nagyobb hullámok érkeztek, ezért visszafordultam. A sérült hitves a parton elégedetlenkedett, de amikor megmagyaráztam, hogy az én lábamon levő színfolt sem a fekete pornak, hanem ezúttali életmentésének köszönhető, eltekintett a további nehezteléstől.

*

Tulajdonképpen minden nagyon tetszett, kiválóan éreztem magam, és a két hét alatt a szálloda medencéjében sikerült annyit tágitani a tudómön, hogy a végén már két hosszú tudtam folyamatosan víz alatt úszni. Erre a képességre újraélesztésemkor szükség lehet, örültem a régóta hanyagolt edződésnek.

Hazafelé láthattam Afrikát, alattam volt Marokkó, az Atlasz, és amikor az Ibériai félszigetet elhagyva már nem láttunk semmit, csak felhőszerű, sűrű füstöt, tudtuk, a fejlett Európa fenntartható fejlődésének levegőszennyeztet csodálhatjuk.

Itthon megbámultuk, két volt hallgatóm hogyan pocskolt el egy kisebb állatkertre valóeledelt a szőrös fiúknak, akik a kaját gondosan szét is szórták a kertben, annyira dúskáltak benne.

Bernát látványa megijesztett. Szőre összetapadt, páncélszerűen szilárd volt, csontjai kiálltak. Átöleltük egymást, de hátsó lábai nem tartották meg legjóságosabb kisfiamat. A műtétig hátra levő időt csontvázra romlott ebem tisztogatásával és hálás könnyeket előcsaló vakarásával töltöttem. Két hétig egyáltalán nem tudott vakarózni, és ahogy elnéztem állapotát, biztos lehettem abban, hogy a két ifjabb csibész, Bumbi és Gida agyonzaklatta szegényt. Ezt igazolta, hogy amikor felé nyúltam, eleinte aggódó vibrálással csukta be a szemét az egykori dalia, később megszokta, hogy tényleg itt van, aki nem bántja.

XVIII.

Az udvaron és a kertben éktelen disznóólat kellett eltakarítani egykori hallgatóim segítségnyújtása nyomán. A szőrös fiúk azonban nem haltak éhen, ez

volt a lényeg. Bernátot szerettem volna, ám képtelen voltam estélyképes állapotba hozni. Alig lézengett. Vakargattam, kefélgettem, a szőre megkopott, fakó és töredezett lett. Mivel vakarózni nem tudott, de ez a reflexe megmaradt, amikor én vakartam, megmozdult hátsó lába, és mintha segítene, mozgatta.

Közben eljött a nap, be kellett utaznom a kórházban, hogy a műtéthez szükséges tartalék vért kiszívják belőlem. Azt majd raktározzák, ez nagyjából egy hétig gond nélkül megoldható, és műtét közben vérártómentésként visszakapom.

A szokott rend helyett elég nagy rendetlenség fogadott. Papírok, akár itthon munka közben, különböző halmokban, és az egyetlen, egyszer egy méteres asztalkán fantasztikus mennyiségű CD, némelyik az asztal mellett a kövön. Mi ez?, kérdeztem a jelentékeny korú nővért, aki drámai tömörséggel válaszolt: több mint kétszáz halálos ítélet, közöttük a magáé. Kiderült, hogy CD-re mentett szívkatéteres vizsgálatok felvételei, de az éppen uralkodó kormány szigorú egészségügyi minisztere közölte a kórházakkal, hogy az évben nincs több szívűműtét, mert nincs rá pénz.

Ezeket idén nem műthetik, ma leálltunk, mondta komoran a nővér. Nem vesszük le a vérét, tájékoztattott, ha mégis lesz műtét, majd csak megússza valahogy. Tartsam vissza a vérzést? Szerencsére volt humora: Az lesz a legjobb, mert másnak a vérével nem pótolható a vére, ilyet örökölt. Sós vízzel?, ugrattam a hajdani biológiaórákon szerzett felületes tudás emlékével. Úgy tudom, tengertől jön éppen. Ha hozott magával, lesz az is.

Tudta, hogy tartósítás céljából sós vízben tartózkodtam, nem felejtett el, felismert a kétszázvalahány többi elítélt közül is, és egyetlen fillért sem fogadott el azzal, hogy az orvos menti az életet, ha engedik neki, annak adjam. Folytathatom a véralvadástgátló rendszeres szedését, majd telefonál, ha hagyjam abba.

Műtét előtt hat nappal abba kell hagyni az egyébként életfenntartó gyógyszer szedését, különben a műtét után nem tudják elállítani a vérzést. Ez a gyógyszer ma csak kivételesen kapható: hiánycikk. Micsoda ékes kifejezés, szinte hiányzott már: másfél évtizede nem is hallottam.

*

Bernát a napon állt. Szép, hosszúszerű bundája helyén csapzott kóccal borítva. Amennyire lehetett, megkefélgettem, megfésültem.

Elmeséltem neki, hogyan jártam. A páromnak is. A hitves egyre dühösebben hallgatta a történetet, majd kitört belőle életének minden valaha hallott markáns kifejezése, és huzamos ideig olyanokat mondott az éppen aktuális egészségügyi miniszterre, hogy ha annak csak töredéke megfog, máig cikkezne a természettudományos lapok is, és a nyelvtudományi folyóiratok is. Mindkét tudománynak bőséggel lenne oka rá.

Egyszer csak telefonált a nővér. Kiderült, hogy valami fufanggal sürgős, életmentő beavatkozást fognak végrehajtani annyi emberen, ahányon csak tudnak. Így a miniszteri rendelet ellenére elég sokat meg lehet menteni, azonnal hagyjam abba két különböző gyógyszer szedését, úgy kisebb a kockázat, és öt nap múlva reggel legyen nála. Ne egyem, mert nem tudni, mire és hogyan lesz idő.

Elköszöntem a fiúktól. Különösen sokáig búcsúztam Bernáttól, pusztit is adtunk egymásnak. Mellé ültem a betonra. Ölembe feküdt, simogattam, és beszélgettünk. Ő sokkal kevesebbet, annyira, hogy el is aludt.

Már megkaptam a betegek szentségét, amit az utóbbi években a világért sem szabad utolsó kenetnek nevezni, mert az rossz érzést kelt (kiben?), megvoltak a tanulnivalók, hogy értelmes beteg mit és hogyan tesz egy kórházban, ahol van felkészítő részlegből kezdve minden, és az intenzív osztályról hogyan kerül át „posztoperatív részlegünkbe”, milyen fontos egy csomó minden, szívószál, gumikesztyű, törülköző és egy csomó mindenféle. Ezek közül természetesen a szívószál és a gumikesztyű alkalmazása, annak oka és mikéntje érdekelt a legjobban. A többi közömbösnek tűnt. A kesztyű nyílását szorosan a szívószál köré kell kötni, azt elvégzik a nővérek, és a szívószálon keresztül fel kell fújni naponta többször a kesztyűt, hogy a tüdők újra jól működjenek. Amikor megtudjuk, sőt tapasztaljuk az utóvizsgálatok során, hogy a lusták tüdejével valóban baj lesz, mi pedig viszonylag jól érezzük magunkat, belátjuk, hogy mégsem a beteg az orvos.

Persze, hogy nem aznap műtöttek. Megbeszéltük a sebésszel, hogy mi várható, és hogy nem egyszerű műtét. Ezt sejtettem, mivel előszörre csak a világhírű Papp professzor vállalta a konzíliumon. Ő Pécsen dolgozik, amit a hitves nem akart eltérni, azzal, hogy ott nem tud meglátogatni. Hiába magyaráztam, hogy az nem baj, nem bírtam vele, és mielőtt ő maga végezte volna el rajtam a műtétet, felhívtam azokat, akik a konzíliumokat összehívják, hogy sajnálom, de nem mehetek Pestnél távolabb, mert már cirkusz van itthon. Azzal a fiatal orvossal beszéltem, aki a szívkatéterezést követő napon utánam telefonált, hogy tévedésből korán engedtek haza, még nyitva van az artériám. Ha észlelném, hogy a vérzés nem áll el, azonnal forduljak vissza. Ő is emlékezett rám.

*

Sejtette, ha ennyire meg vagyok félemlítve, jobb, ha szerez közelebbi orvost, bár megismételte, hogy más nem vállalta ezt a műtétet. Pár nap múlva hívott, hogy egy nagyszerű orvos vállalta.

Tényleg nagyszerű orvos. És kiváló ember. Ez a műtét előtt is feltűnt, és amikor éreztem, hogy kicsit aggódik, és nagyon emlegeti a kritikus pontokat, különösen az újraélesztést, amihez ügyelnie kell, hogy hatvan percnél tovább ne álljon a szív, megnyugtattam: a tenyerébe csaptam, és ezt mondtam, nyugi, én is ott leszek, és visszajövök.

Amint elment, valahonnan egy sereg nővér került elő, hogy mit beszélünk, és mi volt az, hogy belecsaptam az adjunktus úr kezébe. Mondtam, megbeszéltük, hogyan végezze a műtétet, és megnyugtattam, hogy utána visszajövök. Nagyon helyes felfogás..., szólt bele az egyik. Erre vicsorítva ezt mondtam: legkésőbb éjfélkor!

Elfehéredtek, kezük-lábuk remegett, volt, amelyik sikított. Nem tudhattam, hogy babonások. Akkor határozottam el, hogy ha valami nem várt esemény történne, ezekhez tuti visszajövök éjfélkor.

Nem nagyon kellett ringatni, aludtam, amíg a borbély vagy mi föl nem ébresztett, és össze nem karistolt egy fél pengével. Utána megint aludtam, reggel

alig tudtak fölkelteni, hogy megyünk a műtőbe, csak adunk injekciót.

Adtak, és utána, ahol csak orvos jött a közelembe, vagy vért vettek, vagy injekciót adtak. Ez így megy azóta is, csak negyedévenként járok kontrollra, így mégis tűrhetőbb.

*

Az intenzív osztályon eltöltött két napra inkább nem emlékszem. Ha csak arra nem, hogy ebből is felkészültem, így tudtam, mi mindenre kell vigyázni ébredéskor, és vigyáztam is. Egyszer csak a szemközti ágyon felpattant egy néni, és rohanni kezdett. Húzta magával az infúziót, meg egy csomó csövet, amilyen bennem is volt, a takaró a lábába akadt, vitte az ágyat is. Ha ez a nehezék nincs rajta még az ajtóban sem érik utol az ápolók. Én nem örültem, hogy koedukált az intenzív osztály, mivel a néni korú hölgy erősen túlkoros volt, bár látszott rajta, hogy sohasem szoptatott. Látványa sokat rontott az állapotomon. Alig teperték le, egy másik idős hölgy indult kalandra a terem túlsó végén. Az urak bágyadtan heverték.

Még egy hét posztoperatív részlegünkön, ami ugyanaz az ágy volt, amelyikből a műtőbe vittek. Igazat mondtak abban is, hogy a műtét utáni harmadik nap a legrosszabb.

Minden fáj, forog a világ, éhes vagyok, de hányingerem van, innék, de nem is látom, hol a víz. És megszólal a mobil. A dékánom hív. Igyekszem fittnek hatni, és beleüvöltök a telefonba. Ő alig hallja. Mikor jössz? Már megkezdődött a félév! Hogy vagy? A méregtől jobban lettem. Szépen javulok, mondtam, még nem tudom pontosan, állítólag két hét múlva mehetek. Az orvosok három hetet mondtak, de én harmadoltam, hátha jó magaviseletemre való tekintettel, előbb kiengednek.

Erre azt mondja a dékán: akkor hagyd ki ezt a félévet, és a vizsgaidőszak után kezdesz, jó? Persze, hogy jó, minden jó, csak hagyjon már, mert itt pusztulok. Alig találok az éjjeliszekevény asztallapját, amikor visszateszem a telefont. És ez az egész nap ilyen volt.

*

De hol van itt minden a páromhoz képest! A műtét után délután a megadott számon hívta a kórházat, hogy megtudja, milyen volt a műtét, hogy vagyok. Senki sem veszi fel a kagylót. Végighívja az összes számot, egyiket sem veszik fel. Kérdezi a tudakozót, van-e több szám. Egyeztetnek, nincs több. Megint végighívja a számokat, senki sem veszi fel. Ha én lennék a kórház direktora, már átépíteném az intézményt, vagy a város másik végére, vagy bunkerré.

Az intenzív osztály bűdös csendjében zaj hatol felém, felébredek. Egy zöld köpenyes erőteljes asszonyosság nyomul be. Ketten húzzák vissza, egy harmadik pedig dermedten bámul. Ismerős hang szól hozzám: Szia, hogy vagy? A pár bejött, hogy megnézzem. Kitör rajta a hajdani sportoló: a nagy meccs után kezet akar fogni velem. Belekapaszkodnak, hogy visszatartsák, de simán kiszabadítja a karját, én is megragadom a felülést segítő kapaszkodót, kezet fogunk. Csak látni akartalak, mondja harsányan, mert ezek a rohadtak nem veszik fel a telefont, így be kellett jönnöm, és szakad az eső. Amikor téged innen áthelyeznek, megint jövök. A fiúk puszilnak!

És elmegy. Az esemény olyan, mintha Rejtő Jenő írta volna.

Egyedül az új konzíliumot kérő fiatal orvos érezte meg a hangomon, hogy nem vicc, amikor a párom a műtét színhelyéről rendelkezik.

Szerk. Megj.: A tisztelt Olvasók találkozhatnak az elbeszélésben állatokkal kapcsolatban az „aki” vonatkozó névmással, amely helyesen „ami” lenne. Mivel itt az állatok emberként jönnek számításba – N.B. a valóságban sajnos az állatok sokkal emberibbek maguknál az embereknél! – az író ezért él ezzel – a nyelvtanilag helytelen – névmáshasználattal.

17-18.) Folytatjuk

ÉS A TENGER

Tóvölgyi Lászlónak

Biztosítótűt szúrt a végébe vezetőnek, és befűzte a gumit a korcon hasított nyílásba. Hullámozott a vékony anyag, fodrozódott, ahogy fúrta fejét a szűk vágatban, s minél távolabbra hatolt, annál sűrűbbé lettek mögötte a hullámok. Amikor fáradni kezdett, és görcs húzta a kezét, föltekintett, hogy egészben lássa, hol tart. Még mindig alig volt gumi a hullámozó, kék textilben. Szinte semmit sem haladt. Mindig hiába? Az út vége, ahol elvarrja majd a szálát, és rögzíti a gumiszalagot, végtelen messzinek tűnt.

Belemerítette az evezőt a vékonykék vízbe, meghúzta, jól érezhetően gyorsult. Ezt kívánta. A kívánság jellemző tulajdonsága az, hogy az emberi szabadságot valamely részérték megvalósítására indítja. A gyorsulás még nem minden, és igazán csak az kérdéses, hogy a megváltozott mozgásállapot mikor lesz ismét egyenletes sebességgé, és legyőzhető-e folyamatosan a közegellenállás. Nehéz dolgok ezek, mondta apja évtizedekkel korábban. Nem sokkal érettségi előtt meghívták hozzánk..., mindegy, te úgysem ismered. Addig azt hittük, építjük már az életet, de ez az ember olyan mélységet nyitott meg, hogy beleszédültem. Talán mindannyian, de én biztosan. Fölemelte a fejét, és megpillantotta a végtelent: ég és víz eggyé mosódott, a szemhatárt feloldotta az egymásra vetülő kékség. Apám valahol a közelben lehet, hogy ennyire testi módon jelent meg nekem, de hiába figyelt, a dimenzióitól megszabadult végtelen tér mindenfelé a szabadságról hallgatott, és a szabadság szédítő volt.

Nem emberi, mert az emberi szabadság mind a filozófiai, mind a teológiai antropológiának tárgya, márpedig e szabadságnak tárgyhoz köze nem lehet, elmélkedett, hiszen úgy találta, az ember vállalja, hogy fizikai munkával, akár gumibefűzéssel valósítsa meg a maga történelmi lehetőségeit. Ez a szabadság nem tartalmazott semmit az emberi munkával elérhetőnek hitt dolgokból. Arról nem is beszélve, hogy ezúttal választással való korlátozásról nyilván szó sem lehetett. Azt ember se jót, se rosszat nem választhatott, de még ahhoz sem érzett indítást, hogy tiltakozzék a vele nem osztozó, határtalan tér minden irányú vonzása ellen.

Szaporán gyűltek mögötte a hullámok, sokkal erélyesebben tartva vissza haladását, mint azt tűrhetőnek ítélte volna. Ha pedig maga mögé csapott tehetetlenségében, a fodrok megsokszorozódtak, amint arról Huygens professzor rendelkezett annak idején, és még nehezebben tudott velük megküzdeni. A verejték a szemébe folyt, görnyedt háta görcsösen kapaszkodott

gerincébe. Ütemesen nyögött, és a gyengülés dünnnyögő munkadala megkönnyítette a haladást.

Még sehol sem tartok, apu, szólt a kékségnek. Miért, talán hozzám indultál? Nem. Na, ugye, mi közöm nekem ehhez? Apu, neked jelentékeny tanáraid voltak? Most hogy jön ez ide? Némelyikük nagy ember volt, némelyik nem. Milyen nagy volt, aki a legnagyobb volt? Több mint kétméteres, és apu hangját fölszívta a csend. Gúnyos nevetése elégedetten borzolta a felszínt.

Nehéz ügy ez az apákkal, kapaszkodott újra a munkába, mindig akkor nevetnek ki, amikor belenyugszunk, hogy irántuk érzett önkéntelen tiszteletünknek sokkal inkább a hagyomány az alapja, semmint az ősök kiválósága, és erre fel előjönnek a befejezettségéből, hogy újra kezdjék önértékünk megcsúfolását. Most is ez történt. A most nem valamely egyenértékű mozzanatokból álló sor valamelyik pontja, hanem a meditációban transzcendált tér és idő, az örökkévaló pillanat, amely a jelen és a jövő, amint múltként jön elő. Ha megöltem volna a katonát, most nem kellene erőlködnöm, nyugodtan fekehetnék a parton, hogy ő nem fog előjönni, mert csupán a lelkiismeretem üldözhetne, ám ellenséget ölni erény. Valószínűleg erény, és csak másodszorban lehet bűn, hogy a magunk védelmében megszüntetek egy életet, amit akkor sem tudnék visszaadni, ha belátnám egy ilyen gyilkosság etikumának álságos voltát. Most a katona és az övéi halálra keresnek, ami azzal jár, hogy jó okom van magamat élehetetlen hülyének ítélni. Ők motiválva vannak, belőlem pedig hiányzik az életösztön. Az ilyen ember, beszakad a hátam, a verejték kimarja a szemem, két kezem idegenné lett mozgása pedig jobban zavar, mintha meg sem mozdulnék, hogy felszívódjam e kékségben, szóval, az ilyen ember nem kellően motivált; vagyis nem érintette meg a kegyelem, hogy üdvösséges cselekedetével eleve elhárítsa övéi fölül az ellenség veszedelmét.

Persze, hogy röhög rajtam az öregem, ha őt már nem lehet megölni.

Rá nem vonatkozik se a fele-, se az egészbaráti szeretet. Nem is veszélyes a létet követő nemlétben létezni, ahol akkora a szabadság, mint itt körülöttem, és a fater is csak jön-megy, akár az alföldön az ördögszekér.

Repülőgép visított a feje fölött, a Nap helye felé szállt. Ekkor értette meg, miért idegen a látvány: a fény minden irányból jön, tehát árnyék sem lehet. Megnézte, tényleg nem volt. Értetlenül bámult, hogy a mögötte fodrozódó, egyébként sima, végtelen lefelszerű kékségről úgy eltűnt a meleget adó égítést, mintha ellopták volna.

Szemfényvesztés.

Mint amikor megérkeztek a kultikus mikiegerek, és Iván leszármazottai teniszlabdákat meg töltőtollakat osztottak az álmélkodó népfiaoknak. A népfiaok pedig elragadtatásukban beszavazták a legrátermettebb osztogatókat a parlamentbe. Közel lehet a cél, megjelentek a madarak is, a repülőgép pedig lángszínű, bömbölő csóvát húzott, és dörögve vágódott a kékségbe. Nyomában terjedő, vörös folt támadt.

Tudtam, hogy nem úszom meg, rosseb az anyját, ordított az ember. Megcsodálta, milyen méltóságteljesen buggyan a felszínre a vére, és dühösen lerázta ujjbegyéről. Vérző ujját mohón szopogatta.

Már látszott a part; halványkék szegélyéhez illesztette a gumit, és gondosan elvarrta, mert az ő szabadsága kimerült abban, hogy dolgozhatott, és ha elrontotta, választhatott, szentséges-e, vagy nem. Vékony anyagú, világoskék nyári pizsamanadrágjának korcát fodrosra húzta a befűzött gumit. Elégedett volt.

Szitányi György «Héterdő» c. kötetéből (Edizione O.L.F.A., 2005 Ferrara).

Tormay Cécile (1876 – 1937)

A RÉGI HÁZ

(Budapest, 1914)

VII.

Szombaton este levelet hoztak Geramb bárónőtől. Nem lesz több

táncóra.

Kristóf ritkán mozduló szemhéja mintha elhalt volna egy pillanatra a szeme fölött.

— De hát miért? — és fájdalmasan lógatta előre a fejét.

— Nem illik táncolni, mikor háború van.

„Hát igaz? Hát háború van”, gondolta Anna, de azért most is valótlannak és távolnak érezte a háborút. Mintha egy könyvben olvasott volna róla az ember. Egy könyvben, melynek lapjait egyenként, következetesen ragasztották ki minden reggel a házak falára.

Rendeletek, parancsok.

Akik elolvasták a friss falragaszokat, lassan, fáradtan mentek odébb.

Aztán elmúlt karácsony is. A Duna nem látszott. Sűrű, enyves köd rágta az ablakok üvegét.

Kristóf fázósan szaladt ki a derengő reggelbe. Mint rendesen, most is megkésétt, a reggelijét otthagyta, az utcán ette a vajaskenyérét, és fogalma sem volt a leckéjéről. Flórián kézilámpával ment mögötte. Téli reggeleken mindig világított neki odáig, ahol a kövezett utcák kezdődtek.

A belvárosban egy görbelábú kis öreg került a járdán Kristóf elé. Nagy csomó nyirkos papirost vitt az egyik karján, a másikon csirizes veder himbálódzott. Az emberek hallgatag csoportokban vártak az utcák szegletén.

Harctéri hírek.

— Mi történik? Mit akarnak velünk? — már nem értettek semmit.

A háború közelebb jött az emberek agyához. A pénzváltó üzletek előtt tolongott a nép. Katonák kardja csörömpölt a kövezeten. Mindenki sietett, mintha este előtt még sürgős elintézni valója lenne.

Annának éppen zongoraleckéje volt, mikor a budai bástyán nagy, fekete-sárga zászlót húztak föl egy póznára. Ekkoriban gyakran változtak a zászlók.

— Vége a szabadságnak — mondotta Sztaviarszky és lengyelül szitkozódott.

— Szabadság? — Anna két messze, lázas szemre gondolt. — Hát a szabadságért van a háború? — Ezentúl ellenségesen nézett a horvát granicsárokra, akiket a császári tisztek beszállásoltak hozzájuk.

Megállt a lépcső kerek ablakánál.

A vörösképu, goromba serezsán az udvar közepén ácsorgott és nyers hagymát evett. A granicsárok, mint otromba, nagy gyerekek, hóval dobálództak. Letiporták a bokrokat, összegázoltak mindent. A kút előtt

hőembert csináltak, olyan vörös sapkát tettek a fejére, mint aminőt a magyar katonák viseltek és puskával lövöldöztek bele.

Aztán elolvadt a hőember. Lassankint rügyezni kezdtek az orgonabokrok az udvarkertben. A granicsárok a húzóskútnál mosták a szennyesüket. Félig meztelenül álltak a teknőnél. A szél szőrös mellükhöz csapta a szürke szappanhabot.

Hirtelenül szokatlan trombitajel hangzott, mint valami vészkiáltás. Anna az ablakhoz futott. A ház előtt katonák szaladtak. Benn az udvarban ekkor már a teknőből kapták magukra lucskos ingüket a granicsárok. Nyargaltak ők is a többi után. És nem jöttek vissza többé soha.

Ulwing építőmester egy üveg régi jó bort hozott fel a pincéből. Tini mamzelli nagytakarítást csinált az egész házban. És Flórián azt mondta a gyerekeknek, hogy most majd azok jönnek, akik a szabadságot akarják. Néhány nap múlva Anna azt álmodta éjjel, hogy égiháború van. Reggel felé úgy hangzott a szobában, mintha kívülről borsót dobtak volna az ablaküvegnek, marokkal... sok borsószemet. Aztán, mintha láthatatlan testek zuhantak volna át a levegőn, megzörrent a házon valamennyi ablak.

— Be kell tenni a fatáblákat! — kiáltotta a kapualjából az építőmester.

Kristóf lelkendezve szaladt föl a lépcsőn.

— Bezárták az iskolát! — A zsebe tele volt árpacukorral, kettőt is dugott egyszerre a szájába. János Hubert, aki Kristófért futott el az iskolába, mögötte érkezett. Szép, ápolt haja a homlokába csüggött, gallérján ferdére csúszott a kifogástalan nyakkendő. Elfutva hívta Flóriánt és belakatoltatta maga mögött a nagy kaput.

Az építőmester szobájában, az elzárt ablaktáblák sötétjében gyertya égett. János Hubert, szokása ellenére, nem várta, hogy üléssel kínálják meg; tagjai puhán estek a karosszékekbe.

— Csakhogy mind itt vagytok. — Kezével bizonytalan, gyöngye mozdulatot tett a levegőben, mintha valakit meg akarna simogatni. — A Dunaparton jöttem, — mondotta rekedten —, sokan voltak és azt beszéltek, hogy nem érnek át a bombák a vizen. Szélről emberek ültek a köveken. Az egyik szalonát evett. Egész nyugodtan evett, egyszerre csak nem volt feje. Még ülve maradt egy darabig és minden véres lett... Iszonyodva szorította kezét a szemére.

— Hát akkor bomba volt az, ami a Kishíd-utcában a cukrászoltba csapott? — mondotta Kristóf, mialatt egy marék árpacukrot dugott a szájába. — Az egész cukor a gyalogjáróra repült, mintha kifordították volna a boltot. Ingyen tömte meg az osztály a zsebét.

Az építőmester nevetni kezdett és a belakatolt kapu mögött tovább élt az élet. János Hubert megigazította a nyakkendőjét és napközben néha egészen megfélemedezett arról, amit látott. Csak mikor enni akart, lett sápadt. Eltolta magától a tányért.

Időnként zörögtek az ablaküvegek. Sivító, messze füttyülés repült a tetők fölött. Mögötte a várakozás agysorvasztó csendje. Az emberek számoltak. A csend megüvegesedett és törekenyen rezgett a levegőben. Döglött volt az ágyúgolyó... Megint számoltak tehetetlen, állati félelemmel. Kire kerül a sor? A Duna partján fölordított valamelyik vonagló ház. Porfelhők puffantak szét a magasban. Az ég vöröslött, mint a hús.

Ulwing építőmester udvarába a szél vészjósló, hirtelen forróságot lökött be. A zárt kapu mögött nem tudta senki, mely szomszéd háznak az élete adta magából ezt az utolsó meleget.

Fügerék a pincébe rejtőztek. János Hubert és a gyerekek az udvarfelőli irodákba költöztek. Az emelet üres lett, csak Ulwing Kristóf nem hagyta ott a hálósobáját, melynek egyetlen ablaka az elárvult ácspiacra nézett.

— Erős a ház — szolt le az építőmester Fügeneréhez a pince ablakán —, jól megépítettem a falakat. Vad csattanás hallatszott a kapu felől, mintha egy óriási nedves rongyot csaptak volna oda. Az ablakok csörömpölve törtek össze. Álltőhelyében megtántorodott a ház.

Az építőmester arca elvörösödött a haragtól és összeráncolta a homlokát, mint mikor valami járatlan ember ellent mert neki mondani. Nagy léptekkel ment a kapuhoz. A pincéből ijedt jajveszékeléssel bújtak elő az emberek. A kis Kristóf krétafehér ajka elgömbült.

— Nem, nem! — sikította Kristóf és görcsösen zokogni kezdett. De az öreg Ulwing senkire sem hallgatott. Kilökte a gyalogajtót.

Az egyik oszlopembernek hiányzott a karja. Törmelék és porzódó vakolat feküdt alatta és a ház falában nyílás tátongott. Ott vágódott be az ágyúgolyó. Nem robbant szét. Megakadt a téglák között.

Az építőmester összegombolta a kabátját, hogy kisebb céltábla legyen és kiment a ház elé. Hátraszegte a fejét. Föltekintett a siralmas ablakokra.

Az ő házát bántották ellenséges idegenek a császáruk nevében? Hirtelen a Duna felé fordult. A hajóhíd égett... az ő hídjá! Átnézett a szegény kis Budára, melynek a szívéből lövöldözik halálra a testvért, a védtelen Pestet. A város és Ulwing Kristóf együtt voltak kicsinyek és szegények és együtt emelkedtek, gazdagodtak és most együtt sebesültek meg.

Szitkozódni kezdett, mint ácslegény korában.

Körülötte nem látszott élet. Az utcákban semmi sem mozgott. Belakatolt boltok. Csukott kapuk. Nagy vesztőhely volt a város. A házak, mint a halálraítéltek, lezárt szemmel tartották a mellüket és olyan magányosak voltak a balsorsban, mint az emberi végzetek. Most már mindenik ház csak magának élt, magának halt meg. Résztétlen ablakokban tükröződött az égő tetők fénye. Ragadós füst csúszott a falak mentén. Valamelyik parti templomban harangoztak.

Ulwing Kristóf hideg szeme könnyelábadt a dühtől és fájdalomtól, mialatt elnézett a kormos, omladozó házak fölött. Hányat épített közülök. Mindannyit szerette. Szánta őket, szánta önmagát...

Csak egy pillanatig tartott. Aztán összeszorította az öklét, mintha a kitóduló erőt akarná visszatartani önmagában. Szüksége lesz rá! Karjában megvonaglottak az izmok, az agyvelejében érezte a vonaglászukat. Ha kell, előlről kezd el mindent. Még van idő. Még hosszú az élet.

7.) Folytatjuk

ASSISI SZENT FERENC KIS VIRÁGAI

Fioretti di San Francesco

Fordította: Tormay Cécile
(Budapest, 1926.)

Nádudvaron, 1926-ban, nyáridőben.

HATODIK FEJEZET

Bernardo testvér Szent Ferencnek halála után helytartóvá, vagyis a rendnek fejévé lőn.

Bernardo testvér olyannyira nagy jámborságú vala, hogy Szent Ferenc őt ezért felette tisztelte és gyakorta dicsérte. Némi napon, mikor is Szent Ferenc ájtatosan imádságnak adta magát, Isten kinyilatkoztatta előtte, hogy fráter Bernardonak isteni elhatározásból sok és tövises harcot kell vívnia az ördögökkel; miért is Szent Ferenc nagy szánakozással viseltetett a mondott fráter Bernardo iránt, akit oly igen szeretett, mintha fia lett volna. Sokat imádkozott és könnyek hullatásának közepette esedezett érette, oltalmába ajánlván őt Krisztusnak, hogy adna néki győzelmet az ördögön. És Szent Ferenc ájtatost fohászkodván ezenképpen, némi napon felelt néki Isten: „Ne félj Ferenc, mert hogy mind ama kísértések, melyekkel fráter Bernardonak viaskodnia kell, Istentől ígértetnek az erény gyakorlására és az érdem megkoronáztatására, de végezetül minden ellenségén győzelmet vesz, mert hogy azok közül való, akik hivatalosak Isten országába”. Ezen a feleleten Szent Ferenc igen örvendezett és hálát adott Istennek és ez órától fogva mind nagyobb szeretettel és tisztességgel viseltetett iránta.

Erről nemcsak életében, de halálában is bizonyosságot tőn, mert mikor halálát közeledni érezte¹ és őt, miképpen Jákob pátriárkát² hűséges fiai fájdalommal és könnyek hullatásában körülállták, siratva a jóságos atya elköltözését, ekkor mondotta: „Hol vagyok én első szülöttem? Jer hozzám fiam, hogy az én lelkem megáldjon Téged, mielőtt meghalok.” Mondotta ekkor titokban Bernardo testvér fráter Eliának, ki a Szerzetnek az időben vala vikáriusa: „Atyám, menj a Szentnek jobbához, hogy áldjon meg téged”. És Elia testvér jobbja felől térdre vetette magát; Szent Ferenc, ki a sok könnyhullatás miatt elvesztette szemevilágát, jobbkezét Elia testvér fejére tette és mondotta: „E fej nem az én első születtemé, fráter Bernardoé”. Ekkor Bernardo hozzá méne, az ő balkeze felől és Szent Ferenc két karját legottan keresztbe vetvén melle felett, jobbkezét fráter Bernardo fejére, balját Elia testvér fejére tette, mondván Bernardo testvérnek: „Áldjon téged mi Urunk Jézus Krisztusnak Atyja minden áldásával lelkivel és menyeeivel Krisztusban, mert hogy tulajdon magad vagy a szentséges Rendnek első választottja, aki jövől, hogy evangéliomi példát adjál Krisztus követésére az evangéliomi szegénységben; és mivelhogy nemcsak a magadét adtad és Krisztus szerelméért szabadon és mindenestől szétosztottad javaidat a szegények között, de felajánlottad tenmagadat is Istennek eme Rendben, néki tetszetős áldozatul; áldjon meg ezért úr Jézus Krisztus, miképpen én az ő szegényke szolgálja megáldalak örök áldással mentedben, nyugtodban, virrasztásodban, alvásodban, életedben, holtodban. Ki

téged megáld, legyen áldással teljes, ki elátkoz, ne maradjon büntetlen. Légy a te testvéreidnek gazdája és a te parancsolatodnak minden testvérek engedelmeskedjenek, akiket be akarsz fogadni a Rendbe, azok befogadtatnak, akiket pedig kitaszítasz, azok kitaszíttatnak és egyetlen atyafinak se legyen hatalma rajtad; és légy szabad jártadban és maradásodban kedved szerint.”

Szent Ferenc halála után a barátok Bernardo testvér mint tiszteletreméltó atyjukat szerették és becsülték. Mikoron pedig halála közeledett, jövének hozzá a világ minden tájairól barátok sokaságai; és közöttük jöve amaz angyali és isteni fráter Egidio,³ ki nagy örvendezéssel mondotta: „*Sursum corda*, frater Bernardo, *Sursum corda*”. És a jámbor Bernardo testvér titokban meghagyta egy barátnak, készítene Egidio testvérnek ékes helyet elmélkedésre és ekként lőn. Mikor pedig Bernardo testvérnek utolsó órája elkövetkezett, felemeltette magát és szólván a barátokhoz, kik körülte valának, mondá: „Én drágalátos atyámfiai, nem akarok nektek sok beszédeket tenni, de eszetekbe vegyétek, hogy a hitnek ama fokán, melyen egykoron én állottam, ma ti álltok és amelyre én ma eljutottam, oda fogtok jutni egykor ti is; azt azonban leltem én lelkemben, hogy ezer ilyen világért se akartam volna szolgálni másnak, hanem csak a mi urunknak, Jézus Krisztusnak. A bűnökért, melyeket tettem, vádolom magamat és megvallom vétkeimet én üdvözítő Jézus Krisztusomnak és ti néktek. Kérlek titeket, én drágalátos atyámfiai, szeressétek egymást.” És eme beszédeknek és egyéb jó intelmeknek utána visszahanyatlott ágyára; arca fénylő lett és túlvilágian vigasságos és minden testvéreinek nagy csodálkozására ilyen szentséges örvendezésben ment át lelke, dicsőséggel koronázottan a jelen életből az angyalok boldog életébe. A Krisztusnak dícséretére és dicsőségére. Amen.

¹ Szent Ferenc 1226-ban, október 4-én halt meg 44 éves korában, Assisiben.

² Genesis XLVIII. 1.

³ Fráter Egidio da Perugia, Szent Ferencnek választott társa volt. (Lásd a 34. fejezetben.)

Tusnády László (1940) — Sátoraljaújhely
MINT SZARVAS

Ragyogó téli nap volt. A fagy, a hó, a jég a káprázó napsütésben szinte bizonyítani akarta, hogy a tél is versenyre kelhet a többi évszakkal. Az ágakon dús zúzmarabevonat fehérlett.

Kristályos csend uralta a falut.

A főutcát is ünnepi hallgatás töltötte be, csak távolból szüremlett vidám gyermekzsivaj; a tél kicsiny rajongói az alvégen, a Gögő nevű kis tó jegén csúszkáltak, korcsolyáztak.

– Bár karácsonyig tartana ez a tiszta káprázat! – kívánta Szamosi Bertalan plébános, amint a parókia épületéből áttekintett a főutcán, majd újra belemélyedt olvasmányába. Öreg, fájó szeme szinte csak tapogatta a sorokat, ez a homályos érintés lobogtatta ragyogóbbra lelkében a fényt. Ott már minden a helyén volt: nyugalom csönd és fehérség. A szemmel való

tapogatas csavarta égőbbre a benti világosságot: „Mint szarvasgím a források vizére, úgy sóvárog utánad, én Istenem, a lelkem”. Igen, ez a szép zsoltár lesz a holnapi szentbeszéd központjában. Rég nem írta le előre a beszédeit, de nem szeretette ugyanazt elmondani, amit már egyszer kitárt a híveinek. Az új megközelítés, az egyre mélyülő érzés és gondolat az ő lelki építését is szolgálta, hiszen tudta jól, hogy nemsokára már nem tükör által lát, hanem lehull szeméről léthomály, s a tükör nélküli fényben szemtől szemben nézheti a tiszta igazságot.

Mint szarvas a híves patakra – csengett-bongott lelkében a főséges üzenet; harmatos, tiszta adventi várakozás hangja visszhangzott, zengett vissza erre, s ahogy feltekintett, az ablakon túlról figyelő szempárt vett észre.

Egy szarvas. Furcsa az öregkor. Hát előjönnek a régi zsoltáros könyv szereplői? A belső látás már a külsőt is teljesen uralja. Kedves szarvas, híves forrásra, patakra vagyakozó lelkem!

Túl eredeti volt a kép. A szempár túl életes volt. Nem érintette a látomás határát. Létezés volt benne. Bánat nem, de valami fájó idegenség.

Az öreg pap recehártája még akkor is őrizte a képet, mikor a jelenésnek vélt alak eltűnt. Mint belső képre, úgy tekintett utána. Maga is csodálkozott azon, amit tett, de önkéntelenül felállt székéről, kezében a nyitott könyvvel az ablakhoz ment, hogy kinézzen, és íme, a patyolatfehér havon piros vércseppek látszottak. Becsukta hát fekete kötésű könyvét, és tűnődve az ablaknál maradt.

Ötven éve tudja magát a falu szellemi vezetőjének, hívei pásztorának, de szarvas ide még sohasem jött a közeli erdőségekből. Hivatásos vadász nem volt a faluban. Valutás nyugati urak járták a rengeteget csodás trófeákért. Néhány orvvadászról is tudott mindenki, így ő is, és most, hogy a látomás így valóságossá lett, hirtelen azt is tudta, hogy ki sebezhetette meg ezt a nemes vadat.

A csendes utca hirtelen zajjal telítődött. A szarvas menekült volna ki, az erdőbe, de csak hol ebbe, hol abba a kertbe, udvarba ugrott be, és itt is, ott is támadókba ütközött. Nem híves forrásról álmodó emberekkel találta magát szembe, hanem a meglepetés tizedmásodpercei is karót, villát, lapátot ragadtattak az itteniek kezébe, mintha egy életlen át mindenki arra készült volna, hogy majd ezt a vadat elejtse. Kertből kertbe ugrott szegény állat, egyik telekről át a másikra: meglepett arc, ideges mozdulat, szúrós ütés fogadta mindenütt. Világos szörén folyt a vér, életére pályázott mindenki, bárhova lépett.

Nagy Jani épp a konyhában borotválkozott, mikor felneszelt a zajra. Félig már lehúzta az arcáról a szappanhabot, mikor kinézett, épp ekkor ívelt át a kerítésen még karcsú tartással az üldözött szarvas. A konyha előtt hasított fa volt, a rönkbe belevágva ott fénylett a balta. A szarvas alig szusszantott egyet; Jani nekiiramodott, futtában kirántotta a baltát a rönkből, és belevágta az állatba. A fejét célozta, de a hátába talált. Ott maradt a balta, a szarvas megtántorodott, de ritka szívóssággal szinte suhant át máris a kerítésen.

Elborult Jani agya, feszítette az indulat. Szarvast akart, és baltát veszített. Fénylő szerszámát valami foglалófélének tekintette, és ész nélkül rohant a vad után. Beszappanozott fél arcáról egészen elfeledkezett. Mint valami rosszul sikerült hóember, zúdult a

szomszéd udvarába. Ott Kiss Ignác dőött egy paradicsomkaróval a szarvas felé, de az már röpült át a kerítésen.

– Mit akarsz, hé, a szarvasommal? – rikoltott Jani.

– Te mit háborgatsz az én birtokomon? – rőffent rá Ignác. A két legény majdnem összeakaszkodott, mikor a távolodó láрма arra figyelmeztette őket, hogy nem egymást kell most megnyúzniuk a nemes vad helyett. A szarvast a kutyák is követték. Azok is marakodtak, mint az imént a legények.

A szerencsétlen állat nem tudott kifutni a főutca ostromgyűrűjéből; a paplak és a másik vég - Janiék háza - között már ötödször futott végig. Egyre sűrűbben jöttek elő az emberek. Szamosi plébános csak ámult, hogy lám, az oly gyakran kihalt utca most milyen népes. Minden ingázó, távol élő ma itthon van. Most többen nyüzsögtek az utcán, mint amennyien az éjjeli misén szoktak lenni. A menyecskék félénken álltak a tornácokon. Nézték a nagy virtusú legényeket.

Legutóbb a szarvas Vargáék kertjében két játszadozó cicusra tiport, hallván a miákolást, erre zúdult a kutyanép. A vezéreb átvette magát a kerítésen, nekitámadt a cicáknak, azok fel egy törpealmafára, a kutyák a talpukat érték. Vicsorogtak, nyüszítettek; a szarvas is vonzotta őket, erre-arra iramodtak.

Közben a hajtóvadászat rendületlen erővel folyt. Mindenki magáénak akarta szarvast, és ez az üldözött némi szerencsét jelentette, legalábbis ideiglenes szerencsét, mert az üldözők egymásba akaszkodtak, lökdösték egymást. Káromkodás, trágár beszéd fejezte ki az egymás elleni fortyogó indulatot, ezt egy-két rúgás, gyomorszájas is kísérte.

– Furcsa az én nyájam – tűnődött a pap – beszélhetek én ezeknek holnap a szarvasról. Azt hiszik, hogy kutya-falka-marakodásuk ihletett meg, pedig én másképp akartam szólni. Jók is ezek az emberek, jók, de rosszak is. Lélekbőrük hidraszerű. Kifordul. A jót tölti bele az angyal, hamar kifordul az; a rosszat tölti bele az ördög, az is kifordul. Háromezer szentbeszédet mondtam nekik. Hol van az most bennük? „Mint szarvasgím a forrás vizére,...” Mit érlelne bennük a holnapi beszédem? Azt a fényt mutatom, és kell mutatnom nekik mindig, melyet a jóság, az igazság és a hit táplál. De mi ez az indulat, mi ez az öldöklő erő? Ha egy égi kéz kiemelné innen a szarvast, nagy tragédia történné. Még szerencse, hogy itt van ez az állat, azt lehet ütni, a legártatlanabbat.

A nap haladt az égen, a viadal tartott, s a nagy mozgás ellenére az egész jelenet már állóképpnek hatott. Közben a tej itt is, ott is felforrt, kifutott; kozmás szag terjengett innen is, onnan is. Siráncokztak a háziasszonyok: mi lesz a ebéddel?

Gács Gusztinak volt telefonja. Ő púpos volt. Csatázni nem tudott a szarvasért, hát a rendőröknek telefonált: „Falunk főutcáján egy szarvas veszélyezteti a közlekedést”.

A rendőrök megértették, hogy azonnal ki kell szállniuk, és azt is tudták, hogy nem a közlekedésről van szó, hanem az az igazság, hogy Gusztai szíve fájna, ha valamelyik győztes legény magáénak mondhatná az elejtett vadat.

Jöttek hát a rendőrök fegyveresen megvédeni a veszélyeztetett közlekedést. A gyereksereg előttük érkezett meg a Gögőrről, kipirulva, vidáman, így a hajtóvadászat élvezetéből ők sem maradtak ki.

Épp a plébánia épülete előtt érte a szarvast a végzetes lövés. Az utolsó vércseppek tovább színezték a hófehér téli takarót. A szarvas szeme előtt fekete alakok robogtak ide-oda. A fátyolos, tört szemsugarat furcsa módon jól látta az öreg plébános is. Ő szinte reflexszerűen szeretett volna odamenni; szelíd mozdulattal szeretett volna eltakarni a vádló tekintetet, melyből most távozik az élet. De nem mozdult. Idegenséget érzett a falu iránt. Szörnyű nagy távolságot.

Jól tette, hogy nem mozdult, mert abban a pillanatban, amikor a nemlét merevsége birtokába vette a szegény állatot, Kácsa Gusztávné a vad fejénél termett, és eszelős siratóénekebe kezdett:

– Jaj, te ékes állat! Így kellett neked elpusztulni. Te hűtlen, te beste! Nem várhattál addig, míg az uram megjön a börtönből? Jaj, annak is épp most kell oda lennie. Az elejtett volna téged. Ő hazahozott volna hozzánk. Akkor nem kellett volna fáradniuk ezeknek... Jaj, te csúfság, hűtlen állat. Jaj, az én börtönben senyvedő uram!

Kácsánét hagyták beszélni, mert mindenki féleszünek tartotta. Közben zajlott az élet. Gazsi bá', a városi hentes megnyúzta a szarvast. Húsát, bőrét és szarvát a hatóság lefoglalta. A beleket a kutyáknak dobták. Volt nagy marakodás, nyüszítés, csak úgy villogtak a fehér fogak.

Teherautó érkezett. A nap hőisének a földi maradványait ráhelyezték. A kátyús, csúszós, döcögős úton ünnepélyesen indult végállomása felé, a városba.

Délutánra fordultak a nap sugarai. Elült a láрма, kiabálás, miákolás és nyüszítés. A kozmás szag is felszállt az éteri magasságba. A nem létező forgalmat már semmi sem akadályozta. A fehér havon vércseppek harmata piroslott véges-végig az egész főutcán.

Hamar leszállt az est, majd a koromfekete éj. Kísértetkomor füstcsíkok törtek elő a kéményekből. Puha csönd volt mindenütt. A kutyák is elfáradtak. Az öreg pap elhomályosuló szemmel szinte tapintja a könyv szavait: Mint szarvas a híves patakra,...

Forrás: «Altro non faccio...», Jubileumi Antológia (Szerk. B. Tamás-Tarr Melinda), Edizione O.L.F.A., 2011., 640 old. (629-633. old.)

ESSZÉ

Bodosi György (1925) — Pécsely

VÉLETLEN SZEREPEM EGY SIKERES AKCIÓBAN

A közügyekről való vélekedés még nem politika, akkor sem, ha véleményünket leírjuk, vagy másokkal más módon közöljük. A politikusnak úgy kell foglalkoznia a polisz ügyeivel, hogy annak megváltoztatásában részt vegyen akár egyénileg, akár egy közösség tagjaként.

A parasztság fokozatos megszüntetésének káros voltáról volt elég tapasztalatom, hiszen átéltem. Tucatnyi szociográfiai írásomba foglalva meg is írtam. Történelmi dokumentumként kisebb részük meg is

jelent. A közügyek állapotán azonban semmit sem változtatott. A két háború közötti időkben szociográfiai munkákat készítő írókban még lehetett remény erre, de a diktatórikus hatalom, a szovjet példát követve, már eleve elhatározta a paraszti osztály és lét megszüntetését. Hogy szabadabb emberek helyett, szövetkezeti, az üzemi munkásokhoz hasonló, felülről vezethető és megvezethető réteget teremtsen.

Lírikus alkatomnál fogva mindig is a szabadság hiányától szenvedtem a legjobban.

Mindig azoknak a pártján voltam, akiket jogaiktól, s a szabadság megélésétől valamiképp megfosztattak. Vagyis üldözöttek voltak. A véletlennek és a szerencsének köszönhetem, hogy egyetlen egyszer részt vehettem egy olyan fontos akcióban, amely a jogfosztottak szabadságjogainak elismertetését célozta meg. Ennek a történetét szeretném elmondani. Ahol lehet nem csupán saját szavaimmal.

Idézek Illyés Gyula Naplójegyzetéből 1977. július 18. Vasárnap:

„.....(megérkezett) Király Károly Marosvásárhelyről Sütő András levelével, ami most ajánlólevél is. Nagy darab ember. Tán túlságosra is nyúlt / (a találkozó) családi körülményeinek, poétikusi pályájának részletezésével. De igen jó körképet nyújt a romániai helyzetről. Tárgyalt magával Ceaucescuval is. Később beállított Józsa, a félszékely, félolasz.”

Illyés szűkszavú bejegyzésében nem tér ki arra, hogy miért kereste őt fel az erdélyi politikus.

Arra készült, hogy a közelgő, -helsinkit követő-, belgrádi konferenciára egy kiáltványt juttat el. Dokumentumokat. Hogy a résztvevők lássák, nemcsak az általános emberi jogokat érik sérelmek, hanem a kisebbségi sorban élő népcsoportokat is. A nyelvi, vallási, kulturális jogaik gyakorlásában tiltásokkal szembekerülő népcsoportokat. E szándékát Illyés helyeselte, arra azonban nem volt hajlandó, hogy Királyt az akkor közelben tartózkodó Aczél Györggyel összehozza. Nem látta értelmét. Az akkori magyar vezető politikusok között egy sem lett volna hajlandó a határon túli magyarság sorsáért kiállni. Mindez -szerintük- a hatalmon lévők érdekeit sértette volna, a „belügyekbe való beavatkozás” miatt még csak olaj lett volna a tűzre, azaz még szigorúbb kisebbségellenes politikára gerjesztette volna őket.

Meg kell említsem, hogy Illyés elutasító választat ugyan nem befolyásolhatta, de a vendéggel szembeni bizalmatlanság érzését erősíthette a náluk vendégeskedő Juhász Ferenc is, aki a vendég háta mögött mutogatással és integetéssel jelezte Illyésnek, hogy ez egy kém, egy provokátor, a szekusok embere. Nekem más véleményem volt a látogatóról. Együtt távoztam vele a Kopasz hegyi házból s mivel ő gyalogában volt, kocsimba ültettem. Út közben érdeklődött erdélyi rokonaim felől.

Voltak jópáran. Homorodalmási parasztok, egy orvos Szentgyörgyön, egy tanár Dicsőszentmártonban, a román iskolában tanította a marxizmus-leninizmust, mivel szerinte ez az egyik útja megmaradásunknak. Közben felesége, aki egy szót sem tanult meg románul, s az ottani magyar iskolában tanította diákjait a magyar nyelv szépségére.

Szót ejtettünk a nemzetiségi kérdésekről. Hogy végre szót kéne érteni ebben is, nemcsak az általános emberi

jogokban. Megtudva, hogy még egy napot tölthet a Balaton mellett, meghívtam Pécselyre, s ott poharazgatva, összetegeződve. Tovább folytattuk az eszmecsere.

– Látom, hogy csalódtál Illyésben - mondtam neki-, de hidd el neki volt igaza. Sem Aczél, sem más magyar vezető nem akar kiállni a kisebbségi jogok védelmében. Ami Illyést illeti, ő eddig is megtette a magáét, s ezután is azon lesz. Fiatal korában sem volt veszélyérzete, most sem ez tartja vissza, hanem csak az, hogy nem talál társat ehhez. Ekkor – mintegy illusztrálásként – elmondtam Juhász viselkedését is, amin aztán szomorkásan ő is elmerengett.

Mikor megtudta, hogy hamarosan, már augusztusban kimegyek erdélyi rokonaimhoz, fiam és másik két végzős egyetemista társaságában, meghívott, hogy látogassam meg. Megköszöntem, és mondtam, hogy el is megyek hozzá. Megadta címét, titkos telefonszámát is, hogy azon előtte hívjam fel. Akkor még nem mondta, de már elhatározta hogy meg fog bízni némely irományok határon való áthozásával, s azzal hogy átadjam őket Illyésnek.

Másnap időt szakítottam arra, hogy egy rövid feljegyzésben összefoglalva papírra vessem mik is azok a gondok, amiket fel kellene, fel kell tárnunk, hogy a világ sorsát intéző politikusok végre belássák. Igenis foglalkozni kell a nemzetiségi jogokat érő sérelmekkel...

Még aznap átvittem az irományt Illyésnek Tihanyba. Július 19-i Naplójegyzetében ő is feljegyezte:

„Este Tivadar Pécselyről. – Megható kiáltványterv a világ összes nemzeti kisebbségben élő népéhez, hogy egyesüljenek. Adjanak hangot legalább a jogaiknak és fájdalmaiknak. De hisz annyira el vannak nyomva, hogy még a jajdulási jogot is elvették tőlük.

Elmondtam, hogy a nálam előző nap járt Király Károlyval együtt gondoltuk ki ezt a kiáltványt.

És hogy bíznia kell benne. Nem lehet provokátor vagy kém az, aki ilyen őszinteséggel tárja fel a múltját, s ilyen elszántsággal készül – s nálunk sokkalta nagyobb kockázatot vállalva – az erdélyi magyarság védelmére. (Lásd. 1.sz. Melléklet)

Ezt a 'Nemzetiségi összefogásért' címet viselő kiáltványtervezetet én fogalmaztam meg, de nem tekintem kizárólagos munkámnak.

A Királlyal folytatott beszélgetések előtt én érdemben nem foglalkoztam ezzel a kérdéssel.

Akkor, ketten sok mindenben egyetértve gondoltuk el, hogy a kérdés végleges és teljes elrendezésének előfeltétele lenne egy ilyen szervezkedés. Király első lépésnek a belgrádi konferenciára készített tiltakozásait tekintette. Azt, hogy fontos nemzetközi fórumon ismerjék el. Nemcsak az általános emberi jogokért kell harcolni, de a közösségi hovatartozás szabad megválasztásának jogaiért is.

Felbuzdulva Illyés jóváhagyó elismerésén – aki azt mondta egy alkalommal, hogy rám bízza, foglalkozzam én ezzel az üggyel –, több ízben is készítettem ehhez hasonló feljegyzéseket. Naplójegyzeteiben erről is beszámol többször. Egyszer egy 1978. aug. 27-i Naplóbejegyzésben írja:

„...Nyomában szinte Józsa, újabb tervvel a szellemi teendők dolgában.”

És aug. 30-án: "Közben Józsa Tivadar újabb fogalmazvánnyal." és 31-én: „Aztán Józsa kéziratával”. Szeptember 4-én még hosszabban: „Délben Józsa fogalmazvánnyal. Ebéd közben beszéljük meg. Az ilyenféle írásban semmi líra, semmi ami nem általános érvényű. Noha az indítéka nagyon is lírai, és a még nem általános érvényűt akarja kifejezni”. És még szeptember 28-án is utoljára: "Közben Pécselyről Józsa – itt ebédel, itt gépel."

Mi sarkallt arra, hogy egyszerű PENCLUB-tagként, de alig ismert íróként bekapcsolódjam az akkor már a világsajtón és a nagy politikában kavargó, de végre oda felkerült nemzeti kérdések vitájába? Valószínűleg – mert akkori írásomból csak néhány maradt meg –, még mindig egy ilyen szervezet létrehozását szorgalmaztam. Végül és végre akkor hagytam fel ezzel, amikor Illés odaadott nekem egy nyomtatványt, amelyben csatlakozásra hívnak fel, egy már Londonban létező, a "MINORITY RIGHT GROUP" nevet viselőhöz, melynek párizsi és belgiumi fiókszervezetét nemrég alapították meg. De ugyan ki vagyok én, s mit érnének a nevemmel? (Lásd. 2. sz. Melléklet)

Kissé előrefutottam az időben. Mert jóval előbbi történet az az akció, amelyben fiatal társaimmal együtt részt vettem, s mely annyira eredményes volt, hogy a következményeként is több Nyugat-Európai országban is napirendre kerültek, elsősorban az erdélyi, de általában is, a kisebbségi kérdések. Hogy ebben – ismétlem, a véletlen folytán – némi részem volt. Ez adhatott bátorságot is, s úgy éreztem feljogosít arra hogy nézeteimet, nézeteinket kifejtthessem.

1977. Augusztus 2-án utaztunk le Erdélybe gépkocsival. Hazautazásunk előtti napon látogattuk meg Királyt Vásárhelyen. A találkozásra valahol a külvárosban került sor. Ott szálltunk át a ránk várakozó vendéglátónk kocsijába. Kissé megütköztünk, és riadtan néztünk össze a hatalmas lefüggönyözött ablakú Pobeda láttán. Király megnyugtatóan bennünket, hogy nálunk minden korifeusnak ilyen kocsija van. Megkönnyebbültünk.

Igazi konspirációs, általunk eddig csak filmen látott módon folyt le a beszélgetés. Király bekapcsolta a rádiót, és annak zümmögő hangja mellett kissé letompított hangon adta elő a kérését. Egy meglehetősen vaskos aktatómeget tartalmazó dossziét adott át, ezt kellett átvinni a határon, és Illyéshez juttatni. Hogy aztán az ő segítségével eljusson az anyag, a dokumentumok, a belgrádi konferencián részt vevő politikusokhoz. Meglepődtem, mert azt hittem, hogy csupán néhány zsebben is elférő levélről lesz szó, melyet nem lett volna nehéz elrejteni. De eszembe se jutott, hogy elutasítsam a kérését. Tisztában voltam azzal, hogy kockázatos dolog, de azzal is, hogy vállalnom kell. Így lettem részese ezegyszer egy valóban fontos akciónak, egy igazi politikusi cselekedetnek.

Együtt társaimmal. Mert ők is vállalták a kockázatát. Fiatalokként még nagyobb veszedelemnek tették ki magukat, egész életpályájuk sikerét kockára tették. Mert hisz legkevesebb büntetésünk az lett volna, hogy a románok GULAG-jára, a Duna-deltán lévő táborokra visznek minket. Százak, ezrek pusztultak ott el, Nagybátyám a homorodalmási székely, Kenyeres Mócsi bácsi regélt nekik eleget erről, mert hisz éveken

át ő is ott szenvedett. Csupán azért mert volt bátorsága, hogy az almási kocsmából kilépve, félgőzös állapotban, a rendszert gyalázza. Vagyis, az emberi jogok egyikét gyakorolta. Nemcsak megemlítem kísérőimet, megérdemlik hogy nevük is leírassanak. Józsa György, Székely Gábor és a már néhai, bukovinai székelyszármazék, Kelemen Márton.

Másnap még egy Székelyre való látogatást terveztünk, de elhagytuk. Hajnalban még valamikor, néhány iratot átvettünk Király egyik emberétől, s aztán, amilyen gyorsan csak lehetett, robogtunk a határ felé. Erről, az iratot nekünk átadó emberről később megtudtuk, szervezett ember volt. Hogy értesítette-e a szervezőit, s mikor, nem tudjuk. S azt sem, hogy minek köszönhetjük sikeres átjutásunkat a határon. A magyar tájakon sem késlekedtünk, szinte egyetlen célunk volt: az iratok mielőbbi átadása Illyésnek.

A József-hegyi házhoz mentünk előbb, mert nem tudtuk, hogy hol találom meg. Pont ott volt.

Éppen csak belenézett az iratokba, s ő is azonnal intézkedett. Vőjét hívatta, s általunk két efféle ügyekben társnak számító íróbarátját, két nemzedéktársamat, és rájuk bízta a továbbítást. Nyilván nem ez volt az első, nyugatra küldendő csomag, amelynek kerülőutakon bár, de egyenesen kellett a címzetthez eljutnia. Úgy tudom elsőként Bécsbe, a DIE PRESSE újság egyik magyarul tudó munkatársa volt a továbbítás nyolc útjának első állomása.

Mindezekhez, s a továbbiakhoz igazából már semmi közöm nem volt. A későbbiekben is csak annyi, hogy aggódva figyeltem a külföldről érkező híreket. Egyre sűrűbben kapcsoltam át rádiómat a Szabad Európa Rádió éppen akkor nem zavart hullámainak valamelyikére. Nincs értesülésem, tudomásom arról hogy a belgrádi konferencián elhangzó panaszok milyen hatást gyakoroltak a politikusokra. Fontosabb lett ennél, hogy egy másik hatalmi rendszer, a sajtó figyelmét felkeltette. Elsőként Illyés nyilatkozatai hangzottak el nyugati rádiókban. Aztán a Magyar Nemzetben végre itthon is megjelenhetett cikke, s az azt követő viták. És a legfontosabb sajtókban megjelent írások. Király Károlyé a New York Times-ban, a LE MONDE és más francia lapok cikkei, és a Times-é is. Az írások szerzőit, a kérdés nemzetközivé válásának sugalmazóit, zaklatások sora fenyegette. Illyést a román hatalom emberei, a secusok. Odáig mentek, hogy a magyar nemzetiségű romániai írókat és művészeket kényszerítették rá, hogy Illyést és Királyt is támadják, rágalmazzák. Őt, Királyt, komolyabb megtorlások is fenyegették. A nyugati sajtó és rádió erről hírt adott, nem kis részben amiatt, hogy elejét vegyék a tán életet is fenyegető megtorlásnak. Emiatt aggódva, s erről a rádióból - a nyugatiból - értesülve, én is felszaladtam egyszer Illyéshez.

Ezt is feljegyzí Naplójában, február 10-én írja: „Józsa Tivadar Pécselyről. Pusztán azért jött

öl vonaton (mert sikosak az utak), hogy mi lehet a lépés, ha a Király Károlyt baj éri."

Talán fölösleges igyekezet volt ez, hiszen Illyés ilyesmire nem kellett. Nem is illett volna figyelmeztetni. Aggódásra azért volt ok elég. Csak a Naplójegyzetéből – Illyéséből összeállítható - egy csokornyit arról, hogy miként alakult a sorsa. Tán még elmeegógyintézetbe is zárták, hogy ott kezeljék át, mindenesetre száműzték. Egy baráti Karánsebes nevű helységbe. Gondosan elzárva a világtól. S csak egy

bátor angol újságírónak sikerült hozzá eljutnia. Hogy miként fogadta nem tudjuk, idegösszeroppanást kapott és elkezdődött az ő „Döblingje”.

Hogy mégsem végződött akkora tragédiával, az éppenséggel annak a figyelemnek köszönhető, amelyben a nyugati szabad sajtó részesítette. Széchenyi korában bizony még nem létezett ilyen.

És ezzel be is fejeztem, egyetlen, igazán politikusnak tartott szereplésemet. Nem egészen, mivel 1978. augusztus végén és szeptember elején még megfogalmaztam, közbenjárásom egy éves fordulóján, egy emlékeztető nyílt levelet. Sehova nem küldtem el. Azaz most, 2011. augusztusában, majd negyed évszázad múlva, a Magyar Szemle szerkesztőjéhez, Kodolányi Gyulához aki akkor is tanúja és részese volt ezen ügyek világrahozatalának, és velem együtt tudja: még ma sincsenek rendezve ezek az ügyek. És még mindig a politikusok, a legnagyobb felelőssége és érzéketlensége miatt, még ma sincs a legsürgősebben megoldandó feladatok közé sorolva.

Pécsely, 2011. aug.

Bodosi György

1. számú melléklet:

Nemzetiségi összefogásért

Eljött – rég itt lett volna – annak az ideje, hogy a világ kisebbségi sorban élő népei, nemzetiségi egyesítések erőiket. Külön-külön megszólalva a népek nagy hangzavarában elvesznek jajszaik, de egyetlen nagy kórusra gyülekezve, a közös kiáltások üzenete meghallgatásra kényszerítheti a szerencsésebb körülmények között élő, anyanyelvüket szabadon használó, szokásaikat, hagyományaikat, vallásukat nem zugárúként, rejtve hordozó népeket is. Elhallatszik a népeket, nemzetiségeiket elnyomó hatalmaskodók füléhez is.

Sok száz millió földlakó számára a szabadságjogok természetes velejárói az életüknek. Több száz millió ember – a Föld népének legalább egyhatoda – kisebbségi sorsban él, elnyomásban.

Ezen milliókat ugyanazok a jogok kellene, hogy megillessék, mint a náluk szerencsésebb népek és nemzetek tagjait. Nemcsak kérni, követelni is kell ezeket a jogokat. Lehetséges a megoldás, hiszen nem mindenütt élnek a kisebbségi népcsoportok elnyomásban. Számos, már évszázadok óta élő példákat sorolhatnánk fel arra, hogy ezen jogok megadása mellett, miként élnek békességben egymással, egymás mellett, a különböző nyelvű, vallású, más-más hagyományokkal rendelkező népek, nemzetek.

Leginkább ott torzultak el ezek a viszonyok, ahol a társadalmi fejlődés hamis, rossz vágányokra tévedt. Megaláztatásokat, hátrányos megkülönböztetést, nem egyszer börtönt, kényszerszállóba zárást, halált is szenvednek azok, akiknek mindössze annyi a vétük,

hogy azokhoz a kevesebbekhez tartoznak, akik egy ország határain belül a maguk nyelvén akarnak eszmét cserélni, gondolkozni, tanulni, művelődni. Sok-sok ezer embert sújt jogfosztottság, veszik el iskoláikat, művelődéshez, szórakozáshoz való jogukat, s ezzel életkedvüket.

Az Emberiségnek századunkban már van közös, aggódo lelkiismerete. A béke megőrzéséért, a még gyarmati sorban élő népek felszabadításáért, osztályok elnyomtatásának megszüntetéséért, vallási megkülönböztetések eltörléséért, az éhezés rémének leküzdéséért vállelve küzdenek mind az öt földrészen a világ egyetértő népeinek legjobbjai. Nincs összefogás még, világméretű szervezkedés, mely gátját vetné a kisebbségeket sújtó megkülönböztetésnek. Pedig ez is erkölcsöt, szellemet rombol, s végső következményeivel százmilliókat nyomorít meg gazdaságilag is.

Meg kell nyerni a világ közvéleményét, fel kell rázni az eziránt értetlenül, közönyösen viselkedőket. Napjainkban egyetlen igazán hatékony erő akadályozza meg új és új fegyveres konfliktusok kirobbanását. A világ közvéleménye. A legkorszerűbb fegyverek válnak bevethetetlené, hiszen egyszeri alkalmazásuk világkatasztrófát jelentene. Amit pedig a világ közvéleménye, az egész emberiség érdekében ellenez. Fegyverek helyett igazán hatékonyan csak eszmével, az igazság erejével lehet küzdeni.

Tudatni kell a világ közvéleményével, hogy hol és hányan élnek kisebbségi sorban, teljes vagy részleges kiszolgáltatottságban, rabságban. Igen sok helyen elviselhetetlen sorban, teljesen kiszolgáltatva a felettük uralkodó többségi népcsoport vezetőinek, úgyszólván azok kényére kedvére bízva. Nem egy helyütt, kétségbeesve a kilátástalan sors miatt, képtelenek másként tiltakozni, mint titkos szervezetek létrehozásával, terrorcselekedetek elkövetésével, vagyis igazságtalanságok, bűnös cselekedetek elkövetésével. Nem értünk egyet ezekkel a cselekedetekkel. A dolgok ez irányú elfajulása nemcsak erkölcsöket sért, de katasztrófával is fenyegeti a világot. Elnyomók és elnyomottak együtt szoronganak, rettegnek, és egyformán tehetetlené válnak a megoldatlan konfliktusok kezelésében. Eltorzult – egymást, majd önmagukat is gyűlölő – nációk keletkeznek sokfelé.

Nyíltan kell felvetni és megoldani ezeket a kérdéseket. Úgy ahogy – nem mindenütt, de sokfelé a világban – az egymás mellett élő társadalmi osztályok vagy a különböző vallások és kultúrák keresik és találják meg az együttélés lehetőségeit. A nemzetiségi, kisebbségi kérdések megoldására, felmérésére, a küzdelem koordinálására, összehangolására egy nemzetközi szervezet létrehozása válik égetően szükségessé. Nem panasziroda létrehozására van szükség, hanem egy hatékony, beavatkozásra, cselekvésre, az igazságtalanságok megakadályozására, megfékezésére képes erős szervezetre. Olyanra, amely súlyával, tekintélyével, pártatlan igazságra törekvésével minden sérelmet kivizsgálni és orvosolni, szükség esetén szankcionálni képes. Elsősorban a Világ közvéleményének támogatását kell elnyerni ehhez. A

Világ legnagyobb hatalmainak támogatását. A nemzetiségi kérdéseiket már megoldott népek vezetőinek tanácsainak, tapasztalatainak közreadásával.

Nem lesz hosszan tartó békesség és igazságos élet a földön, ha csupán a többséget képviselő népek élhetnek szabadon, s a sokszáz milliós kisebbségek jogai csorbulnak. Nem túlzó vélemény, hanem a legjózanabb észérvek diktálják, hogy a gyöngébbek, a kisebbségben élő népek élvezzenek nagyobb jogokat, védelmet, gyámolítást.

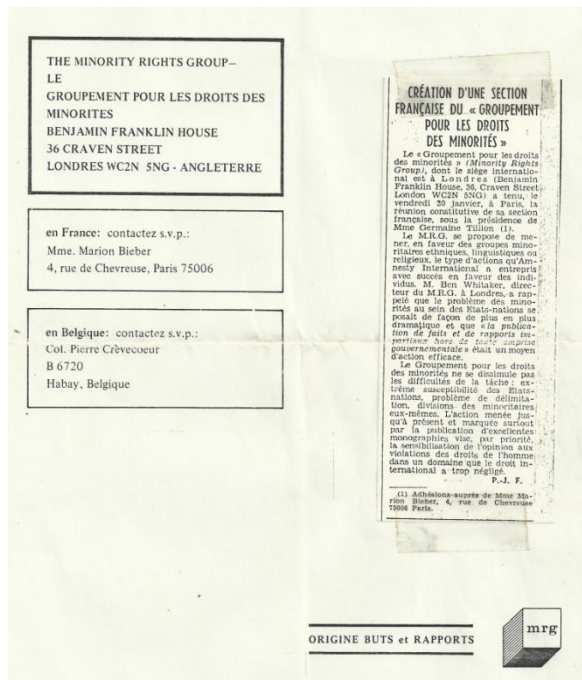
Létre kell hozni – mielőbb – egy, akár az ENSZ égisze alatt, akár attól függetlenül működő nemzetközi

szervezetet, irodát, melyben a munkatársak első ténykedése az lenne, hogy a nemzetiségeket számba vegye, s az őket mindenütt, minden körülmények között megillető jogokat érvényes módon, törvényekbe rögzítse és kodifikálja.

Köszöntjük a Világon bárhol élő kisebbségi nemzetek elnyomott népeit! Bizalommal fordulunk felétek s kérünk benneteket összefogásra! Erőnket egyesítve, hatalmas tömeggé összeállva, békés módon küzdjünk együtt, az emberiség egyik legelnyomórtóbb és legmegalázóbb szolgáltatásának végleges felszámolásában!

2.sz. melléklet:

3.sz. melléklet:

Nyílt levél

Eszteendője, hogy Király Károly dokumentumai – melyek az Erdélyben élő magyarság számára jogokat, s a gazdasági, kulturális és politikai egyenlőséget követelik nemzetközi fórumok előtt – ismertekké váltak.

Korunk egyetlen pártatlan ítélőszéke; a világközvélemény ma már ismeri az ott élő magyar anyanyelvű lakosság súlyos helyzetét. Több ország sajtójában, rádiós és televíziós adásaiban, fontos teret kapott ez, az Európában legnagyobb nemzetiségi tömeget érintő elnyomás, s az ellene való tiltakozás. Sajnálatos dolog, hogy e tény egyetlen kormányközi tárgyalás napirendjén sem szerepel még, sem a jegyzőkönyvekben, sem az elfogadott proklamációkban nem hangzottak el hivatalos állásfoglalások és tiltakozások, habár ezen időszak során, csakúgy mint az eltelt évek, évtizedek bármelyikében, számtalan dokumentum és tiltakozás született a másutt elnyomott osztályok, népek és fajok ügyének érdekében.

Emiatt s így, e Nyílt levélben kényszerülünk közzétenni, s kinyilvánítani azt, hogy a Magyar nép milliói, az ország határán belül és azon túl, mindenütt aggódó figyelemmel követi az Erdélyben élő magyarok

sorsának alakulását. Mert – mint velük egy testben, lélekben létezők, együtt szenvedjük el az őket sújtó nemzetiségi megkülönböztetések minden formáját.

Így igaz ez annak ellenére, hogy a hazai sajtóban eddig jóformán egyetlen hang szólalhatott meg, s fejezhette ki emiatti tiltakozását: Illyés Gyuláé. Bár ő szól közölünk a legméltóbban, nekünk, többieknek is elégünk van már a hallgatásból. Nem titkolható el, inkább bátran az egész világ szemébe vágandó igazság az, hogy a határaink közelében élő többmillió magyarországi szorongatott helyzetben, jogsértett körülmények között szenvedve él, s ezen körülményt aggódással és egyben felháborodással veszi észre és kéri számon az egész nemzet.

Azon politikusaink is, akik az őket megfontolásra kényszerítő körülmények folytán mindez ideig tartózkodtak a nyílt állásfoglalástól. Nincs sem határainkon belül, sem azon kívül olyan világprobléma, melynek megoldása bennünket, magyarokat behatóbban érdekelne, mint az anyanyelvünket beszélők sorsa.

Számunkra, a szocializmusban élő, itthoni magyarok számára, semmiféle nemzeti, népi, faji elnyomás nem fogadható el, bárki által és bárhol gyakoroltatik az a

világon. Elégszer tiltakoztunk a más népeket, nemzeteket, fajokat, osztályokat sújtó mindenfajta elnyomás ellen, hogy ezúttal most a magunk ügye mellett szólhassunk.

Semmilyen „történelmi”, „politikai” vagy más „ideológiai” sőt érzelmi indítékok alapján történő elnyomatás nem fogadható el. Nem vagyunk hajlandók vitatkozni azon sem, hogy a hűbéri, a feudális, vagy akár a kapitalista társadalom idején, mely nép, vagy nemzet nevében történt, s kiket sújtott nagyobb elnyomás, mert hiszen nyilvánvaló és tudott tény, hogy bármely nyelvet beszélő nép dolgozó osztályának mindegyikét. Ezért nem fogadható el az az érv, hogy mindezen okok folyománya csupán a mai elnyomatás, s valamifajta visszavágás, vagy természetes reagálás csupán a múltra.

Semmilyen elmúlt időbeli jogtiprást nem lehet, nem szabad másképp megítélni, csak a mai társadalom normái közt élő, s a mai kor erkölcsével rendelkező emberek érdekeinek szemmel tartásával.

Nem kell elfelejtenünk, de tegyük megfelelő helyére – az irodalomba s más művészetek területére –, a legendákat, mondákat, vágyálmokat, melyek bennünket régi bibliai, vagy még ősbibliai népekkel kapcsolnak össze. Szaktudósaink – régészek, történészek, nyelvészek s mások – vitatkozzanak azon, hogy eldöntés, melyik nép, mikor, s hogyan vetődött ide. Ez a kérdés valóban érdekes, de bármilyen eredményre vezet, nem vonható le következtetésül az, hogy más, később ide került, vagy kényszerített népnek nincs joga az itteni létezéshez.

Mindannyian ideszármaztunk valahonnan. Nem lakatlan területre érkezünk, hanem „beékelődünk” „betolakodtunk” vagy „beszivárogtunk” más népek közé. Bármikor s akárhogy történt „bejövételünk”, ittletünket magyarázza ugyan, de nem szolgál érvül, hogy más népek hasonló módon történt idekerülését megtagadjuk.

Valamely nép más népek közötti létének nincs ékesebb bizonyítéka, mint az, ahogyan jelen tud lenni sokhelyütt a soknépű, soknyelvű civilizációk népei között. Mindenütt meghatározóan fontos ez, de különösen az itt, a Kárpátok egyáltalán nem zárt medencéjében, mely minden időkben a népek országútja volt. Itt nem volt, s nem is lesz soha tán egyetlen nyelvű nép. Nemcsak értelmetlen, de eltérhetetlen is tehát, mindenfajta népi, nemzeti elnyomás. Csontalkataiban is oly sokfajta népről vallanak a régészeti ásatások, ugyanezt bizonyítják az előkerült régi edények töredékei, de erről tanúsítják az írott történelem is a legkezdetektől fogva. Ezt tanúsítják nemcsak a néprajzkutatók, de az egyszerű idelátogató turisták milliói is. Sorsunk könyörtelensége sodorta ily tarkaságba, sok helyütt mozaikszerűen összekeverve egymás mellé e népeket. Abban hiszünk, hogy itt élő népet – kicsit vagy nagyot – egyaránt, ugyanazok a jogok – gazdasági, kulturális, politikai – illetik meg. Hogy egyetlen nép sem lehet elnyomója a másinak. A szocialista erkölcs megcsúfolása lenne, ha nem azt óhajtáná mindenki, hogy a jogukban csorbítást szenvedők helyzete azonnal megjavíttassék.

A népek békés egymás mellett élése a történelem, a jövő egyetlen lehetséges útja. Még több bizalom abból származhat a jövőre nézve, ha a közös határokon belül élő különböző népek is békésen élhetnének egymás közelében. Békésen, tehát ugyanazon jogokkal.

Hol lassan, hol hirtelen, a népek többé mindenütt felnőtté válnak és követelik ezt. Nincsenek, nem létezhetnek többé szolgaságra ítélt fajok, népcsoportok, nemzetek. Az elnyomást szenvedők sorsán hatékonyan másként javítani nem lehet, csak az elvett jogok azonnali, teljes visszaadásával. Az igazság rögtöni helyreállításával. Ezt követeli századunk tisztultabb szellemisége, ezt követeljük mindannyian!

1978. augusztus-szeptember

Szerk.: Az idős szerző nem minden dátumra emlékszik pontosan. Kérjük a Tisztelt Olvasók megértését!

**Czákó Gábor (1942) — Budapest
TÖRVÉNYEK**

Szemét-törvény: a gazdaságkori hulladéktermelés az avulás - ún. erkölcsi kopás - állandó gyorsulása miatt meghaladja az általános növekedést, tehát minél fejlettebb egy iparág, vagy tevékenységi forma, annál több szemetet gyárt. Más szavakkal: bárminek a fejlődését az mutatja a legbiztosabban, hogy milyen sebesen söpri kukába az általa termelt javakat. Az általános síttesedés szemétcivilizációhoz vezet, ami egyaránt kiterjed az anyagi és ún. szellemi megnyilvánulásokra, sőt, magára az emberre is.

A kultúrcikkek Gazdaságkórban - a könyvek, a zenék, a szobrok, majd a filmek, a műsorok - mértéktelenül termelődnek. Politikai rendelésre, vagy piacra, ám üresek, kultusztalanok. Egyik csicsás, a másik szikár konstrukció, de mind lényegtelen. A kábák művészete; készítésük technikai kérdés, befogadásuk fogyasztási gesztus, nem kell hozzá fölébredni. Céljuk a szórakoztatás, a kikapcsolódás. Kikapcsolni az embert saját sorsából, nehogy már észrevegye, hogy mit művelnek vele.

Szerényen kimondhatjuk a Giccs-törvényt: a kereskedelmi/politikai művészet kizárólag giccset termel, míg a korábbi, vallási társadalmak a fogalmat sem ismerték. Ügyetlen, suta képet persze mindig festettek, sánta rímet is eszkábáltak, de nem erről van szó. Az egyházművészeti selejt a giccsnek a legundorítóbb, mert legkorruptabb fajtája.

Az Értéktelenség-törvény lényege: a búzát eldobni, a pelyvát dagasztani. Röviden így fogalmazhatjuk meg: minél távolabb esik valamely tevékenység a tényleges értékkeremtéstől, annál jövedelmezőbb. Emberre lefordítva: minél haszontalanabb valaki, Gazdaságkór annál inkább megbecsüli. Mondhatjuk Kontraszelekcio-törvénynek is.

Ha munkánk művelés, nincs szemét. Ha a kettő elválik, akkor előbb-utóbb egymással szembefordul: a munka a művelés ellentétévé válik. Hatályba lép a Szemét-törvény. Ha a kultuszt kiszorítják a kultúrából, akkor a kultúrcikkek mind egy szálíg giccsé válnak, állapítja meg a Giccs-törvény. Az értéktelenség-törvény leírja, hogy minél haszontalanabb valami, a piac antul inkább tiszteli. S mindez egyesül a Szembefordulás-törvényben, amely leszűri a tapasztalatokat: a szellemi alapjukról leszakadt dolgok szöges ellentétbe kerülnek

eredetükkel, és minden módon megsemmisíteni igyekeznek azt.

Czakó Gábor: Beavatás - az eldobható föld (Esszék), Boldog Salamon Kör, Budapest, 2002.

A HUMÁNOK KIFOSZTÁSÁRÓL

A szocializmusban elvárták, hogy az ember, különösen az író, azt gondolja, amit a Központ, és megtiltották, hogy megírja sajátjait. Rövid pórázon tartották: sok bünti, kevés kereset. Az írói honorárium Európában a legalacsonyabbak közé tartozott. Jól átgondolt szempontja a zsarnokságoknak, hogy a lehetséges ellenfelek éppen csak máról-holnapra tengődjenek, ne legyenek tartalékaik. Ezért több mint jelkép volt ötven éve a fridzsider-szocializmus vita.

Aztán történt, ami történt, s egyszer csak a réginél, sőt, **a mindenkori súlyosabb és galádabb elnyomottságban találtuk magunkat.** Az Aczél-i szocreál ISO helyett jött a kultúrharc, az új szabvány, a posztmodern ISO terrorja, s akik régebben türtek voltak színházban, rádióban, kultúrdiplomáciában, tévében, tiltottak lettek. Mit számít, hogy a *gondolkodás tematizálását* immár nem Aczél György végzi, és nem ő támogatja-tűri-tiltja a külföldi megmérettetést? A folyóiratok, kiadók és műsorsugárzók ugyan gombamód elszaporodtak, de nem a szellemi műhelyek, hanem a szemetgyárak. A szerzők többségének régen segéd munkás béreket fizettek, ma annyit sem. Legtöbbször kap a költő húsz példányt, oszt' csá'.

Minap fölkeresett egy pályatársam özvegye egy paksamétával. Az elhunyt humánerőforrásnak – igazi neve: Gyártó és Produkció Betéti Társaság – egy műve fölhasználná valamely állami televíziós műsorban. Kapott egy – nyilvánvalóan sorozatgyártott – füzetnyi szerződést, amelyben 25 oldalon keresztül nagyjából ez ismétlődik: „Az MTVA kizárólagosan, a jelen szerződésben meghatározott feletti ellenszolgáltatási kötelezettség, valamint tér- és időbeli korlátozás nélkül, a felhasználási jogok továbbengedélyezését harmadik személynek is lehetővé tévő módon, a szerzői jogi jogszéts miatti perindítási jogot is biztosítóan megszerzi a Produkció valamennyi ismert felhasználási módra kiterjedő, a szerzői jogi törvényben meghatározott valamennyi szerzői vagyoni jogát, (...) a bármilyen formában megvalósuló és esetleg ismételt felhasználás fejében további díjazásra sem a Gyártó, sem a Produkció, semmilyen jogcímen nem tartanak igényt.”

A hazánkban elharapózott uzsoragazdaság csapásán járó új egységes közmédia szellemét és gyakorlatát ennél pontosabban nehéz lenne kifejezni. Íme a *joggal való visszaélés* magasiskolája. A szörny-körmondat lényege Révai és Aczél szentté avatása: az alkotók kizsákmányolása lepipál minden eddigit. Az MTVA semmit nem fektet a mű létrehozatalába, viszont a harminc év előttinél szerényebb fizetség ellenében örökre megkaparintja a néhai író művével kapcsolatos minden elképzelhető jogot és jövedelmet. Az örökösnek, illetve az alkotóknak választási lehetőségük nincs, mivel a kereskedelmi kloakák regényt, verset, esszét nem vesznek, a Duna tv – pontosan Sára Sándor – romjaiban is kiváló szellemi műhelyét fölszámolták, csak a logó maradt belőle.

Előlegről szó sincs. Márpedig *Kosztolányi Dezső* hiteles szakvéleménye szerint a jó művészet föltételeinek egyik legfontosabbja az előleg. A szocialista kifosztásban a nagyobb munkák esetén – könyv, tévéjáték – a végösszeg 30 %-át előre kifizették, a kézirat elfogadásakor újra ugyanennyit, megjelenéskor a többi. 8, azaz nyolc napon belül. Az MTVA előleget nem fizet, utólagot is csak a „Produkció” elfogadása után 45, vagy ha úgy tetszik neki, kétszer 45 nap, azaz három hónap múlva. Talán, mint államilag megbízott körbetartozás-gerjesztő? Jó, ha tudja mindenki, még a kereszténydemokrata politika is, hogy ez az „égbekiáltó bűn”: „...a munkabér, amelyet a földjeiteket learató munkásoktól visszatartottatok, az égre kiált, s az aratók jajsza a Seregek Urának fülébe jut.” (Jak 5, 4; MTörv 24,14-15)

Tudjuk az értéktelenségi törvényt: bármely munkafolyamatban az érték előállítója keres a legkevesebbet. A „fejlődés” során, azaz az idő előre haladtával egyre kevesebbet. A szocialista kiadók, és a tévé-rádió az utánnyomások, ismétlések ill. a külföldi értékesítés vagy mozi forgalmazás hasznának 10 %-át fizették az alkotónak. Az MTVA egy vasat sem.

Mi sem természetesebb annál, hogy a magán sajtócégek egy része is hasonló uzsoraszerződést kényszerít a neki kiszolgáltatót alkotókra?

Csak annyi a különbség, hogy a szerződést – egyelőre – a hatalmi helyzetben lévő nem módosíthatja egyoldalúan, és nem töretheti el a művész kisujját.

Nem csak a művészt: dr. Rigó Mihály mérnök problémakatalógusa

<http://www.mernokkapu.hu/hirek/101/3/Problemakat> alogus szerint az alkotó munka kifosztása a műszaki életben is ugyanilyen kegyetlen.

Miniszterelnökünk meghirdette a harcot a kifosztás ellen. Hajrá! Mire fog jutni, amíg jogalkotói és alkalmazói kifosztás-pártiak?

Forrás: <http://www.czakogabor.hu>

BENSŐ TRIANON

Kisboldogasszony napján, szeptember 8-án elmerengtem Trianonról, a szörnyű békediktátumról - országot megcsonkították, gazdaságilag tönkretették, hadsereget nem tarthatott. Mi a helyzet ma? Mert akkor történt, ami történt, a tegnapi meccsen kihagyott gólhelyzetet ma már nem lehet berúgni. Lesz-e visszavágó? Ha lesz, mikor, miként? Klebersberg Kunó, 1922-1931 között vallás- és közoktatásügyi miniszter, erősen készült rá. Arra gondolt, hogy "kultúrfölénnyel" nyerhetünk. Az volt a célja, hogy "Magyarország Európa e részének kimagaslóan a legműveltebb állama legyen." Ezért épített több ezer iskolát, a közép- és felsőiskolák szintjét világszínvonalúvá emelte. A Bethlen-kormány nem sajnálta a nemzetre a pénzt. "Ma nem ünnepekkkel, hanem csak a szociális politikának, a kultúrpolitikának, az alsó néposztály érdekeit szolgáló közgazdasági politikának, a népbárát kormányzatnak és a hazafiságnak összefonásával gyárthatjuk meg azt a hatalmas köteléket, amely a haza földjéhez rögzíti a haza szülőiteit, a hazafiakat."

Ma, a tudatlanító iskola analfabétákat képez, a kiművelt emberfők mennek, amerre látnak.

*

Nemzetstratégiánk nincs. Jön talán hirtelen Királynőnk, a Boldogságos Szűz, s megkérdezi: akarsz-e Trianon-visszavágót, népem? Hogy állsz a fölkészüléssel? Mit válaszolnánk?

Kezdjük a megszólítással. Mi a nép? *"Vallásosság. Az égi közösség mása, amely szellemi uralom alatt áll, de a hatalomból mindig ki van zárva."* - feleljük Hamvassal. Tudjuk, hogy demokrácia ide vagy oda, a hatalomból ugyanis ki vagyunk rekesztve. Hanem az égi közösséget utánozza-e mai életformánk? Mindennapiasan szólva érdekeletti értékek szerinti életet élünk-e? Szellemi embereket választottunk-e az ország élére, hogy ilyenek irányítanak bennünket? Mutatnak-e olyan példát, hogy többre tartunk az igazságot, szeretetet, jóságot, szépséget, Nyelvédésanyánkat, gyermekeinket, meg mindazt, ami e kötelekekből ered, a haszonnál, mellyel pillanat kecsgetet?

*

No, ezen a szinten nem megy, mert a hitetlenség=népetlenség. A kegyes Istenanya talán áttenné a mércét a biológiai szintjére? Vagyis: szeretjük-e kedvesünket? Kötünk-e vele házasságot? Annyira azért mégsem vagyunk oda érte? Gyermeinket, a jövődöt elfogadjuk, vagy elutasítjuk? Akarjuk-e magyarnak megtartani Csallóközt, Székelyföldet, Budapestet? *"1910-ben a magyarság a Kárpát medence többségi népe volt 54,5 százalékkal."* Az utódállamokban máig mindenütt 30-50%-kal apadt a lélekszámunk, az *anyaországban 1981. óta fogy a nép* - a jelentős bevándorlás ellenére is! A szó szoros értelmében kiűrtük történelmi szállásterületeinket. Vajon hány saját, vagy nevelt gyermekkel járultunk hozzá, hogy ne így legyen? Ugyan milyen családdal állunk Őrnők színe előtt? A mostani maradék haza is sok nekünk? Kedves szittya véreim, milyen alapon ágálunk az ellen, hogy az álzalaunk okozott űr ne szippantson be a Kárpát-medencébe hazát keresőket?

*

Trianont a magyarellenés nagy hatalmak kényszerítették ránk. '44-ben irtották véreinket a románok, az oroszok, Titó partizánjai, de ki parancsolja nekünk, most, hogy magyarként magyarokat ölünk, a szó szoros értelmében a gyermekeinket? 1956. október 23-án néhány napra igazi népé váltunk. Aztán a szovjet győzelem után Kádár megengedte, hogy megölhessük gyermekeinket: nyereségvágyból, bünszövetkezetben, előre megfontolt szándékkal, különös kegyetlenséggel. Kapva kaptunk rajta. A magzatgyilkosságok száma immár több hat milliónál. Ilyen buták vagyunk? Milyen a vallásosság: milyen a műveltség abban az országban, ahol *"A 2000-ben készült nemzetközi "műveltség"-kutatás adatai alapján a felnőtt magyar lakosság 80 százaléka az olvasási feladatokban rosszul vagy gyengén teljesítők közé tartozik."* Írja Lada László. Egy harmada funkcionális analfabéta. Talán a java, a tudomány fölmutat valamit? *"Az európai kutatásfejlesztési ráfordítások a GDP 1,84%-a körülül értéken állnak,"* messze a lisszaboni stratégiában rögzített 3%-os EU célkitűzéstől. A magyar 1 % körül van. Nyelvében él a nemzet? A honi nyelvészet legközismertebb eredménye, hogy a magyar nyelvtant szinte valamennyi diák és tanár utálja. Mikor lesz ebből kultúrfölény?

*

Nagyasszonyunk sorra vétetné lelkünkben: hogyan is állunk nemzettestvéreinkkel? Hogyan szavaztunk 2004. december 5-én? Románozzuk-e az erdélyi magyarokat, szerbezzük-e az újvidéki nyelvtársainkat? Miért? Butaságból? Szadizmusból? Gonoszabbak akarunk lenni a kisantant sovínisztáknál? Üldözzük-e az itteni magyarokat? Kedves olvasóm írja: *"Kitűztem a házamra a magyar zászlót, azóta két szomszédom nem beszél velem."* Két magyar szomszéd! Miasszonyunk szociológiai tanulmányok elolvasása nélkül is tudja, hogy száz közül alig tucatnyi magyar ifjú volna hajlandó külső támadás esetén fegyverrel védeni a hazát, többségükben lányok!

*

Királynőnk azért nem sürgeti a Trianon-visszavágót, mert ha újra húznák a határokat, azok beljebb kerülnének? Annyira, hogy a lelkünket metszenék át?

255. Beavatás

Forrás: <http://www.czakogabor.hu>

Schneider Alfréd (1943) — Freiburg (D)

A NÉMET NEMZETI EPOSZ ÉS MAGYAR PÉLDAKÉPEI

A Nibelungen szó értelme

Anélkül, hogy etimológiai magya rázkodásba bonyolódnánk, vegyük egyszerűen tudomásul, a Nibelungen szó alatt egy Attila korabeli Rajna menti nép értendő, akit aztán a burgundokkal lehet azonosítani.

Feltűnő, hogy míg a német nyelvben írt szövegekben a Nibelungen (Nibelungenlied, Nibelungen-Strophe, Nibelungen-Code) egyértelműen többes számban van (mint Burgunden, Hunnen, stb.), addig a magyar nyelvű idevonatkozó írások kivétel nélkül egyes számban használnak, Mint Nibelung ének, Nibelung strófa, stb.

(Lásd még: Wahring Deutsches Wörterbuch, Bertelsmann Lexikon Verlag, Güntersloh/München, 1986/1991, 926 oldal).

A szerzőről

Neve és személye mind a mai napig ismeretlen. Abban azonban ma már egyetértenek a szakértők, hogy egyetlen szerzőről van szó és, hogy 1200 körül írhatta le az általa egybefoglalt mondát. Az is világos, hogy a szerző egy jól képzett személy volt, jó kapcsolatokkal és kiemelkedő tehetséggel rendelkezett. Ezen kívül az is vitathatatlan, hogy a szerző kiváló ismerője volt a Duna vidéknek Ingoldstadttól Esztergomig.

Vagy a klerikusok, esetleg keresztes lovagok, vagy pedig a lovagi költők között kell keresni személyét

A műfajról és a történetről

Műfaját tekintve a legkomolyabb szakértők is egyaránt nevezik mítosznak, eposznak és mondának is.

A Nibelunk énekben keverednek a történelem előtti mitikus elemek, az Attila kori történelmi elemekkel és a X-XII századi reális elemekkel, oly módon, hogy ezek mind egy síkra vetítve folyamatos történetet adnak.

A történet leírásától, tekintettel a tulajdonképpeni témához viszonyított hosszúságára eltekintek. Bizonyos mozzanatokra, eseményekre történik majd utalás.

A helyszínek

A Nibelungen első része a Rajna mentén játszódik Xanten, de főleg Worms központtal. Ez a mi szempontunkból kevésbé érdekes.

A második rész majdnem teljes egészében a Duna mentén történik, a következő útvonalon: Fergen (Pförring) – Pledelingen (Plattling) – Niedernburg apácakolostor (Passau) – Eferding – Bechelaren (Pöchlarn) – Medelicke (Melk) – Traismauer – Wien (Bécs) – Hainburg – Misenburc (Wieselburg = Moson) – Etzelburg (Gran = Esztergom)

Ez az útvonal két alkalommal is leírás tárgya, először amikor Kriemhild Attilához utazik az esküvőjükre, aztán amikor Kriemhild unszolására Attila meghívja ennek rokonait.

A mi szempontunkból érdemes Passauval, Niedernburg kolostorával, valamint Etzelburggal (Esztergommal) foglalkozni. Ezek a helyszínek szerepet játszanak úgy a Nibelungenban, mint a valóságban Gizella királyné életében is.

A mondában Kriemhild nagybátyja Pilgrim (Pelegrinus) passai püspök, aki az Etzelburgba tartó unokahúgát elkíséri Plattingtól a niedernburgi kolostorig (mintegy 55km), ahol Kriemhild az éjszakát tölti.

Gizella pedig, aki a források szerint unokahúga, de legalábbis rokona a valóban létezett Pilgrim püspöknek, István halála után 1042-ben visszatér Bajorországba, belép a niedernburgi kolostorba, sőt ennek apátnője lesz egészen 1060-ban bekövetkezett haláláig.

Sajnos a Gizella és Pilgrim közötti rokoni kapcsolatok fokát és természetét nem sikerült kiderítenem. Az általam elérhető családfák összehasonlításából nem, hogy nagybácsi-unokahugi kapcsolat nem olvasható ki, de egyáltalán semmiféle rokoni kapcsolat sem deríthető ki, és az ezt állító, egyébként nagyon szavahihető források nem tájékoztatóak esetleges bizonyítékukat.

A második érdekes helyszín Esztergom. A tudomány mai állása mellett Etzelburg egyértelműen azonos Grannal, azaz Esztergommal. A szerző annyira jól ismerhette a helyszínt (a III. Béla által a XII. Században kiépített királyi várat), hogy részletesen leírja a széles teret, ami a templom és a vár között van és a királyi termet boltíveinek részleteivel. Az 1934-38-ban kiásott és részben helyreállított királyi várban mindez ma is ellenőrizhető.

A szereplők

A mondában majdnem minden szereplőnek van egy, vagy két valós mintaképe. A mi szempontunkból csak

három személyt számít érdeklődésre: Pilgrim püspök, Etzel és Kriemhild.

Pilgrim püspökről már volt szó. Ő a valóságban is létezett. 971 és 991 között volt Passau püspöke. Az is tudott róla, hogy sokat tett a kereszténység terjesztése érdekében Magyarországon. Egyes források szerint ő maga keresztelte meg Gézát és családját. A Nibelungen kutatók szerint azt a tényt, hogy Pilgrim személye a mondában hosszan és nagyon előnyös színben van ecsetelve azzal magyarázzák, hogy ezen keresztül Wolfger von Erla passai püspök (1191-1204) kívánt magának emléket állítani, a Nibelungent olvasók tudták, kit kell Pilgrim alatt érteniük. Vannak eléggé megalapozott feltevések, miszerint a monda megírását épp ez a Wolfger von Erla püspök rendelte meg.

Etzel Az ma egyértelmű, hogy Etzel Attilával azonos. Az is köztudott, hogy Attila valóban döntő vereséget mért a burgundokra (436).

Csak hogy Attilát a legtöbb forrás kemény, kegyetlen uralkodónak, Isten ostorának nevezi, míg Etzelt a Nibelungenban egy toleráns, kompromisszumra hajló, a hűséget és a vendég tiszteletét sokra tartó, udvarában mai szóhasználatnál multikulturális társaságot maga köré gyűjtő uralkodónak ismerjük meg. A kutatók arra a következtetésre jutottak, hogy kell egy második példaképnek is léteznie, az pedig nem más mint Szent István magyar király.

Az esztergomi vár, mint helyszín is ezt a feltevést igazolja.

Megjegyzendő még, hogy a hunok és magyarok ily módon való azonosítása azért is volt lehetséges, mivel akkoriban nem volt világos elhatárolódás a hun és magyar fogalma között. Így például a Szt. Gallenban portyázó magyarokat is alkalmanként az évkönyvek hunoknak nevezik, sőt Josef Viktor von Scheffel is az 1855-ben írt Ekkehard című elbeszélésében a 926 májusi Szt. Gallen elleni támadást a hunok számlájára írja.

Kriemhild személyét szintén a kettősség jellemzi. Élete első felében békés, keresztény életet élő, családot szerető hölggyel van dolgunk, míg élete, illetve az eposz második felében a bosszúvágytól elvakult, kegyetlen nővé válik. A kutatók negatív felét Ildikóval (Hildiko, Ildiko) az Attila germán (burgundi?) feleségével hozzák kapcsolatba. A feljegyzések szerint Ildikó (jelentése Hildchen) 453-ban lett Attila felesége. A nászéjszakán Attila erős orrvérzést kapott és ettől, illetve a hányástól megfulladt. Egy monda szerint azonban nem ez okozta halálát, hanem Ildikó mérgezte meg bosszúból megölt testvéreiért.

Ami Kriemhild jó tulajdonságait illeti a kutatók szerint erre Gizella királyné a minta, akinek példás keresztény élete mély benyomást tehetett a szerzőre. A két nő között más párhuzamok is vannak. Éppen úgy mint Kriemhild, Gizella is férje halála után méltánytalan elbánásban részesült, Kriemhildnek is, Gizellának is három testvére volt (Gunther, Gernot és Giselher, illetve II. Henrik, Brunó és Brigida) és Gizella is, akárcsak Kriemhild bőkezűen adományozott.

Konklúzió

Felemelő érzés annak a tudata, hogy a német nemzeti eposz két fontos szereplőjének és az események

néhány színterének magyar mintaképei vannak. A XII-XIII században Szent István és Gizella személye Európában jól ismert volt és nagy tisztelet övezte őket. Ma pedig a német kutatók nagy része részletesen ír a magyar háttérrel.

Jó lenne, ha mindez a magyarság tudatában is rögzödne. Ehhez kívánt rövid írásom egy szerény hozzájárulás lenni.

Szt. István király és Boldog Gizella királyné szobra a veszprémi Várban. Ispánki József éremművész és szobrász (1906-1992. alkotása)

Válogatott irodalom:

Györfy György: István király és műve. Gondolat, Budapest, 1983

Johannes Duft/Tibor Mis-

sun-Sipos: Magyarok Szent Gallenben. Kétnyelvű kiadás, Kiadó: Dr. med Tibor Missun-Sipos, St. Gallen, 1992

Josef Oswald: Pilgrim, Bisch.v.Passau. In: Lexikon für Theologie und Kirche. 2. Auflage 8.Band, Herder, Freiburg i.B., 1963

Josef Victor von Scheffel: Ekkehard,

Diogenes, Zürich, 1984

Michael W.Weithmann: DIE DONAU Ein Europäischer Fluss und seine 3000-jährige Geschichte, Regensburg, Verlag Pustet; Köln, Wien, Graz, Verlag Styria; 2000

Reinhard Schmoekl: Deutsche Sagenhelden und die historische Wirklichkeit, Georg Olms Verlag Hildesheim, Zürich, New-York, 1995

Szántó Konrád: Boldog Gizella első magyar királyné élete. Ecclesia, Budapest, 1988

Von Helga Lippert und Claudia Maroni: Terra X Große Myten, Deutscher Taschen-Buch Verlag, München, 2008

Tusnády László (1940) — Sátoraljaújhely ÉVFORDULÓK NYOMÁBAN

*„Két ellenség a Duna-két parton:
Kevés annak az én egy jó karkardom...”*

Arany János: Török Bálint

*„A harcot, amelyet őseink vívtak,
békévé oldja az emlékezés...”*

József Attila: A Dunánál

A történelmet tanulmányozva, az eseményekről szóló hajdani vagy jelenkori művek olvasásakor sokat

tűnődhetünk szerencsénk forgan-dóságán. Háromszáz évvel ezelőtt bukott el Rákóczi szabadságharca, és hét évvel később vezérlő fejedelmünk Törökországban találta meg végső otthonát. Százhatvan évvel ezelőtt, szeptember 1-jén indult el Kossuth Lajos Kútahyából, majd egy amerikai hajón folytatta az útját, hogy tanúvallomást tegyen a világ színe előtt a mi igazunkról, és arról a gyalázatról, amelyet ránk kentek a századok, és a kor lélek nélküli európai hatalmasságai nem engedték, hogy azt lemoszuk. A szultán mentette meg az életét. Az európai hatalmak erre képtelenek voltak, sőt, voltak, akik a halálát kívánták, és jelképesen felakasztották.

Tolmácsként évtizedek óta segítem Sárospatak collegnoi és rodostói kapcsolatát, tehát elsősorban arról az őszinte és feledhetetlen kedvességről és szeretetről akarok beszélni, amely az olaszokban és a törökökben él népünk iránt. Olaszország egyesítésének százötvenedik évfordulóját október elsején ünneplik Collegnóban. Ennek a városnak nyolc éve vagyok a díszpolgára, ezért Silvana Accossato polgármesterasszony meghívott erre a nevezetes rendezvényre. Azon majd Kossuthra is emlékezünk. Voltak olyan sárospataki ünnepségek, amelyeken egyszerre voltak jelen az olasz és török testvérvárosi küldöttségek. A számomra nagyon természetes az, hogy Kossuth és Rákóczi neve az egymástól távol eső török és olasz várost összeköti. Sátoraljaújhely ebben az évben hétszázötven éves. Csak azt sajnálom, hogy Kútahyával nem sikerült felvenni hivatalosan a kapcsolatot. „Magánúton” én ezt már 1979-ben megtettem. Most erről is beszélek, és mindarról, ami szeptember másodikához fűződik, hiszen az áll most hozzánk a legközelebb.

Kossuth Lajosnak „biztonsági okokból” kellett aránylag hosszú időt Kútahyában tartózkodnia, és ő itt készült fel további küldetésére. Az eltelt idő és a hazámat elválasztó nagy távolság miatt azt hittem, hogy nehezen találom meg a magyarok utcáját. Arra is gondoltam, hogy a nagyvárosokat sújtó, akkori zavaró események talán gyanakvóvá tették az embereket, s ha a járókelőktől a magyar menekültek (madzsar mültedzsileri) iránt érdeklődöm, esetleg félreértik szándékomat. Tévedtem. Kérdésemre barátságos útbaigazítást kaptam.

- Menjek az Ulu Cami (Ulu Dzsami) felé! – ez volt a tanács. Útközben egy fajanszüzet kirakata előtt megálltam, a boltos rögtön megszólított; térjek be hozzá, bent több mindent láthatok.

- Magyar vagyok – válaszoltam -, Kossuth Lajos házáat keresem. Az ismeretlen török boltos azonnal szólt a fiának, Alinak. Pár pillanat múlva már autón robogtunk az Ulu Cami mellett, s megérkeztünk Kossuth Lajos házához.

Épp nagy újjáépítési munkát végeztek. A falakat le kellett bontani, de az eredeti, szép kazettás mennyezetet állványok tartották. Így születik majd újjá az épület, ám hű marad ahhoz az emlékhöz, amelyet őriz. Egy török munkás kísért fel az állványokra. Megilletődötten néztem a szép faragású mennyezetet. Ez alatt töltött el több hónapot Kossuth Lajos, ide érkeztek a szívet szorító hírek hazánkából, s itt szötte tovább álmait a magyarság jobb jövőjéről.

Az udvaron a török munkás és Ali félrehajlította egy nagylombú fa ágát, hogy jobban érje a napfény az emléktáblát, amelyet lefényképeztem.

Visszatérve, a boltban teával vendégelték meg. Új ismerőseim elmondták, hogy ebbe a szép városba még kevés magyar turista érkezik. A sok dallamos török szó, a baráti beszélgetés meggyőzött arról, hogy a kedvesség immáron nem az esetleges vásárlás miatt volt: többről volt szó, ezek az emberek rokonszenvüket fejezték ki. A boltos 1956-ot idézte. Elmondta, hogy attól fogva, hogy meghallotta a rendkívüli budapesti híreket, amikor csak tehetett, folyton rólunk akart hallani, eltírásunkat ő is gyászolta.

Erről a meleg érdeklődésről győznek meg a török nyelvű könyvek is. A török Pen Klub akkori elnöke, Yaşar Nabi Nayir író, költő, a Varlık Kiadó igazgatója a munkahelyén fogadott. Értékes török nyelvű könyvekkel ajándékozott meg. 1969-ben egy hetet töltött Magyarországon. Hazánkat nagyon rokonszenvesnek találta, s úgy emlékezett a magyarokra, mint akiket különösen a szívébe zárt. Útjáról egy tanulmányban számolt be. Megemlíti Sötér Istvánt, Weöres Sándort, Károlyi Amyt, Nagy Lászlót, Vas Istvánt, Tímár Györgyöt, Passuth Lászlót és másokat. Kedves sorokat olvashatunk Germanus Gyula professzor úrról. Yaşar Nabi Nayir könyvet írt a költői mesterségről, művészetről. Az elméleti kérdések kapcsán háromszor idézi Kosztolányi Dezső gondolatait. A Varlık Kiadó gondozásában a hetvenes évek végén magyar történetek, mesék és novellák jelentek meg. A Varlık Klasszikusok Gyermeknek sorozatban 10 líráért (akkori 5 forintért) lehet megvenni a magyar mesék rövid gyűjteményét. A török gyerekek megismerhetik Toldi Miklós történetét is. A nyugati fordítási kísérletek helyett meseszerű átdolgozást adtak a gyermekek kezébe.

Az irodalmi, művészeti folyóiratokban kultúránkat bemutató, méltató cikkekről még bővebben lehetne beszélni. Így például olvasni lehet Bartók Béla törökországi útjáról. Amit ezen a téren megtudtam, és összegeztem, azt az egyedüli megtiszteltetést hozta magával, hogy ifj. Bartók Béla megismertetett Adnan Saygunnal, a nagy magyar zeneszerző legjobb török barátjával és követőjével.

Hosszú útjaim során sokat beszélgettem a törökökkel. Szeretet, érdeklődés nyilvánult meg irántunk mindenütt. M. Asım Baturay, édesapám egykori, debreceni diáktársa egy alkalommal a család száz évnél régebbi emlékeit idézte fel. Több katonatiszt volt az ősök, rokonok között. A család egy hajdan élt tagja, Szkopjében tartózkodott, amikor parancsot kapott, hogy menjen a Van-tó vidékére (a perza határ mellé). Mit tehetett? Lóra ült és elindult. A sok várható veszély nem számíthatott. A történet felidézte bennem a végvári életéről olvasott könyveket, látott filmeket. Egy-egy fontos beosztású török lóháton igyekszik valamerre. A kísérők gyanútlanul baktatnak mellette. A kis csapatot váratlanul éri a rajtaütés.

Mindenkinek éreznie kellett a padisah egyedüli hatalmát. Ebbe a sorsba, mint megváltoztathatatlan rendelésbe, nemzedékről nemzedékre beletörődtek az emberek.

Asım Bezirci költészeti antológiájában (Dünden bugüne. Türk şiiri) találhatjuk Aşık Hasan három versét. A születési és halálozási évszám hiányzik a költő neve alól, ott egy városnév van csupán, az is kérdőjellel: Temesvár? Egy másik antológiában (mely száz török költőt mutat be a kezdetektől máig) szintén találhatunk verset Aşık Hasantól. Az életrajzi adatokat olvasva egy

érdekes szó szerkezetre bukkan az ember: „Buda eleste”, vagyis az 1686-os esemény, mely a mi szóhasználatunk szerint „visszafoglalás” volt. Másutt is előfordul, hogy a magyartól eltérő értelmű szóval jelölik ezt az eseményt. Antonio Constantino eposza címében „Buda conquistata”, vagyis a „Meghódított Buda” kifejezés található. Federico Nomi „Buda liberata”, „Megszabadított Buda” címet adta eposzának.

A négy különböző jelző nem a véletlen játéka.

A „Szenvedélyek tengere” című török költészeti antológiában Gázi Aşık Hasan két verse, a 90. és 91. oldalon található: „Végeken szenvednek...” és „Jött az ellen...” (Az antológiát Hazai György és Árpád Imre szerkesztette.)

Takáts Sándor joggal fájjalja, hogy a török lantosok magyar földön szerzett énekei jobbára elvesztek. Múltunk vallatásához, a két nép egykori kapcsolatának alaposabb megismeréséhez valóban fontosak lennének ezek a dalok.

Dr. Kúnos Ignác „Oszmán-török nyelvkönyv”-ében (1905) szerepel egy olyan népdal, melyet a híres tudós Ada Kale szigetén gyűjtött:

*Ne dalolj, fülemüle, mert már nyár lett,
Bülbül-jajra a szívek megrepednek,
Rózsa-adás-vevés-idők peregnék.
Elvette a német csodás Budánkat.*

*Forrásokban mosakodni nem lehet,
A dzsámikban imádkozni nem lehet,
A derűs lakott hely immár pusztá lett.
Elvette a német csodás Budánkat.*

*Budán a központban a hosszú bazár,
Középen a Szultán Mehmed dzsámi áll,
Mekkai nagytemplom lehetne akár.
Elvette a német csodás Budánkat.*

*Lőportartó robbant, agyunk megrendült,
A szultán dzsámikon láng nyelve lendült,
A tűztől egy kisgyermek sem menekült.
Elvette a német csodás Budánkat.*

*Határvidék élén Buda büszkén áll,
A földre, kövekre hullt, a véres ár,
Cserkesz zászlótartó vértanú lett már.
Elvette a német csodás Budánkat.*

*Dél felől három ágyú tüzet vetett,
Csütörtöki nap volt, napunk éjbe lett,
Péntek napja vala, Buda elesett.
Elvette a német csodás Budánkat.*

Ezt a panaszos dalt énekelték az Al-Duna kis szigetén lakó törökök Buda visszafoglalása után kétszáz esztendővel. Maga a népdal a hajdani eseményekkel lehet egyidős, ezt bizonyítja a török kori Buda pontos leírása. A törökök veszteségükről beszélnek és a német győzelemről. Az idézett népdalban minket sehol sem említenek.

A németek saját győzelmükről énekeltek, alig vették észre, hogy a hősi csatában magyarok is részt vettek. Többnyire a forrásaikból táplálkoztak az olasz verselők is. Százával szólnak a versek a császár vagy a pápa érdemeiről; dicsőítő énekek mondják el egy-egy olasz

hős tetteit, de ezekben a versekben már szerepet kapnak a magyarok is.

Federico Nomi „Buda liberata” című műve Tasso modorában írt eposz 24 énekből áll. Szolgaian követi azt a középkor óta meghonosodott nézetet, hogy a keresztény a jó, az angyali, a mohamedán a rossz, az ördögi. Ilyen megítélés alapján bizony nem sok jót remélhettek a törökökkel rokonszenvező magyar urak. Thököly Imre a fondorlat megtestesítője lett, alakja valóban messze esett attól a bemutatásától, amelyet a történelmi igazságszolgáltatás alapján megkövetelhetett volna. Neve bevonult a kor divatos francia novelláiba, regényeibe. Zrínyi Ilona iránti szerelméről sok szó esett akkoriban, de ki látta Európában történelmi szerepét, célját?

A hadtudományi munkák is élénken foglalkoztak Buda visszafoglalásával, de még inkább a megelőző eseményekkel. Kelényi B. Ottó „A török Buda a keresztény Nyugat közvéleményében” című tanulmányában bőségesen idéz ezekből a munkákból. Sok korabeli dokumentumot felsorakoztat, mely mind azt bizonyítja, hogy Buda iránt megkülönböztetett érdeklődést tanúsított az egész Nyugat. Kelényi kutatása után magyar nyelven részletesebb munkák is jelentek meg (jöllehet, bizonyos adatok kimaradtak), de az érdeklődés nyugaton is folytonosan megvan. Jócskán meglepheti az embert, ha megtudja, hogy a spanyol irodalomban is mily sok emléke maradt meg ennek a kornak (Albert Mas: *Les Turcs dans la littérature espagnole du siècle d'or*. I-II. Centre de Recherches Hispaniques, Paris, 1967).

A középkori Magyarország ekkor már rég elpusztult. A „Két ellenség a Duna-két-parton” tudata már csak a magyarságban élhetett úgy, hogy mindkét ellenség egy történelmi hagyományokkal, államisággal rendelkező népet – minket – tiport el, és egyik fél győzelme sem volt nagy öröm a számunkra. Nincs olyan népdalunk, amely őrizné ennek az emlékét.

Szeptember 2-án van Buda visszafoglalásának 325. évfordulója. Ha csak az öröm hangjait akarjuk viszonthallani, a korabeli történelmi feljegyzések, versek jócskán viszonthangozzák ezeket. Az olaszországi ünnepségek fényét emelte az az esemény, hogy épp Buda visszafoglalásának napján XI. Ince pápa 27 bíborost nevezett ki. A győzelem örömhíre csak egy héttel később érkezett Rómába, és tovább áradt Nápolyba. Ez a vidámságra amúgy is hajlamos város kapva kapott a lehetőségen, és két héttel ünnepelte a nagy eseményt. A németek is hallatlan nagy örömmel vigadtak. Európa különböző országaiban áradtak az alkalmi versek. Népi gúnydalok zengtek a pórul járt törökökről.

Őseink öröme miért nem volt ily határtalan?

A kor szakavatott ismerőjét, Takáts Sándort idézem: „Tudott dolog, hogy már a tizenöt éves háborúban kimondták, hogy a törököktől visszafoglalt városokban magyar nem engedtek letelepedni; mert a magyar nem való városi lakónak. A törökök kiűzésekor ugyanezt hangoztatták, és az ország fővárosában, Budán csak négy magyar főúrnak adtak házhelyet. S Budán, Pesten, Fehérvárott, Esztergomban stb. német ült a bírói és a polgármesteri székekben.”

Előzőleg több hódoltsági városban magyar ember volt a bíró. Korábban, hosszú ideig, az egymást követő török basák ragaszkodtak ahhoz, hogy a Habsburgok magyar nyelvű leveleket küldjenek Budára. Mindez nem

homályosítja el azt a tényt, hogy az ország darabokra szakadása s maga a török uralom is kárt okozott.

Láttuk, hogy Buda visszafoglalását sok ország fogadta egyöntetű ujjongással. A hazai örömben túl korán vegyült ürm; a törökök 1686-tól kezdve beszélnek Buda elestéről.

Számukra viszont Buda már előzőleg is, többször elesett.

Hetvenöt éves a „Budavári Te Deum”. Mit idéz fel ez a zene? Fentebb láthattuk, hogy háromszázhuszonöt évvel ezelőtt boldog harangzúgás, áradó, dicsőítő versek sokasága zengte be Európát. Buda szabad lett. Megtört a mohamedán félhold hatalma. Egy kulcsfontosságú, bevehetetlennek látszó város újra a keresztény világhoz tartozott. Zengő harangok, múlt idők boldogságrepesői és halottak elsíratói! Újra hallak titeket. Minden hazai daloló és síró harangot, mert népem lelkét, szívét akarom érinteni. Ötszázötvenöt évvel ezelőtt is zúgtak, zengtek a harangok, áradt az öröm hangja egész Európában: paloták, királyi várak és földbe süppedt kicsi kunyhók felett szállt a nándorfehérvári győzelem híre. Négyszáznyolcvanöt évvel ezelőtt halálharangok kondulása kísérte a mohácsi hősi halottakat utolsó útjukra; vagy harang se szólt, varjak károgtak, szél zizegett a kifosztott tetemek fölött.

Harangok, hogyan sirattátok 445 évvel ezelőtt a szigetvári hős Zrínyi Miklóst, amikor társaival együtt meghalt a csatában? Felrepestetek-e remény-hanggal, amikor 391 évvel ezelőtt a másik nagy és dicső Zrínyi Miklós megszületett? 335 évvel ezelőtt, március 27-én tavaszt csilingeltetek-e Borsiban, amikor megszületett II. Rákóczi Ferenc?

„Te Deum, laudamus”, „Téged, Isten, dicsérünk”, ...- zeng Kodály Zoltán zenéje, a többi „Te Deum is” - a hunyó kicsi falvak pislákoló fényeiből égi hazába szálló tiszta hangja. Végig a dicsőítés szól, és milyen emberi a zárás: „Te vagy, Uram, én reményem / Ne hagyj soha szégyent érnem.” Igen, a szégyen a legszörnyűbb, mert nem egyszer a tiszta, ártatlan halottainkat is meggyalázták. Ettől védtek meg legnagyobbjaink, és népünk, mely velük azonosult. Ha az olasz egy város elfoglalásáról beszél, akkor a „prendere” szót használja. Csak a mi „Buda” városunknak a neve kapta meg a következő jelentést: „prendere Buda” = „lehetetlenre vállalkozni”. A nándorfehérvári győzelem után ötszáz évvel a világ legsötétebb hatalmát tanítottuk ennek a kifejezésnek az igazára. Aki a mi népünket akarta megszégyeníteni, az végső soron saját magát gyalázta meg.

Egy másik ív feszül most előttem, 230 év: a nándorfehérvári győzelem és Buda visszafoglalása. Ebből az időközből döbbenet nézhetünk szét: láthatjuk nagyságunkat és bukásunkat. Szép napunk elmúltát, halál-éjbe hulltát látták a kifosztott és felperzselt városok és falvak lakói. A „Siralmas énnéköm” keservét hányan élték át Bornemisza Péterhez hasonlóképpen? Ebben a nagy nyomorúságban ki hogyan gondolt az elmúlt szép időre? Mit látott a legfontosabbnak a jelenben? Mit érzett, ha a jövő jutott az eszébe? A három részre szakadt országról elég sok írásos emlék maradt fenn, de a nagy török császár idejéből aránylag kevés emléket őriznek a népdalaink, ezért lepik meg az embert azok a török népdalok, amelyek ebben a korban születtek, és rólunk szólnak.

Mehmet Özbeknek a török népművészetről szóló és sok népdalt bemutató könyvét (Folklor ve türkülerimiz) 1975-ben és 1981-ben is kiadták. Ebben találhatjuk meg a „Fülemüle dalol hajnal-időben” török népdal eredetijét. A magyarázó szöveg szerint ez a mohácsi vész idejéből való. A kis tájékoztatóban pontos dátum is szerepel. A tragikus sorsú királyunk neve is ott van franciául és magyarul is. Íme, a népdal:

*Fülemüle dalol hajnal-időben,
Rózsa borát igyuk tavasz-időben!
A férfi kész legyen szent harc-időben:
Támadjunk már újra a magyar földre!*

*A szívünket Ali vágy-tüze töltse,
Bensőnkben az imadalt ő költse,
Muhammed Ali erejével töltve.
Vigyázz! Menjünk mi már a magyar földre!*

*Sátrak nőnek, sisakforgó fenn száll.
Az égi trónig felszáll: Allah akbar.
Támadjunk újra már a magyar földre!*

Az 1535-ben meghalt történetíró, Kemál Paşazáde is megörökítette a mohácsi vészt. Így írt hőseinkről: „Emberemlékezet óta a magyarok, akik, leopárd természetűek, amikor harcra készülődtek, tetőtől talpig felvértezték magukat s lovaikat is páncéllal, sisakkal, hogy csak a szemük ragyogott, mint az izzó parázs a füstön keresztül, vagy mint az üstökösök átfénylenek a fekete fellegeken.”

Tudvalévő, hogy a törökök elismerték az ellenség nagyságát, erejét, vitézségét, épp ezért nem csodálkozunk ezen a jellemzésen. Ám a csata véget ért, halálharang hangja kondult végig az országon. Kemál-Paşazáde pontosan tudósít az eseményekről: „Szulejmán elfoglalta Budát. A magyar főváros a lángok martaléka lett. Ezen a városon is végighömpölygött a szultán hatalmának az áradata, és hősie követői harangjának a tüze felperzselte a vidéket is. Ezen virágzó város házait és palotáit földhalommá tette. A folyó két partján levő városok és bájos falvak elpusztultak és elégték a könyörtelen és bosszúálló hadsereg erőszakosságának áradatától, hogy nem maradt, aki a házakat helyrehozza. A nagyszerű paloták, amelyek tele voltak kincsekkel és ékszerekkel, mint a menyasszonyok szobái, a kolostorok és a templomok üresek maradtak. Senki sem időzött ezeken a helyeken tartózkodás, vagy átutazás céljából.”

A háborúk után a törökök a saját ízlésük szerint építették újjá Budát, Vezír Szokolli Musztafa budai basa örömét lelte szép városában, annak mecseteiben, fürdőiben. A hatalma már megingott, amikor a városra szörnyű vész zúdult. Takáts Sándor így ír erről: „Az 1578. évben, pünkösöd második napján földrengés pusztított Budán. A puskaportoronyba pedig villám csapott. A széthulló kövek rettenetes pusztítást vittek véghez. A Musztafa basa építtette pompás dunai hajóhid három helyen elmerült. A szétrepülő kövek még a szőlőket is tönkretették. Buda és Pest nagy része leégett, s állítólag 5000 ember elpusztult.

A Csonkatorony bedőlt, s az ott őrzött magyar rabokat agyonnyomta. Csak hármat sikerült élve kiásni.”

Ki tudja, hogy hányadszor épült újjá Buda? Megint török lett. A külföldi utazók, kereskedők megcsodálták, de egyszer ez a világ is véget ért.

Már idéztem egy olyan török népdalt, amely Budát siratta. „Elvette a német csodás Budánkat” – tért vissza abban a versben. Mehmet Özbek gyűjteményében két népdalnak ez a refrénje, egy harmadikban ötször tér vissza a következő változatban: „Jött a gyaur, s elvette Buda várát”. A már korábban bemutatott népdal első három és utolsó versszaka egyezik az M. Özbek gyűjteményében levő „Buda dalá”-val. Ez öt versszakból áll, a negyedik így hangzik.

*A budai parancsnok lánya vagyok,
Anyámnak, apámnak kétszeme vagyok,
Védve nevelt hennás báránya vagyok,
Elvette a német csodás Budánkat.*

Ugyancsak az említett gyűjteményben van a „Határvidék élén Buda büszkén áll” kezdetű népdal; ez az érdekes variánsa az Ada Kálén gyűjtöttnek, ennek a negyedik, első, második és hatodik versszakát kell egymás után olvasni, és kész a harmadik változat. Ez ritka jelenség, hiszen itt a változat lényege nem a szavak eltérésében van, hanem a versszakok sorrendjében. Ennek az okát érdekes volna kutatni, de most ez nem lehet a feladatom.

Hasonlóképpen csak megemlítem, hogy a Duna is több török népdalban szerepel. „Ne folyj, Duna, ne folyj, bánatos vagyok,...” hirdeti az „Esztergom vára” című népdal. Egy rövid, mindössze 11 soros török népdalban viszont a következő helynevek szerepelnek: Eger, Mohács, Szigetvár, Temesvár, Újvár. Fordítás nélkül is nyugodtan idézhetem a versből „Beç Çasarı’na”, mivel szinte meg lehet érteni a magyar nyelv alapján is: „Bécs császárának.”

Így őrzik tehát a török népdalok az egykori harcoknak, a 160 évnek az emlékeit. A török és a magyar nép kapcsolatának számtalan emléke maradt meg. Nem az érintkezés volt a baj, hanem gyakran a kapcsolat minősége, jellege volt szörnyű és tragikus. Kinek ne jutnának eszébe Balassi Bálint költeményei? A „Hogy Júliára talál, így köszöne néki” című verset a költő a török „Gerekmez dünnya sensüz” nótájára írta. Íme, a szavak jelentése: gerekmez = nem szükséges, nem kell; dünnya = világ; sensüz (ma sensiz) = nélküled. Hogyan kezdődik a vers? „Ez a világ sem kell már nekem / Nálad nélkül, szép szerelmem, ...” Ha a török népdalokban azt olvasom „kömür gözli kız” (szénszemű lány), önkéntelenül Balassi szép szavai jutnak az eszembe: „szemüdek fekete széne”.

Mennyi adat idekívánczik még! Az élet majdnem minden területét fel lehetne sorolni, de közismert dolgokat, tényeket fölösleges ismételni. Itt természetesen nem taglalhatom, hogy a honfoglalás előtt milyen szoros kapcsolatunk volt különböző török népekkel. A sok hasonlóságot a két nép fiai jóban és rosszban felfedezték, az erősen megváltozott történelmi helyzetben is. A hódoltsági időt megelőző sok csata rossz és nagyon ritkán jó értelmű közeledéssel is járt. A fogság bizony sok szenvedést hozott ekkor is, de volt, aki még a bajában is az emberek egymás iránti jobb megértését szolgálta. Alessio Bombaci a török irodalom történetéről írt vaskos könyvében elmondja, hogy egy erdélyi ember Sebesnél esett a török fogságába, 1438-tól 1458-ig élt közöttük. A törökök szokásait, életét megörökítő művet hagyott maga után, az egyik legnagyobb török költőnek, Yunus Emrének két versét is idézte, és ez volt a török költészet első megjelenése Európában.

Izgalmas volna a török könyvnyomtatás magyar vonatkozásaival is foglalkoznom, de inkább egy középiskolai török és világirodalmi szöveggyűjteményt említek. Ez 1983-ban jelent meg. Három kötetből áll. Az elsőt Mahir Önlü, Özdemir Sarica és Ömer Özcan válogatta, és látta el magyarázatokkal. Ebben a gyűjteményben Evliya Çelebi is szerepel. A nagy utazóról pár mondatnyi ismertetést találtam, ez elsősorban a magyar utat említi. Sok török diák ebből a kis összefoglalóból értesül először arról, hogy Çelebi Mohácsra és Pécsre is ellátogatott. (Az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy ennek a kötetnek más magyar vonatkozása is van: Kosztolányi Dezső néhány szép gondolatát is megtalálhatjuk benne.)

Ibrahim Peçevi török történetíró Pécsen született. Most inkább egy másik történetíróról beszélek, Mustafa Naîmâról. A török és világirodalmi szöveggyűjtemény második kötetét Nihad Sami Banarlı állította össze. Itt találhatjuk Mustafa Naîmâ (1635-1716) munkásságának rövid leírását és történelmi művének egy részletét. Ez a nagy török-osztrák háborúról szól. Háromezer török katona védte Kanizsa várát. A különböző országokból összesereglett harmincezer harcossal szemben keményen ellenálltak a törökök, ezzel (a részletet magyarázó szöveg szavaival élve) a török katonaság történetében a „Kanizsa védelme” elnevezésű dicső győzelmet aratták. A részlet olvasva könnyen jut az ember eszébe az egri magyar katonák hősieks küzdelme, nagyszerű diadala.

Az öröm és a bánat hangjai szállnak az időszakadékok fölé. Másképp zúgtak a harangok 1456-ban Nándorfehérvár öröme, és számunkra másképp, nagyon, de nagyon másképp zengtek 1686-ban. E két harangzúgás között a mi időnk kizökkent. Ő hányszor és hányszor akartuk helyretolni azt! A háborúk, nagy járványok után az élet élt, „és élni akart”. Szinte ösztönösen igyekezett pótolni egy-egy nép a hiányt. A halál civilizációjának a démonait a legnehezebb lefékezni, megállítani: az utóbbi négy évtizedben, míg Törökország lakóinak a száma harminchétmillióval növekedett, addig a mi hazánké hétszázhetvenhetezerrel csökkent...

Sok vagy kevés az a tíz magyar vonatkozású török népdal, amelyet én ismerek? Az elérhető, az összegyűjtött hatalmas török népdalkincshez képest kevés, de sok, ha arra gondolunk, hogy a magyar népdalokban a hajdani magyar-török harcoknak ennyi helyhez kötődő eseménye nem fordul elő.

A „Komáromi szép lány” című balladánk a török által elrabolt lány tragédiáját mondja el. Kallós Zoltán gyűjteményében találhatjuk a „Bíró Katalina” címűt. Ez arról szól, hogy a török császár fia jön a lányért, megveszi, és viszi magával... Szilágyit és Hagymásit a török császár lánya szabadítja meg apja fogságából. Több példát is lehetne említeni azzal kapcsolatban, hogy miképpen őrzi ezt a kort népünk emlékezete, de azt is könnyen beláthatjuk, hogy más ennek a visszatekintésnek a minősége, mint a török népdalok esetében.

Népünk lelkében sorsunk, balvégzetünk jelen van, ezt nemcsak bánatos dalainkban érezzük, hanem a vidámságot kifejező dallamok mélyén is olykor sejtelmesen ott érződik valami réges-régi bánat, mint ahogy a szivárványív mögött is ott vonul a komor felleg. Valahogy egész emberi tartásunkba íródott bele múltunk, sorsunk, végzetünk; de a török kor emlékeit

vallatva elmondhatjuk, hogy a mi népi emlékezetünk nem olyan konkrét ebben az esetben, mint a törököké, történelmi eseményekhez nem kötődik olyan pontosan.

Mehmet Özbek terjedelmes népdalgyűjteményében a szokásos rendben, témák szerint követik egymást a különböző típusú népi remek: a szerelem bánatos vagy boldog énekei, bölcsődalok és siratók, és ezek szomszédságában olvashatjuk a történelmi dalokat. A hatalmas Oszmán Birodalom hajdani emlékei jelen vannak a népi alkotásokban is: Algéria és Várna is szerepel itt, de nagyon különös, hogy egyetlen meghódított ország helynevei sem fordulnak elő olyan nagy számban, mint a mieink. Ezt a tényt fölöttébb érdekesnek tarthatjuk akkor, ha végiggondoljuk azt, hogy a török világ hogyan van jelen a mi népdalainkban.

Takáts Sándor szomorúan beszélt arról, hogy a Magyarországon letelepedett törökök népi remekei szinte nyomtalanul elvesztek: legfeljebb annyira élnek, amennyire a magyarba beolvadtak. Ezt nem akarom vitatni, de épp az említett megállapítás miatt tartom fontosnak, hogy a városainkat, egykori történelmi eseményeinket megörökítő török népdalok nálunk is ismertek legyenek. A bennük levő szemlélet nagyon idegen tőlünk. Se a szívünket nem akarom fájdítani, se a haragunkat nem akarom fokozni a múlt furcsa s a miénktől eltérő szemléletével.

Inkább arra akarom felhívni a figyelmet, hogy ilyen dalok léteznek, és hazánk jelentős része olyan helyzetben volt, hogy már hovatarozása sem volt egyértelmű minden nép számára. A hódítók vélt joggal magukénak tekintették, és amikor elvesztették, úgy siratták el, mint ahogy a sajátját szokta az ember.

Túlzás volna azt várni, hogy a törökök a mi szemünkkel nézzék azokat az eseményeket, amelyek a múltban összekapcsoltak minket. Ők hódítani jöttek, mi idegen hatalmak fogaskerekei közé kerültünk. Ők idegen földet foglaltak el, és sajátjuknak tekintették. Gondolkodásuk, világlátásuk eltért a miénktől. Azt viszont most nem részletezhetem, hogy a számunkra túlfutott előnytelen helyzet ellenére is volt igazi mély tartalma, emberi értéke ennek a hajdani kapcsolatnak.

A törökök ezt őrzi, és erre nekünk érdemes figyelni. Şevket Rado török értelmező szótárában a „város” szavunk is megvan. A mai török külvárosra gondol, ha ezt hallja. A „kocsi” (koçi) vagy „kocsu” szóra török szövegben először Kúnos Ignác nagy néprajzi gyűjteményében bukkantam. Kíváncsian néztem meg Şevket Rado értelmező szótárában és Karl Steuerwald hatalmas török-német szótárában. Megvan mindkettőben. Hasonlóképpen őrzi ez a két szótár a „bán” szavunkat is, és azt az egyik török középiskolai irodalmi szöveggyűjtemény szómagyarázatai között is megtaláltam. Şevket Rado szóértelmezésében még a „Bánát” is szerepel. (Macar şalgamı - madzsar şalgamı = ciklámén).

Tudvalevő, hogy a népdalokban nagy szerepe van a természetnek. A rég-volt emberek gondolkodásának a hasonlóságát mutatja az a körülmény, ahogy a történelmi események a természeti jelenségekhez kapcsolódnak. Buda és Esztergom elvesztését olyannak tekintették a törökök, mintha a hold és a nap tűnt volna el. Mikor a mohácsi csatába indultak, daluk elején a fülemülét szólították meg, hogy énekeljen. Az 1686. szeptember 2.-a után született népdalaikban a fülemülét arra kéri, hogy ne daloljon. Az Esztergom és

Buda váráról szóló versekben (ez utóbbi három változatában, töredékében) mint tény szerepel az, hogy hallgat a csalogány – helyette a bagoly huhog.

Kúnos Ignác gyűjtéséről már szóltam. A nagy magyar turkológusnak egy török ember küldte el ennek a népdalnak a legteljesebb változatát; ez hatvankét sorból áll. Így tehát ennek öt változata van. (Mind Budáról szól.) Én legalábbis ennyiről tudok. Négy változatban tér vissza refrénként, hogy „Elvette a német a mi csodás Budánkat”. A gyaurt említi az a változat, amelyet itt mutatok be:

*Buda, mint mondják, áll Fehér Víz élén,
Föld s kő dagasztódott a holtak vérén,
Cserkesz zászlótartó mártírok élén.
Jött a gyaur, elvette Buda várát;
Vette várát, vívta fal-akadályát.*

*Lőporraktár robbant, agyam megrendült,
A szultáni dzsámi a légbe lendült,
A katonák fele mártírként eldőlt.*

*Jött a gyaur, elvette Buda várát;
Vette várát, vívta fal-akadályát.*

*Buda fölé fénylőn ím egy csillag szállt;
Tizenkétezer lányt gyaur-fogság várt.
Kit a bíró, kit ingyenes s a tanár.*

*Jött a gyaur, elvette Buda várát,
Vette várát, vívta fal-akadályát.
Mondják, Budát a tölgyek körülveszik;
Féreg, madár tetemmel töltekezik.
Ifjú Ali Pasa zokog, könnyezik.*

*Jött a gyaur, elvette Buda várát,
Vette várát, vívta fal-akadályát.*

*Budán éltünk mi hárman, mint leánykák.
Arany ketreckében felnevelt báránycák
A gyaurnak kezét dehogy kívánják.*

*Jött a gyaur, elvette Buda várát,
Vette várát, vívta fal-akadályát.*

Esztergomot, a hajdani szép királyi központot 1543-ban Szulejmán szultán hadseregével elfoglalta. Tüzérei, katonái pusztították az ősi város falait, de vele volt minden idők egyik legnagyobb török építőmestere, Szinán, ő irányította a Víziváros erődítéseinek építését.

Balassi Bálint szíve is nagyot dobbant, amikor arról értesült, hogy ezt a fontos várat vissza akarják vinni a törököktől. Jól tudjuk, ez lett az utolsó csatája. Hősi halált halt. Az 1594-95-i ostromban visszafoglalták a várat. Claudio Monteverdi Vincenzo Gonzaga társaságában érkezett ide, az üszkös falak között zendítette az öröm hangjait, de 1605-ben újra a törökök igájába görnyedtek az itteni lakosok.

1683. október 27-én adta fel Ibráhím pasa. A sanyarú évtizedek emlékeiről mit mondtak el, mit énekeltek a hajdan itt élő magyarok? Szólt-e ebben az időben a szép dunai városról magyar népdal? Nem tudjuk, de tény az, hogy a törökök egyik népdalukban elsiratták.

Idegen erők csaptak össze, mi a tépő, marcangoló halál-erejű történelmi fogaskerek között vergődünk. Városaink, fontos központjaink visszavívása is ennek a

jegyében történt: a mostoha sorsot keserves korszak követte; igazságtalanság jött igazságtalanság után. Hol volt az idő, „melyben a dal megfoglanhat”? Elérkezett az is nem sokkal a török után. Rákóczi szabadságharcának történetét már pontosabban őrzik népdalaink. Esztergom török kori eseményeit nem örökölte meg népdalunk, de a kurucok már énekeltek „Esztergom megvételéről.” (A vers „nem tehet arról”, hogy a magyar filológia nagy szégyene tapadt hozzá.)

Eger említésével kezdődik az a török népdal, amelyben a legtöbb magyar helységneve fordul elő:

A gyaur véli, példát adott Egerben;...

*...
A németet, lengyelt így kell kérdeznem:*

*Hamar feledkeztetek meg Mohácsról,
Szigetvárról, Temesvárról, Újvárról?
Izenjétek meg a bécsi császárnak,*

*Ne henyéljen, kardot húzzon, rá várnak.
Ha ki férfi, férfit küzdve találhat.
Hamar feledkeztetek meg Újvárról.*

*Hamar feledkeztetek meg Mohácsról,
Szigetvárról, Temesvárról, Újvárról.*

Egy másik történelmi ének ismeretlen szerzője (avagy több ismeretlen létrehozója) Hünkârhoz, Murad szultánhoz fordul. A határvidék sorsát mondja el. Azt panasolja, hogy „A városok itt a gyaur kezében” vannak. A törökökre pedig szomorú végzet zúdult:

*„Kire mártíromság, kire fogság várt
Esztergommal Buda, Egerrel Újvár
Másnak átadatott...”*

A hősök fején lévő koszorút a német, a magyar, a „freng” megtépázta, összetörte. (Itt a freng – Firengi egyaránt jelenthet frankot és általában európai, a töröktől idegent.)

Majd Temesvár neve is szerepel ebben a népdalban. Egy darabig ez a város volt a törökök reménye. Ide menekült Aşık Hasan költő is: Budát ő is elsiratta. Természetes, hogy nemcsak a nép ismeretlen fiaira hatottak élénken a sorsot fordító események.

Végezetül még egy török népdalt említek vázlatosan. Íme így kezdődik:

*„A Krímből érkezem, Szinán a nevem.
A kardomon, mint a víz, füst van véresen.
Hír jött: a magyar a Dunáig jutott.”*

Itt van előttünk a történelemkönyvekből ismert esemény. Sereglettek városainkba a török harcosok a roppant birodalom távoli területeiről is.

Büszkeség, vitézi öntudat van a versben. Emelt fővel bátran indultak a törökök magyar földön az utolsó csatájukba. Mennyi erő és elszántság; sajnos, mind a vérontást szolgálta, azt fokozta. Így zárul a vers

*„A magyar részeken, ha ki nem tudja,
A bajvívásra már Szinán érkezett.”*

Az elmondottak alapján meggyőződhattunk arról, hogy a török korban keletkezett magyar népdalokban nincs

annyi helynév, mint a török énekekben, s ez utóbbiak erősebben kötődnek konkrét történelmi eseményekhez.

Népdalainkban a helyneveink diadalmas gyöngyfűzére később jelenik meg: majd a Rákóczi szabadságharc idején. Dicső emlékeket idéznek az ebben a korszakban született versekben szereplő helynevek. Városaink, váraink immár a mieink – a némettől, de a töröktől is szabadon. Ennyi idegen népdal után idekívánczik pár sor a már említett kuruc nótából:

*„Hasad a szép hajnal, piros a hegyoldal...
Esztergom várában Rákóczi felnyargal.*

*Esztergom utcáin szikrát hány patkója,
Esztergom bástyáin lobog a zászlója...”*

Rákóczi neve hazánk boldog emléke. A bánatos hangú török népdalok után nemsokára született ez a vers. Boldogság repesett benne. Boldogság! De mily rövid ideig tartott!

**Tusnády László (1940) — Sátoraljaújhely
LISZT, A MAGASSÁG ÉS A MÉLYSÉG ZENÉJE**

Pisla fényű kunyhóink világáig nem jutott el, élete nagy részét idegenben töltötte, de a szíve magyar volt, mert az akart lenni, és ezzel a szívvel érezte meg, hogy világtörténelmi küldetésünk van. Ezt képviselte és hitte Petőfi Sándor, Kossuth Lajos, Madách Imre és mások is. Mindnyájan tudták, hogy ennek a szerepnek nem a dübörgő, mindent eltipró fegyverek adják meg a nagyságát, nem a hazug rögeszmék önkényuralma, hanem a szív, a szeretet, a krisztusi töviskoszorú.

Közvetlen és igen jelentős elődje Berlioz volt, nagy utódja Bartók Béla. Az utód bizonyította zenénkről, hogy abban kozmikus erejű nagyság van, csillagfényragyogású örök szépség; az előd pedig idegen létére egy nemzet igazi lobogását, legnagyobb létre repesését nálunk érezte meg, amikor a Rákóczi-induló előadásakor tapasztalta, hogy a zene hallgatóit oly szokatlan, korábban nem észlelt áramlás hatotta át, hogy a szemek szinte sütötték a tarkóját. Minderről maga a francia zeneszerző számolt be 1846-ban.

Így válik nyilvánvalóvá az, hogy a vérzivataros századaink során és főképpen a herderi és többféle történelmi hazugság árnyékában, mindaz, ami velünk történt és történik, különös, rendkívüli minőség, mert egy halálra ítélt nemzet mutatja meg életét, önmagát: emberi arcát a világnak. Ez az arc Liszt Ferenc arca is. Folyton-folyton elvitatják tőlünk. Szülőházán német nyelvű tábla azt hirdeti, hogy ő német volt, és ezzel őt emberi méltóságában sértik meg örökre, mert elveszik tőle a legemberibb jogok egyikét: azonosságtudatunkat ugyanis senki sem vitathatja, senki sem sértheti meg. „Ha nem születtem volna is magyarnak, e néphez állanék ezennel én” – hirdette a mi Sommo Pétánk, Petőfi Sándorunk. Ezzel mi senkitől semmit sem akarunk elvenni, de ami a miénk azt nem engedjük elrabolni, különösképpen szellemi értékeinket nem.

Liszt magyarságtudata a pesti árvíz hallatán ébredt fel, és ehhez a megvilágosodáshoz ő hű maradt örökre. Népünkben, létünkben a tisztaságot, az életreményt, a szabadságszeretetet csodálta, és ő ezzel teljesen azonosult. Emberi méltóságának az alapja volt ez a tudat. Bartók Béla is arra hivatkozott, hogy Liszt a francia zeneesztétika nyelvét emelete magasabb szintre, ha jogunk volna nyelvtudás alapján valakit nemzetekhez sorolni, akkor Liszt francia lenne, így gondolta ezt ő maga is 1838-ig, de a pesti tragédia után újságban, hivatalosan jelentette be végső hovatartozását, és Bartók szerint ezt a döntést mindenkinek kötelessége tiszteletben tartani.

Ahova a kor tudományos felismerései alapján Liszt nem juthatott el, oda lángeszével, tiszta, szeretettel telített szívével érkezett el. Életművében, rendkívüli küldetésében ott repes az a hő szándék, hogy az elgépiesedett, az anyagi lét tetszhalálába hanyatlott ember érezze meg az élet legnagyobb pillanatait úgy, hogy a „szűk korlátú lét” keretein belül találkozzon az örökkel, a végtelennel! Érezze meg a szerelmi álmokat úgy, ahogy a lélek és a test, a természet legnagyobb varázsával találkozhat. Az erkölcs ledöntött fala már nem véd a ledér párdectól, a gőg üvöltő oroszlánjától, az irigység csontsovánnyá aszott farkasától. Szegény emberiség! Négyzetre akarta emelni a szabadságot, és gyököt vont belőle. Ez a „képlet”, irgalmatlan jelenség a művészetbe is befurakodott, mert sok esetben érzés nélküli formai játékok, hamis „ajzószeretek” jutnak az igazi értékekre szomjázó embernek. A szív szenved, mert jéghegy veszi körül.

Liszt a leépülés helyett is az igazat mondja. Nem fogadja el a zuhanást. Gyászzenét ír szabadságharcunk emlékére. Azonosult múltunkkal, jelenünkkel és jövőnkkel. Lazarij Bergman 1956 októberében Liszt legtitiztább, legigazabb szellemiségével találkozott Budapesten, és a mi gyászunk, sorsunk nagykövete lett. Ezt fejezte ki ő a „Funérailles” előadásával.

Liszt egész életére érvényes Anigone küldetéses mondata: „Gyűlölni nem, szeretni jöttem én.” Szeretni jött, és voltak, akik ezt nem tudták megbocsátani neki. Egy idő után abbé volt. Nem csupán komolyságához nagyon is illő szerzetesi viselete miatt, hanem lélekben is az volt. Egyre inkább megtisztuló ember. Az élet kavargó forgataga meggyötörte, érzelmi viharokban volt része, mint Dante balsorsos szerelmeseinek, Francesca da Rimininek és Paolo Malatestának, de elérte a legfönségesebbet, a legmagasztosabbat. Sok-sok nagy alkotása között a Dante-szimfónia is vallomás a saját lelkéről, mint ahogy a Les Préludes is az, a

Szent Erzsébet legendája, a Krisztus-oratórium is, és mily hosszú felsorolás kellene ahhoz, hogy elmondjuk azt, hogyan jutott el a csillagokig.

Abban az időben, amikor a mi Arany Jánosunk Juliskát, a leányát siratta, és látnia kellett, hogy voltak, akik már az ő jobb felének is sírt ásnak, végső sírt, és bizonyos tudásra hivatkozva azt állították, hogy a halálkapu után csak a semmi van, Liszt Ferenc töretlen hittel vallotta, hirdette Krisztus feltámadását. Zenéjében ott van a hajnali sírlátogatók félelem-teli lélek-repesése. A „látom, de mégsem tudom elhinni” izgalma, csendszüremlése. A „Krisztus-oratórium” „Húsvéti himnusza”-ban oly halkán szólal meg az „Alleluja”, oly epedőek és szinte hangerő nélküliek az énekelt szavak, hogy nem ismerek ennél csendesebb és egyben boldogabb zenét, mert valóban azt fejezi ki, hogy ami az apostolok, a tanítványok szemében is lehetetlen volt, íme, az most szent valóság.

Így találkozunk ebben a roppant ívű zenekatedrálisban a karácsony csendje a feltámadás örömteli, halk léleklobbanásával: Jézus halott szíve újra dobogni kezdett. A születés és a halál így jut el egy magasabb minőségbe. Hazájának, népének, nekünk és az egész emberiségnek örökre hirdeti ezt a fonséges élethimnusz: a szeretetnek mindennél nagyobb hatalmát.

Tusnády László (1940) — Sátoraljaújhely
LISZT FERENC – A REMÉNY ZENÉJE

Szent pirkadás kél, nagy, csodás ütemben;
köszöntekek, ó, áldott, drága élet,
szép, boldog hangod felrepes szivemben.

Éjszín ajtókat zárjatok, remények!
Futó napok mutatják lét határát.
Halálhangot hint gyászosan az ének.

Szomorú végszó zengi híradását:
árvíz zúdult rá Pest szép városára.
Liszt üdvözölte megtalált hazáját.

Korábban nem figyelt a honi tájra.
Velencében volt, vitte a szerelme.
Hogy kint elűzzön, gondolt a hazára.

A lagúnák közt volt. Lobbant az elme
a súlyos hírre. Jött vést üzni széjjel.
Azóta áld meg, árad ránk kegyelme.

Hazaszeretet: ékes, tiszta fényjel,
amelytől bennünk a remény feléled,
nem pótolhatjuk bármi bölcs beszéllyel.

Uram, hallgass ránk! Végszónk száll elébed.
Ránk mintha már a vég-vihar zudulna.
Sötét szobánk dühöngő árba mélyed.

Szegény népem, emeld fejed vidulva!
Időkristály zenében – tiszta lényeg:
a gyász honát izzó reményre gyűjtsa!

Nem fáj már, hogy vigasztalan az élet.
Olyan a fűszál, mintha dárda lenne.
Honnan került, hazám, reád a bélyeg?

Hömpölyös, lomha ár: lét szinte benne.
A tiszta búzánk itt dohosra ázva;
első látásra más színben lehetne.

A földünket a gonosz összerázta.
Mint mély szemgödrök, néznek itt a házak.
Vak ablaküreg. Bíbor fény parázusra

izzítva szívbe tör. Harangzúgásnak
örökös hangja hull a víztükörre.
Az élet foglya lett többféle rácsnak.

A futamokat hallom, hömpölyögve,
erővel töltik a jót akarókat.
Vihar volt, de már hangja hullt a csöndbe.

Fekete vészbe egek fénye kókadtt.
Zúgó ár ellen a hód úszva támad;
egymásra dobja a csúszós karókat.

Földünk, hona vagy vad vészes viszálynak,
sok dermedéssel telt meg itt a lélek.
A csillagok ránk könnyeket szitálnak.

Ó, szent szabadság, a parlag nem éled.
A szenvedő szív ég, nem tud haladni.
A templomokban hunynak már a fények.

A hősie harcokból fog fakadni
örök forrásunk. Végül győz az eszme!
Csöndes szavakkal lent lehet maradni.

A kunyhó alszik pislá fénybe veszve.
Olvaszt a zsarnok. Minden bamba tiszté.
Fontos, hogy a szó tisztán megnevezze.

Nézzük a konyhát, vérünk válva vízzé,
ott a gonosz bitorló étke készül.
A gyöngyszemeket ne örölje lisztte!

Jogtiprást tűrnek, kiken megvetés ül,
de a szívekben felrepes a szikra,
a köd-világ kínos körré egészül.

A lét vizének cseppje partjainkra
ért, a csodaszarvasnak képe abban;
a fény rálobbant a holt napjainkra.

Minden, mi kín volt hajdan, árny alatt van.
„Rabok többé nem leszünk” – szólt az eskü,
bátran ismétlem egyre hangosabban,

bár hullt a szarvas – tiszta lelkű, testű.
Hány alkalommal a zord sors tiport ránk;
feszül az ideg, mint éri hegyes tű.

Kevés a rím a kínra: gyászt sodort ránk
a sors. Vérünknek kellett felfakadni.
Dermedten áll a bércünk, lét-vitorlánk.

Velünk volt Liszt. Gyászban fog itt maradni,
a vértanúknak szólt örök zenéje.
A lét-erőt akarta általadni.

Szeretettel jött: hő vigasz az éjre.

Jog jár nekünk, tudják meg számosabban!
Muhar nő rá évezredes reményre.

A hódító nem tárgy, durva katlan.
A vadság győzött, zászlónkon gyalázat.
Száznyolc év után minden változatlan.

Hazug hatalom szíveket alázhat,
de a zenét a jajra, temetésre
Liszt zendíti. Vak kín sokakat áthat.

Gólemek várnak vég-repedezésre.
Harcunk során sarjadt a szent minőség.
Virág világnak – álmunk mind enyésze.

Napok, órák száguldanak elő még.
A szárnyas idő röppen holt vidékre.
Nagy éjben lobban a vágy – égi bőség.

A küldetés repes fel, s csönd a vége.
A szerelem marad az örök álom.
Kristályosodik a lét: tiszta béke.

Hazugsággal magamat nem alázom.
Az áruló majom-elméje tompa.
Szibéria szele a dúlt határon.

A rossz itt mindent már tiporna romba.
Kedves Liszt, nagy-nagy a vigasztalásod,
édes ír nekünk itt, őszinte pompa.

A természet vagy! Részre hasadások
nem visznek minket semmilyen öröme,
lángnyelv-esőként irtó áradások

tagadnak létet, utunk összetörve.
E zene hangja halálhadra támad;
hallom s mondom: „Így győzők ösztönözve.”

Szent Erzsébet, hú pajzsa kis hazánknak,
vezess új partra, ki e rettenetből!
Nagy, szent reményed Liszt-zenéből árad.

Minket követ éj-hullám kezdetektől.
„Dies irae”-s a dallama a dalnak.
Szegények láttán könny hull szent szemekből.

Élénken jönnek meg virgonc fuvalmak.
Karácsony fénye hull minden tetőre;
félelmek szűnnek, ordas borzadalmak.

Ne hidd sorsod beteltét jó előre!
Világról nem metsz le sors durva kése,
ha az élet lel benned új erőre.

Mindenki elméjébe bízva vesse:
higgyünk, s tajték-hullám válik simára;
a jövő az ember fő küldetése.

Az ég megnyílik esküre – imára.
Vak éjszakáról gyászlepel lemállott.
Fekete arc a félszt reánk se tárja.

A lélekből hullhatnak fagy-világok.
Édes zene, nyög és üvölt a tenger.
A szárukon kinyílnak a virágok.

Minden mag létre vár nagy szerelemmel.
A jók számára szárnyal a szabadság.
Ember erőt nyer közös küzdelemmel.

Szűnjön meg bennünk minden éji vadság!
Dicsérem ezt a létes áradásunk,
ki elveti, nem tudja, mi a nagyság.

Hit nélkül egyre nő az apadásunk.
Műveltségünk épül alapjainkra:
a szeretet – igazi haladásunk.

A gyávaság itt nem lehet a minta.

LISZT – LA MUSICA DELLA SPERANZA

Oh vita beata, grand'eterno dono,
ammiro sempre i tuoi dolci preludi.
Nel cuore ci sento il tuo felice suono.

Le porte nere, sperando, le chiudi!
Il tempo è breve: è la stretta durata.
Finale triste, soltanto mi alludi

alla morte, alla funesta cantata.
La Città soffrì nell'inondazione,
e Liszt salutò la Patria trovata.

Non conobbe prima la sua nazione;
fu portato a Venezia dall'amore.
Lenì la pena: fu la bell'azione.

Fra le lagune era, ed il gran fervore
si svegliò in lui dal grave messaggio,
d'allora godiamo il suo favore.

Suo patriottismo è il dolce raggio,
che vivifica le nostre speranze,
non lo sostituisce nessun saggio.

Dio, senti le nostre ultime istanze!
Come se fosse l'estrema tempesta;
l'acqua infuria già nelle buie stanze.

Mio popolo triste, alza la testa!
Nella musica il tempo si è fermato.
Porta speranza alla sponda funesta.

Dimentichiamo quanto ingiusto è il fato!
Il filo d'erba somiglia ad un dardo.
In che modo sei, paese mio, segnato?

La vita qui fu come un fiume tardo,
c'era il grano che sapeva di fossa,
fu differente tutto al primo sguardo.

La nostra terra fu dal male scossa.
Le case, come cavi degli occhi,
hanno finestre. Luce forte, rossa

penetra nel cuore. I costanti rintocchi
cadono forte sul pelo delle acque.
Contro la vita son' diversi blocchi.

Sento i passaggi, e rievoco che nacque
la forza nei cuori, dolci e puri;
bufera fu, da quando tutto tacque.

Caddero i cieli nei disastri scuri.
nuota contro le onde anche il castro.
Ammucchia i pali scivolosi e duri.

Oh terra nostra, qui fu ogni disastro,
che penetrò nell'anima ungherese,
è spruzzata lacrima da ogni astro.

Santa libertà, tenuta in maggesi,
l'anima soffre, non sente il progresso.
Le luci sono spente nelle chiese.

Con lotta eroica si trova l'ingresso
dell'edificio delle idee eterne.
Spesso non si sente il tono somnesso.

Capanna dorme in lume di lanterne.
La tirannia è l'orribile fucina.
È importante parlarne: saperne.

Si mostri questa empia, gran cucina,
in cui si fa il pasto al male intruso,
dalle gemme non sia per lui farina!
Gli umiliati sopportano l'abuso
di diritto. Il cuore ha una scintilla
tremolante, ma tutto il mondo è chiuso.

L'acqua della vita aveva una stilla,
che mostrò il cervo mereviglioso
nostro. Il tempo che fu sempre ci brilla.

È già in ombra tutto il doloroso:
„Giuriamo di non essere più servi” –
si sentì, ed io ripeterlo oso,

nonostante gli ammazzati bei cervi.
Quante volte la sorte empia ci opprime,
come archi tesi sembrano qui i nervi.

Popolo mio, pel lutto queste rime
sono deboli. In cuore c'è lo strale.
Intirizzite stanno le alte cime.

Liszt era con noi, e per il funerale
compose la sua musica perenne.
voleva darci la forza vitale.

Per consolarci con affetto ci venne.
per il diritto lui fu il nostro messo.
Setaria è sulla speranza milenne.

Con gli invasori non c'è il compromesso.
Il brutto vince, è violata l'insegna.
Fra centotto anni tutto è lo stesso.

In molti cuori la menzogna regna,
ma la musica per i funerali
suona da Liszt. Il gran dolore impregna

la gente buona. I colossi son' frali.
Mostrammo già la qualità maggiore:
fiore pel mondo, per noi ali mortali.

Come passano qui i giorni, le ore.
Vola veloce il bel tempo fugace.
Nella gran notte rifulge l'amore.

La missione arde, ma poi tutto tace.
L'amore nostro è un eterno sogno.
Ci cristallizza la vita, è la pace.

Non c'è nessuno per cui io menzogna.
Il traditore, come scimmia, zompa.
Fu di nuovo dalla Siberia il fegno.

Il male vuole che qui tutto rompa.
Caro Liszt, la tua gran consolazione
per noi è dolce, la sincera pompa.

Sei la natura, nessuna frazione
non ci dà gioia, non la dà nessun gruppo,
pioggia di fuoco di desolazione

ci nega la vita qui, lo sviluppo,
questa musica ispira, che ormai basta,
la sento e dico: vinco e mi sviluppo.

Elisabetta, nostra santa, casta,
guidaci alle nuove, dolci sponde!
Santa speranza, per noi sei rimasta.

Dal preludio ci seguon' le nere onde.
'Dies irae' c'è il grave lamento.
Visti i poveri, la santa si fonde

in lagrime. Soffia un vivace vento.
Per tutti arriva la luce – il Natale,
che ci libera, caccia lo spavento.

Non credere che sia già fatale
la sorte. Perché non sei mai disgiunto
dal mondo, se hai la forza vitale.

Sia fisso per tutti questo punto,
in cui si resiste nella bufera;
il futuro è già il maggiore assunto.

Al voto s'apre il cielo – alla preghiera.
La notte fonda perde il suo gran velo.
Non ci minaccia nessuna faccia nera.

Si può cacciare dalle anime il gelo.
Musica dolce, il mare eterno geme;
i fiori si drizzano in loro stelo,

è attesa la vita da ogni seme.
Per i buoni la libertà germoglia.
Hanno gran forza, chi lottano insieme.

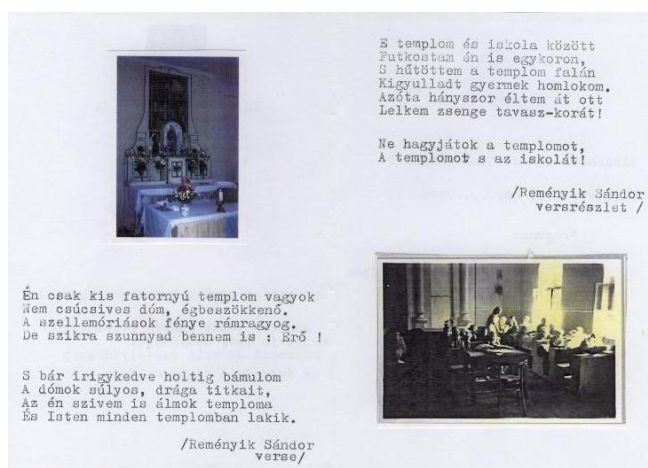
Vincono in loro ogni mala voglia.
Lodare questa vita io mai non cesso.
Chi la nega, sbaglia, e varca la soglia.

Senza fede il popolo è in regresso.
La base forte di questa civiltà
è l'amore – il nostro vero progresso;

non può essere modello la viltà.

A MECSEKPÖLÖSKEI ISKOLA-KÁPOLNA CENTENÁRIUMI KRÓNIKÁJA

Fénykereső világossággondozó életművek példás hagyatéka

Balra a centenáriumi zászló, amelyre az ez alkalomra küldött szalagokat az ünnepség során ünnepélyesen felkötik.
Jobbra az Osservatorio Letterario és kis családom nevében küldött szalag.

A 2011. 79/80. számunk 242-244. oldalain egy összeállítást publikáltunk a mecsekpölöskei 100 éves iskola-kápolna centenáriumi ünnepségének készületeiről. Most pedig meghatódottsággal teli örömmel számolunk be a lezajlott, lélekemelő eseményről. Íme Pék Béláné Kehidai Klára ny. tanítónő beszámolója amelyet a leveléből idézünk:

Szép ünnep a Mecsekben

Székesfehérvár, 2011. okt. 5. Aurél napja
Holnap: Aradi vértanúk napja

Gyülekezés a szentmisére*

Drága Melinda!

... Augusztus 27-én lezajlott a szép ünnep odalent a Mecsekben. Az újonnan kinevezett pécsi püspök atya elfogadta a meghívást és jelenlétével magasra emelte az ünnep értékét.

Különösen érdekelte maga a helyszín. Mivel nem templomba érkezett, csak egy tanterembe, mindenképpen kíváncsivá tette. Az egész ünnepség végeztével – amelyet nagy érdeklődéssel végighallgatott – teljes őszinteséggel azt mondta: «Én ezt a napot életem végéig nem fogom elfelejteni, emlékül megőrzöm...»

Természetesen a szép idő, a különleges környezet, az épület díszbe öltöztetése, ez mind együtt valóban nagyban hozzájárult az élményhez.

Én már előző nap odautaztam. Régi otthonomban, a tanítói lakásban szerettem volna aludni. Az épületnek ez az oldala jelenleg üresen áll. Ott felfújható matracokból kényelmes fekhelyet kreáltak nekem az egyik szobában, ahová betelepültem. Különös élmény volt. Átéltam gyermekéveimet, szüleim, testvéreim emlékét ott, mintha soha el sem mentem volna onnan, úgy éreztem a közel 60 év, amikor örökre búcsút vettem drága falumtól, talán meg sem történt. Csupán az a változás, hogy most már vízcsap és WC fogadott a hajdani komfort nélküli lakásban.

Tehát ott fogadtam az ünnep reggelén számos családtagjaimat, akik innen-onnan – megérkeztek autójukkal és üdvívalva betódultak „lakosztályomba” – azzal a lelkes kiáltással: «Nagymama, vegyük meg ezt a házat, jaj, de klassz...!!! Ott gyorsan összeálltak és az egyetlen alkalmat megragadták, hogy az ének-zenét összepróbálják, mellyel dédnagyapjuk emlékére köszöntésnek szántak a műsor befejezéseként. [...]

A falu vezetősége készül megköszönni az adományaidat, a fényképeikre várnak, mert azok még nem lettek elkészítve és akkor írnak Neked levelet. [...]

A szalagok felkötése a zászlóra, úgy történt, ahogy elképzeltem. A Te szalagodnál, minden rangodat és címedet felsorolta a konferáló kislány, az én «apródjaim» pedig érdeklődve várták, mikor vihetik oda a zászlóhoz a kék szalagot ünnepélyesen, hivatástudatuk teljes megnyilvánulásával. [...]

Az iskola folyósóján kialakítottak egy múzeumot. Üveg alatt látható tárgyak részére és régi fényképeket tároló a falakon.

Így még jó ideig ott őriznek emléket az elmúlt évtizedekből. Minden elküldött könyved ott kapott helyet, feltüntetve az adakozó nevével és adataival. Még egyszer mindent köszönök, amivel hozzájárultál a 100 éves megemlékezéshez.

Szerettem volna, ha azt a szép napot Te is velünk tölthetted volna. Sok tanárnő és tanár volt jelen, Pécsről is, egyikük neve: Ligetfalvi Orsolya, a másiknak neve: Hardy Judit, mindketten nálad talán egy-két évvel fiatalabbak. Ők is főiskolán végeztek, de más-más szakon, és pécsiek, ott tanítanak ma is. [...]

Megjegyzések:

* Ezen a - szentmisére gyülekezést megörökítő - képen a zászló mögött látható a romkert, a hajdani templom köveiből épült. Szt. Péter-Pálról elnevezett templom volt, amíg állhatott. Pár méterrel a rom mögött, kútásáskor előkerültek a kelte

temetkezés sírhelyei. Ez a 100 éves téglapépület még teljesen ép falakkal állja a viharokat. Régen tudtak téglát égetni....

PÉK Béláné Kehidai Klára ny. tanítónő kis «apródjaival» – Boriska, Aurél, Johanna – várja az ünnepélyes szalagkötésre a felszólítást. A kislány kezében a ferrarai szalag. Izgatottan várják, mikor kapják a felszólítást arra a hírre, hogy vihetik a zászlóra felkötni a Ferrarából küldött szalagot.

Az éppen átnyújtott ferrarai szalag lobog a kézben a felkötést megelőző pillanatban.

Ezen a képen, a háttérben látható egy kő-rakás. Ez a pár éve felfedezett, ősi templomunk romjai, mert a törökök felégették, összerombolták, azért nincs a falnak máig sem temploma, de így is már nagyon szép a tanteremben lévő kápolnának nevezett kis imaház, az édesapám alkotása mindez, mi csak kicsit továbbfejlesztettük és alakítottuk.

A bejáratnál a püspök atyát várják... Boriska és Johanna, ők fogják köszönteni egy kis verssel fenn a lépcsőn. A vers címe: Templomok, Reményik Sándor verse, a meghívón ez a vers olvasható. A háttérben Rudl Józsi bácsi látható, ő a harangozója a falunak. Jobboldalt a menyee, Ilona, nyugdíjas iskolaigazgató.

Fent és lent: Unokatestvérek a Kehidai-családból. A csíkos sátorban kínálat van ételből, italból.

Ilona, ny. iskolaigazgató, a centenáriumi ünnepség felelőse mond ünnepi beszédet.

Pék Béláné Kehidai Klára
- Székesfehérvár -

Centenáriumi megemlékezés a Kehidai-családról

Dicsértessék a Jézus Krisztus!

(Mindörökké amen!)

Gelobsein Jesus Kristus!

(Ewigkeit amen!)

Ezzel a két nyelven is elmondott köszönéssel lépték át a küszöböt már 100 évvel ezelőtt is iskolába jövő tanulók, litániára érkező hívők egyaránt. A litániák heti váltakozással magyar vagy német nyelven hangoztak el.

Mecsekpölöske, hasonlóan a baranyai falvakhoz, két nemzetiségi falu volt. A II. világháború után kegyetlen törvény kényszerítette a német anyanyelvű családok némelyikét otthonuk elhagyására. Erre példa e kis terítő küldője is: Púm Péter a németországi Tettang városából. Őt a honvágy gyakran hazahívta, jött volna most is, de idős kora ezt már nem tette lehetővé. Ő egy azok közül, akik nem lehetnek most velünk, innen a mai ünnepségről üzenjük: a hajdani szorgalmas, jó szomszédokat soha nem feledjük, emléküket megőrzi az iskola-kápolna múzeuma.

90 évvel ezelőtt nagyapám, Kehidai Antal, a bajai tanítóképző friss diplomása, a Mecsek bűvöletében megbújó, szép környezetben talált erre az iskolaházra. Kántortanítónak történt kinevezése után elfoglalta a tanítói lakást. Bár villany, víz, gáz és minden komfortnak híja volt, ő meglátta benne a jövő szépségét. Gyümölcsfákat ültetett, játszóhelyet, virágoskertet és konyhakertet létesített, kialakított a hajdani iskolaépületben jól felszerelt műhelyt, nyárikonyhát, más mellékhelységeket. Elérkezettnek látta az időt, hogy feleséget hozzon új otthonába. Vonattal érkeztek Bajáról, a vén Duna partjáról a magas hegyek közé, és ezt az elhatározásukat aztán soha meg nem bánták. A vonat lassan megállt a mecsekpölöskei bakterháznál, meglepetés várta őket: a megyeszerte híres Púm család rézfúvós zenekara csodálatos térzenével fogadta a házaspárt. Akár jelzés is lehetett ez: szeretettel várunk benneteket, de hűséget és odaadó munkáséveket kérünk tőletek.

A Magyar Nemzeti Színház egyik művésze mondta egyszer: „Ha csak annyit tettem volna egész életemben, mint egy néptanító, már nem éltem hiába...”

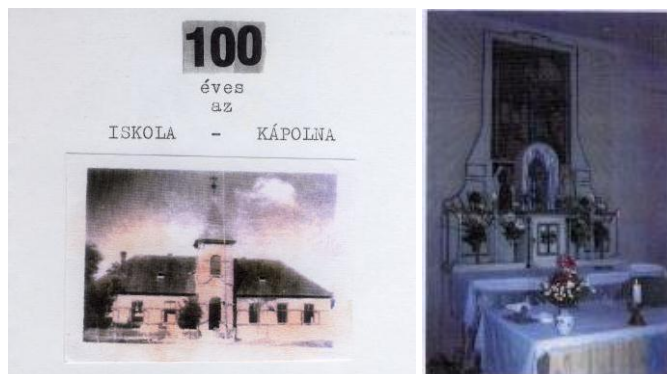
Elgondolkodtató, súlyos szavak ezek. Ha most összegeznem kellene nagyapám életét, amit ezen a pályán tett ittléte alatt, időhiány miatt nem tehetném.

Tette a dolgát, mint hasonló helyzetű kortársai, de talán több színnel gazdagítva. Művészi tehetséggel megáldott lényre kereste és megtalálta, miként hozzon fényt és színt a hétköznapiakba, így használta a harmóniumot egyaránt kántorként és a tanításhoz is. Színműveket írt, melyeket a tehetséges falubeliek adtak elő, fiaival, Auréllal és Lacival zenét szereztek hozzá, paravánokat, színpalakat festettek az előadásokhoz. Táblaképeket is festett vallásos témában, tíznél több nagyméretű táblaképe közül a legnagyobb a kápolna falát díszítő *Csodálatos halfogás* Lukács Evangéliumából.

Kehidai Antal «Csodálatos halfogás» (180x130 cm) c. festménye a volt tanterem, a jelenlegi kápolna falát díszíti.

Tanítványaival díjakat nyert kiállításokon, a felnőtt férfiaknak esténként matematikai feladványokat tanított földjeik méréséhez, adásvételéhez segítségül.

Az iskola-kápolna épülete és az oltár Kehidai Antal festette Szt. Erzsébetet ábrázoló oltárképpel.

Értelmes, gazdag életét megrövidítette a közel 6 év, melyet a háborúban katonaként kellett eltöltenie. A II. világháborúban írt naplóját édesanyám feldolgozta és közreadta. Az Országos Hadtörténelmi Levéltárban nagy örömmel fogadták, ugyanis a pécsi hadtest IV. élelmezési oszlopa minden dokumentuma megsemmisült a harcok alatt. Nagyapám pontos feljegyzései alkotják az egyetlen hiteles adatforrást a történészek számára.

Ebből a naplóból származik a következő idézet is, amelyből kitűnik veszélyben is megnyilvánuló aggódo szeretete, törődése falubelijeivel, a hazaiakkal.

Részlet a naplóból:

„1942 augusztus 6.-a.

Beszerezőként kocsimmal a 15-ös útra tértem. Ezen az úton menetelt a 38-as pécsi ezred. Az egyik híd előtt nagy volt a torlódás, úgy, hogy autómát le kellett állítani. Ekkor történt, hogy Tallér Feri megszólított, majd utána Hering János, Riszt, Schwab József magyarszéki fiúk. Hej, de nagy volt az öröm, hogy összetalálkoztunk!

Herke Gyuri, Molnár Gyula, Púm Stefán pölöskei falumbeliek szintén itt voltak, velük is beszélgettem. Szegények nagyon le vannak strapáivá, a legrosszabbul Púm Stefán néz ki. Sokáig beszélgettünk, majd kocsira vettem és egy jó darabig vittem őket. A mai nap a legörömteljesebb nap volt itt orosz földön. Nem lehet leírni azt az örömet, amit ilyenkor az ember érez.”

Még 1936-ban egy éjszaka ijedt férfiak kopogtattak nagyapám ablakán. „Tanító Úr jöjjön ki - kérték. Az égen furcsa fényjelenség látható!” A tanító megnyugtatta őket, e különös jelenség csupán az északi fény...északon, Szentpétervár környékén megszokott jelenség. De az emberek mégis féltek, rosszat hozó jelnek tekintették, és a háború akkor már valóban készülöben volt.

E háború után együtt érkeztek haza a fogságból Aurél fiával, mindketten halálos betegen. Fiát néhány hónap múlva helyezték nyughelyére, nagyapám kapott még egy kis haladékat, éppen annyit, hogy elkészíthesse régi álmát: a tanterembe építhető oltárt. Mérnöki pontossággal megtervezte, majd Sásdon készíttette el. Vasúti kocsiban hozták meg a nagyon várt oltárt, tanítványai segítettek. Egyikük a még ma is a faluban élő özvegy Szabó Gyuláné Kétyi Matild.

Oltárképként a falu védőszentjét festette meg úgy, hogy a képen látható a harangláb tornya és a dombos táj is.

Búzás Andor a Kossuth rádió főszerkesztője rólunk írt riportjában szép emléket állított a képnek. Szent Erzsébetet e nép körébe helyezve így beszélt róla:

„Erzsébetnek kék sváb asszonykötényéből kikandikálnak a rózsáknak füllentett pölöskei kenyerek szirmai...”

E riport szavaival fejezem be emlékezőmet:

„Antal tanító úr rég elment az Auróra Boreális után, de itt hagyta nekünk a fényt. Annak a fénynek a titkát, amely egy éjjel vörös derengéssel lepte be a Mecsek-háti eget. Ott találsz egy kis falut, annak közepén az iskolát, az iskola közepén a gyereket. A gyerekben ott a fény, az akaró, fűrkésző, szeretetben tisztuló, megbabonázó tekintet.”

A fiatal Kehidai Klára tanítónő a tanterem-kápolnában a kis tanítványai között

Nagyapám hivatását, a tanári pályát 3 gyermeke, 4 unokája, tehát mi heten választottuk. Emlékére e nagy család verssel, zenével köszönti őt.

Mecsekpölöske, 2011. augusztus 27.

Dr. Gálné Pék Eszter Anna
Székesfehérvár

Az O.L.F.A.-szerzők magas állami kitüntetése és egyéb elismerése /Alta onorificenza statale ed altri riconoscimenti degli Autori dell'O.L.F.A.

Örömmel közöljük, hogy a kommunista rezsim alatti sok évi igazságtalanság, teljes családját érintő, kíméletlen, politikai üldözés, szakmai elnyomás és mellőzés után folyóiratunk egyik szerzője, a felelős főszerk. igazgatónk édesapja, PROF. DR TARR GYÖRGY (Tolnai Bíró Ábel) PhD, CSc 60 éves, hosszú, kemény, értékes és felülmúlhatatlan munkáját, bírói- és tudományos

tevékenységét végre a létező legnagyobb állami kitüntetéssel jutalmazták 2011. augusztus 20-án: a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztjét vehette át a 2011. augusztus 20-i ünnepség során!!!

Con gioia si annuncia che dopo tante e lunghe ingiustizie, crudeli persecuzioni politiche -

che non risparmiavano neanche l'intera sua famiglia -, oppressioni dei lunghi anni del regime comunista un nostro autore, il padre della direttrice della nostra rivista, PROF. DR TARR GYÖRGY (Tolnai Bíró Ábel) PhD, CSc è stato finalmente premiato con la più alta onorificenza statale per i suoi lunghi, duri, valorosi contributi professionali (magistrato, scienziato, prof. universitario...) di 60 anni d'insuperabile attività: il 20 agosto 2011, durante la festività della Festa Nazionale di Santo Stefano gli era conferita **la Croce degli Ufficiali dell'Ordine al Merito della Repubblica Ungherese!!!**

A Magyar Vidék Országos '56-os Szövetség 2011. november 12-én az 1956-os forradalom 55. évfordulója alkalmából **1956-os jubileumi érdemrend ezüst érmével** tüntette ki. Őszintén, tiszta szívből gratulálunk! / L'Associazione Nazionale '56 della Regione Ungherese il 12 novembre 2011 in occasione del 55° anniversario della rivoluzione del 1956 gli ha conferito **la medaglia d'argento al Merito del Giubileo del 1956**. Sinceramente e col cuore ci congratuliamo con lui!

Dr. Bonaniné Dr. Tamás-Tarr Melinda, folyóiratunk felelős igazgatója és főszerkesztője az «Osservatorio Letterario» 15. születésnapja és a 150 éves egységes Olaszország évfordulója alkalmából ez év folyamán elküldte az eddig megjelent ünnepi, speciális kiadványait (a folyóirat ünnepi száma és a Jubileumi Antológiát) az olasz Köztársasági Elnöknek, Dr. Giorgio Napolitanónak. Ez alkalomból az alábbi elismerő sorokat kapta a Köztársasági Hivatal titkárától (postabélyegző: 2011. október 25.): /La Dir. Resp. & Edit. dell'«Osservatorio Letterario» in occasione del 15 compleanno della nostra rivista e del 150° anniversario dell'Unità d'Italia ha inviato tutte le edizioni speciali della nostra rivista e l'Antologia Giubilare «Altro non faccio» al Presidente della Repubblica Giorgio Napolitano per cui il seguente riconoscimento è pervenuto dal consigliere della Repubblica Italiana (timbro postale: 25. ottobre 2011):

«Kedves dr. Tamás-Tarr!

Szeretném továbbítani a Köztársasági Elnök hálás nagyrabecsülését az egységes Olaszország 150. évfordulója alkalmából megjelentetett kiadványaiért. [...]

Periodikájának évfordulója alkalmából a Közt. Elnök legjobb kívánságaihoz örömmel csatlakozva küldöm személyes szívélyes üdvözetem.

Szívélyesen,

Pasquale Cascella»

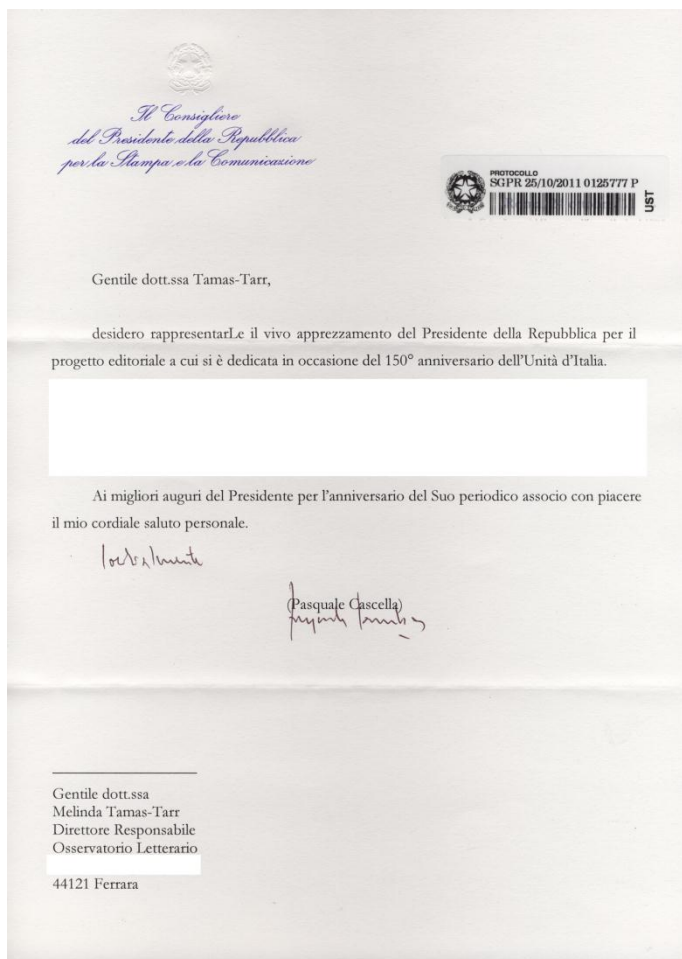
«Gentile dott.ssa Tamas-Tarr,

desidero rappresentarLe il vivo apprezzamento del Presidente della Repubblica per il progetto editoriale a cui si è dedicata in occasione del 150° anniversario dell'Unità d'Italia. [...]

Ai migliori auguri del Presidente per l'anniversario del Suo periodico associa con piacere il mio cordiale saluto personale.

Cordialmente

Pasquale Cascella»

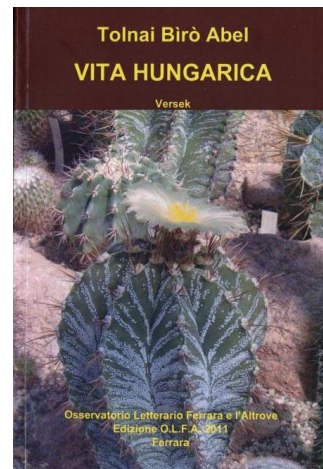
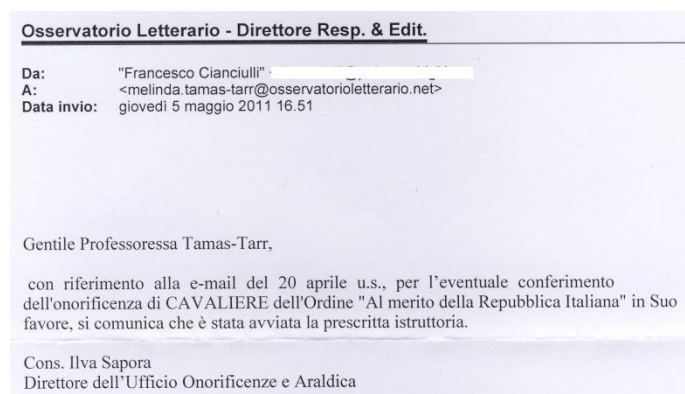

Si può acquistare i libri-O.L.F.A. tramite la redazione o sui seguenti siti:/Az O.L.F.A.-könyvek megvásárolhatók a szerkesztőségén keresztül vagy az alábbi szájtokon:

<http://ilmiolibro.kataweb.it/community.asp?id=74180>
<http://www.osservatorioletterario.net/coppiubil.pdf>
http://www.lafeltrinelli.it/products/2120006433003/Altro_non_faccio/Tamas-Tarr_Melinda_B.html
<http://www.lafeltrinelli.it>
<http://www.osservatorioletterario.net/abb.htm>

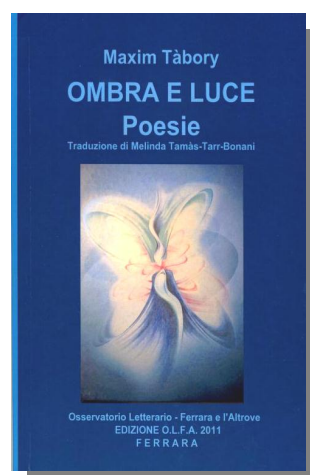

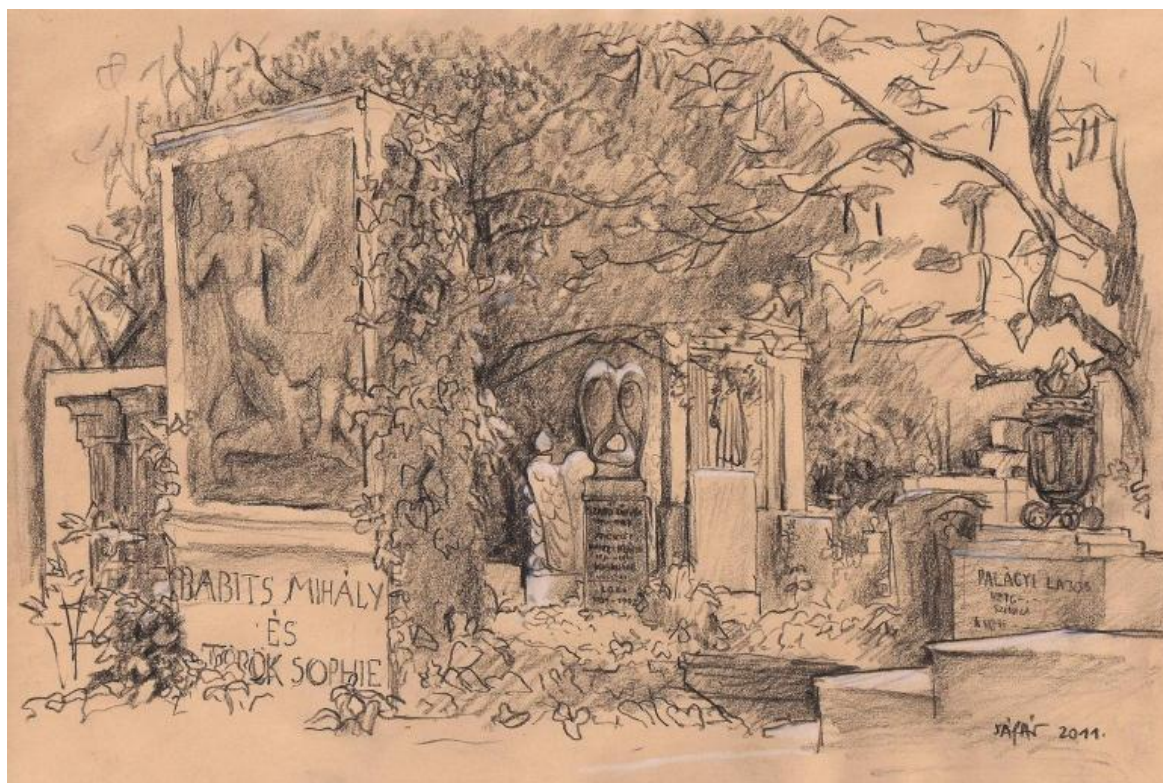
2011. tavaszától folyamatban van B. Tamás-Tarr Melinda javára az előírt kivizsgálás az Olasz Köztársaság LOVAGja cím esetleges adományozására: / Dalla primavera del 2011 è in corso la prescritta istruttoria per l'eventuale conferimento dell'onorificenza di CAVALIERE dell'Ordine "Al merito della Repubblica Italiana" al favore di Melinda B. Tamás-Tarr:

KÖZLEMÉNY

SI PREGA DI SOSTENERE LA SOPRAVVIVENZA DELL'OSSERVATORIO LETTERARIO CON GLI ABBONAMENTI E CON L'ACQUISTO DELLE ALTRE SUE EDIZIONI! GRAZIE!/Szíveskedjenek támogatni az Osservatorio Letterario fennmaradását az előfizetésekkel és egyéb kiadványai vásárlásával! Köszönjük szépen!

Kedves Szabó Lőrinc tisztelők! Kedves jó ügyek támogatói!

Tárgy: Szabó Lőrinc síremlékének rendbehozatala.

Szabó Lőrinc életművének, munkásságának alkotásai a magyar és a világirodalmi költészet nagy kincsestárába tartoznak. A reánk hagyott értékek megbecsülése, az emlékezet ébrentartása, az emlékek ápolása több mint nemzeti érdek.

A 111 éve született Költő és Családja (Mikes Klára, Gáborjáni Klára, ifj. Szabó Lőrinc) végső nyughelyén a Fiumei úti Sírkertben, a Csóti Gábor fafaragó művész által 1995 –ben készített síremlék, teljes rendbehozatalra, átalakításra szorul.

Olyan átalakításra, megoldásra van szükség, amely hosszú időre, méltó módon fejezi ki az utókor tiszteletét, megbecsülését.

Terveink szerint a teljes rendbehozatal, amely halaszthatatlan, a következőket jelenti: megőrizve a Csóti Gábor által megálmodott és mindannyiunk által megszeretett művészi formát, a teljes mű nem fából, de természetes anyagból, mészkőből készülne el, a meglévő bronz feliratok áthelyezésével.

Ez az átalakítás olyan mérvű költségekkel jár (előzetes kalkuláció szerint: 3 – 3.5Mft), amelyet a Szabó Lőrinc Alapítvány csak közadakozás segítségével tud előteremteni. Ehhez kérjük valamennyi áldozatra kész honfitársuk és intézmény anyagi segítségét, támogatását.

Az Alapítvány számlaszáma: OTP Bank 11702036-20601029

„ ... Köszönöm ... S köszönet nektek is, nők, barátok, emberek, kik, mikor minden remény elhagyott, segítettetek, vigasztaltatok”

Szabó Lőrinc
(1900 – 1957)

Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság

Szabó Lőrinc Alapítvány
Ropolyi Lajos elnök
részére

Iktatószám: 100/2-03/2011
Tárgy: hozzájárulás Szabó Lőrinc
síremlékének felújításához
Ügyintéző: Czéggé Marietta

Budapest
Volkmann u.8.
1026

Tisztelt Ropolyi Lajos!

Hivatkozva 2011. május 17-én érkezett kérelmére, az alábbiakat válaszolom:

A Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság (NEKB) a temetőről és temetkezéssről szóló 1999. évi XLIII. törvény 15. § (3) bekezdés b) pontjában biztosított rendelkezési jog alapján

hozzájárul,

a Fiumei úti temetőben található Szabó Lőrinc (34-5-43), Nemzeti Sírkertbe „A” védelmi fokozatú sírhelyén lévő síremlék helyetti, az eredetivel mindenben megegyező, de természetes anyagú új síremlék felállításához.

Tájékoztatnom továbbá, hogy jelen levelünk másolatát megküldjük a Fiumei úti temető igazgatójának.

Budapest, 2011. június 17.

Tisztelettel:

Kádárné dr. Fagyaszi Katalin
igazgató

Cím: 1014 Budapest, Színház u. 5-9. • Levélcím: 1250 Budapest, Pf.: 19
Telefon: (06-1) 375-8129 • Fax: (06-1) 375-8974 • E-mail: info@nekb.hu

Szabó Lőrinc Alapítvány 1026 Budapest, Volkmann u. 8.

Adószám: 18058228-1-41
(Telefoni kapcsolat: 06/30 933 39 46)

Melinda B. Tamás-Tarr (A cura di)
ALTRO NON FACCIO...
Antologia Giubilare dell'Osservatorio Letterario
 Edizione O.L.F.A., Ferrara 2011 pp. 640 € 30,50 (f/f puha borítós), € 66,50 színes, puha kötés, € 77,50 színes, kemény kötés ISBN 978-88-905111-5-8 ISSN 2036-2412

2010. tavaszán elhatároztam, hogy

folyóiratunk 15. éves évfordulóját nemcsak az ünnepi, színes kiadású folyóiratszámokkal, hanem egy jubileumi antológiával megünnepeljük, ha energiám és anyagi körülményeim lehetővé teszik. A kiadói tevékenységemnek nehéz

anyagi helyzete ellenére is sikerült megvalósítanom nagy tervemet: íme a vaskos, 640 oldalas antológia három változata. Az olasz nyelvű rész 47-49. oldalain olvashatják a beválogatott szerzők neveit és munkáit. Klasszikus és kortárs hazai, olasz és a világirodalom alkotóitól válogattam a kötetbe.

Az online könyvszerkesztői honlap rendszere maximum csak 640 oldalt s 5 MB alatti terjedelmet fogad el így fájó szívvel és lélekkel sok értékes író és költőt ki kellett hagynom, s a pályázó alkotók mellett azon szerzőket hagytam bent, akik – régiek és újabbak - rendszeresen küldték anyagaikat a folyóiratba való esetleges beválogatásra, s a folyóirat megalakulásától rendszeresen megjelentek lapjain. Nem volt könnyű a választás, így még sorsoláshoz is folyamodtam. Sajnos kénytelen voltam neves alkotókat is kihagyni.

Az egész kötetrel igyekeztem az *Osservatorio Letterario* 15 éves tevékenységét így dokumentálni. Több vaskos kötetre kiterjedő alkotást publikált a periodika. Ezekből legalább, a beérkezett pályázati alkotások mellett, sikerült – még ha csak részben is – egyetlen kötetben megjelentetni jó néhányat: 40 klasszikus (ebből 9 szerzői alkotás egy tanulmányban foglalva olvasható), 31 kortárs alkotó munkái jelennek meg az olasz nyelvű részben. A magyar nyelvű fejezetben is 31 alkotótól olvasható eredeti alkotás és műfordítás. Ha jól számoltam, akkor összesen 112 szerzőtől olvashatók teljes lírikák, prózák esszék vagy részletek!

Mivel folyóiratunk évfordulója egybe esik az egységes Olaszország 150. évfordulójával, ebben a kötetben is kötelességemnek tartottam egy összeállítással adózni ezen nagy történelmi eseménynek (ld. 22-47. old.)

Óriási munka volt az összeállítása, különösen, hogy újabb műszaki katasztrófa miatti mostoha és lehetetlen körülmények között kellett dolgoznom az anyagon. (Most is, bár az új számítógéppel dolgozom, de ezen folyóiratszám vége felé – ezen cikk írásának a

pillanatában november 13-át írunk – már három napja hadakozom a technikai démonokkal: eddig minden simán ment, most, a lezárás előtt egy lépéssel valami miatt megbolondult a gép, az eddigi karaktert álló helyett dőltén, vagy fordítva nyomtatja, a word-dokumentumot nem menti el PDF-ben és nem nyomtatja egy az egyben, ahogy a Word-fájlban megszerkesztettem. Az egész eddig megszerkesztett anyagot elcsúszva nyomtatja, vagy menti el PDF-ben, tehát bevétve minden mágikus képességemet és leleményességemet vakon – mert nem látom a nyomtatni valót – a teljes anyag karakterváltoztatása mellett ide-oda ugrándozva próbáltam és próbálom úgy csúsztatni a szövegeket és az ábrákat, hogy elfogadhatók legyenek az oldalak. Emellett a munkában nem szereplő számokat és betűket nyomtat imitt-amott a printelő, holott sem a Word-, sem a PDF fájlban azok nincsenek... Ebben a fájlban lehet valami – amire még nem tudtam rájönni -, ami ezt a nem jelentéktelen gondot okozza. Szerencsére más fájlknál ez nincs. De ennél, mégha új fájlként is újra kezdtem, fennáll ez a

kellemetlenség...).

Most pedig, ajánlóként íme egy-két visszajelzés az antológiával kapcsolatban azok részéről, akiknek már birtokában van a vaskos kötet s már módjukban állt belelapozniuk (sajnos nincs idő lefordít(t)a(t)ni az adott nyelvekre):

Császárné Kati 2011.10.12.

Drága Melindám!

Nagyon míves ez az album, rengeteg időd lehet benne! [...]

A könyved előtt is le a kalappal. Ez a töménytelen mennyiségű anyag, amit megjelentettél, hát... Még leírni is sok, nem hogy megtervezni, szerkeszteni, formába önteni stb. stb. Csaba is teljesen el volt ájulva a munkádtól, nem győzött áradozni.

[...]

Belegondoltam, milyen nehéz lehetett a rendes géped nélkül megcsinálni ezeket a gyönyörűséges értékeket! Le a kalappal előtted!

Mi is Veled együtt örvendezünk! Te, de ez rengeteg pénzedbe került! Már a postaköltség is egy vagyon! Nagyon, nagyon köszönjük és GRATULÁLUNK!!!!

Most búcsúszom, majd még jelentkezem.

Puszi,
 Kati

Aszalós Imre 2011.10.13.

Tisztelt Főszerkesztő Asszony!

Köszönetemet szeretném kifejezni a megtiszteltetésért, hogy méltónak ítélte munkáimat e színvonalas és nagyszerű antológia lapjain való megjelenésre. Tovább szeretném megrendelni azt a számot, amelyben ugyanezen a munkák megjelentek, ha még

van erre lehetőség. Mostantól szerencsére 7 hónapig Itáliában tartózkodom, így a postalótszég sem akadály. Újfent gratulálni szeretnék fáradhatatlan munkájához, és minden jót kívánok!
Mély tisztelettel üdvözlö:
Aszalós Imre

Dr. Emilio Spedicato 2011.10.13.

Grazie, con il rimpianto di potere leggere solo l'italiano, e non la lingua fascinosa di Ferenc Molnar, di Marton Eva, di TT Melinda, di Egervary Jenő, di Bartok Bela, Emilio

Tomory Zsuzsa 2011.10.13

Drága Melindám!
Mindkét küldeményed megérkezett.
Majd később válaszolok részletesen, most csak annyit: Gratulálok a nagyszerű, ünnepi kiadáshoz! Rengeteg munka, de rengeteg boldogság is rejlik lapjai között!
Sok szeretettel csókol
Zsuzsa

Gianmarco Dosselli 2011.10.19. Oggetto: antologia

Gentile Prof.ssa Tamàs-Tarr,
VIVISSIME CONGRATULAZIONI! Due parole in caratteri maiuscoli per descrivere la munificenza del volume da lei realizzato: "Altro non faccio..."; due parole per descrivere lo stratotoférico suo lavoro di realizzazione e, in compenso, apprezzare poesie e racconti di autori, anche ungheresi dei quali hanno vaste concezioni, immensi mondi, consacrati al culto degli ideali e tra i più fertili e tra i più armoniosi.
Cordialmente. Gianmarco Dosselli

Giorgia Scaffidi 2011.10.22.

Cara Prof. Melinda,
Le comunico con molta gioia ci è arrivata l'Antologia Giubilare, grazie mille per aver voluto inserire tutti noi e anche e soprattutto per le molte pagine che mi ha dedicato, grazie davvero di cuore. In questi giorni leggerò l'antologia; mi è piaciuta moltissimo l'impostazione e anche la copertina, davvero un ottimo lavoro, come d'altronde solo Lei riesce a fare!!!!
Ci sentiamo presto. Un abbraccio
Giorgia

Dr. Ivan Pozzoni 2011. 10. 26.

Gentile Professoressa,
ho ricevuto la Giubilare. Mi devo complimentare: è d'ottima fattura, cura e redazione. Come direttore io stesso di rivista, mi complimento vivamente.
Cari saluti,
Ivan

Dr. Madarász Imre 2011.10.29.

Tisztelt Főszerkesztő Asszony!
Elnézést kérek késedelmes köszönő válaszáért. A két gyönyörű könyvet még csütörtökön, tegnapelőtt megkaptam. Így, kézbe véve, olvasva még inkább

lenyűgözött és csodálatot ébresztett bennem szerkesztői-szerzői-szervezői munkája iránt. Gratulálok áldásos tevékenységéhez, hasonló folytatást kívánva.
Köszönettel és baráti üdvözléssel:
Madarász Imre

Dr. Szirmay Endre – Horváth Sándor 2011.11.10.

KEDVES MELINDA,
hétfőnap csizmában jár körülöttem az idő, köszönettel megkaptam a Jubileumi Antológia 2. kötetét, Hálás gondolataim lelkesen Ferrarába szálltak olvasván ajánló sorait, azután, kis idő múlva a másikat átvittem Bandi Bácsinak, aki érzékenyülten vette kézbe a kötetet, majd együtt bontottuk ki a fóliából, ezt követően felolvastam az ajánlás bejegyzését, majd a verseket - megható volt számomra, hogy részese lehettem a pillanat, spontán örömeinek - Bandi Bácsi köszönte az ajánlás bejegyzését és kérte segítségemet, hogy közvetítem Melinda felé hálás örömet.
Az alábbiakban az Ő levelét jegyeztem le íródeákként, kiegészítve és egybeszerkesztve a magam véleményével is, íme:

Kaposvár, 2011. 11. 10.

Igen tisztelt Melinda Asszony!

Két napja kaptuk meg a több, mint 600 oldalas Antológiát. Nagyon örülünk, hogy ezt az alkotást megismerhettük, amelyben részletesen áttekinthetjük a közép-európai kultúra irodalmi és művészeti alkotásait - megtapasztalhatjuk a több mint évezrednyi idő alkotásainak szellemét, amely nagy gazdagságban mutatja be a kultúrák sokszínű értékeit.

Melinda Asszony folyóiratának 15 éves, jubileumi, ünnepi Antológiája, a művészetek különféle ágaiban meggyőzően bizonyítja, hogy a kultúra gazdag és sokoldalú.

Tisztelt Melinda Asszony!

Fáradásaiért fogadja köszönetünket, hogy rendkívül árnyaltan mutatja meg a Magyar Irodalom korábbi és jelenkori alkotásait, amelynek során teret adott munkáink megjelenésének.

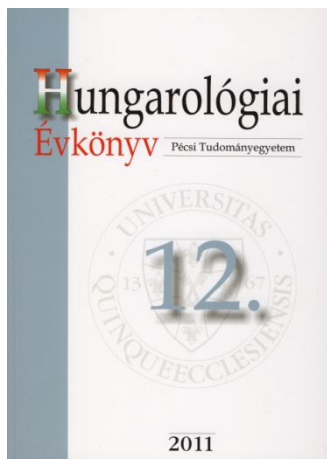
Az Olasz-Magyar kultúra esetén ápolása túlmutat a hivatáltságokon, hiszen közvetlen, alkotói közelségben ötvöződnék az O. L. F. A. lapjain, amely őrzi Direktora keznyomát és szellemiségét.

Fáradásaiért és kulturális missziójáért fogadja személyes, őszinte elismerésünket és köszönetünket, Kaposvárról, tisztelettel és üdvözléssel,

Dr Szirmay Endre és Horváth Sándor

Dr. Umberto Pasqui 2011.11.11.

L'antologia è arrivata! È un gran bel lavoro, complimenti. Sono orgoglioso di farne parte. Grazie, come al solito, per la stima affettuosa.
Umberto

HUNGAROLÓGIAI ÉV-KÖNYV

A 80 éves Szépe György tiszteletére
Pécsi Tudományegyetem
Pécs, 2011, 350 old.

Egy sokféle történet

Egy történet sokféle olvasatot kaphat. S a történetek maguk is sokfélék. Lényegük - hiszen ettől történet a történet -, hogy valami érdekes, a szokásostól

eltérő történik bennük. Szépe György professzor úr és a Pécsi Tudományegyetem története is annyiféle, ahány résztvevője volt, van: hivatalok, hivatalnokok, kollégák, tanítványok. Mondhatnánk: hivatalos és személyes.

De hova sorolnánk azt a történetet, ami úgy kezdődött, hogy Szépe György Temesi Mihállyal elment hospitálni a(z akkor még főiskolai) gyakorló általános iskolába, s megismerkedett a Bánréti-féle kísérletben tanító tanárral? Az azóta tartó és egyre mélyülő kollegiális barátságot, mely számos váratlan és tanulságos tapasztalat mozaikja? Ezek között akadnak szakmaiak szép számmal, de vannak olyanok is, amelyek az iránymutatás példái. Valamikor a 80-as években Pécsen tartották az ALE (Európai Nyelvatlasz) szerkesztőbizottsági ülését. Ennek záró vacsoráján Szépe professzor váltani tudott egyik nyelvről a másikra pillanatok alatt, és minden résztvevővel a saját anyanyelvén társalgott könnyedén, mintegy megtestesítve magát az atlaszt. De volt egy másik rendezvény is, ahol megmutatta, mit jelent nagyvonalúnak lenni. A MANYE pécsi kongresszusán Szépe professzor a háttérből segítette, irányította a szervezést. S a főszervezőnek a következőt javasolta: a kongresszus kávészüneteiben szivarozva sétálgasson és beszélgessen a folyosón, mert ha azt látják a résztvevők, hogy a szervezők nyugodtak, mindenki azt gondolja majd, hogy minden a legnagyobb rendben van, semmilyen probléma sem fordulhat elő.

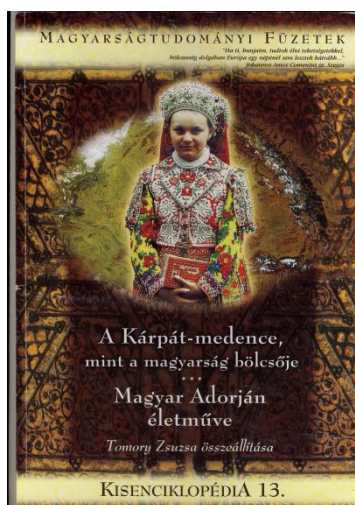
És besorolható-e az a történet, ha valaki irodalomtörténész-palántából inkább nyelvész lesz? A nyolcvanas évek végén kezdett a pécsi hungarológiai műhely formálódni: Szépe György, Szűcs Tibor és Giay Béla kidolgoztak egy modell értékű képzési tervet a leendő magyar mint idegen nyelv tanárok számára. A kezdő irodalmár feladata a kisebbségtörténet tanítása lett. Aztán a kilencvenes évek elején egy kisebb rendszerváltó földrengés húzta ki lába alól a talajt, de volt ott valaki, aki nem hagyta elesni. Meglepő módon azt javasolta, hogy az eddigi ismereteit hasznosítsa az alkalmazott nyelvészet, ezen belül a nyelvpolitika megközelítéséből. Alig ismerték egymást, mégis azt az egyetlen dolgot javasolta, amivel kollégáját sikeres pályára állította. Azóta már tudható, hogy ez nem volt különleges eset: mindig van egy jó ötlete, amit érdemes megfogadni, és mindenkinek segít, legyen szó diákról, kollégáról, barátáról, ellenségről.

Vagy az a történet, amikor valaki már az egyetemi felvételijén összetalálkozott Szépe tanár úrral? Tőle tanult morfológiát, tőle hallott Saussure-ről, Jakobsonról és annyi minden másról: hogy hogyan kell felnőttként köszönni, hallgatóként tanulni. Nála szigorlatozott, neki köszönheti, hogy eljutott külföldre tanulni, nála államvizsgázott. Az általa irányított tanszéken kezdett először dolgozni, az ő doktori iskolájában végzett, s a fontos kérdésekben ma is kikérné a véleményét.

Hivatalos vagy személyes? Inkább az utóbbi. Mert vele minden találkozás személyes. Reméljük, ez a gyűjtemény az ő számára lesz az: egy személyes találkozás mindannyiunkkal - kollégákkal, tanítványokkal.

Pécsen, 2011. április 19.

**Szűcs Tibor
Nádor Orsolya
Kárpáti Eszter**

A KÁRPÁT-MEDENCE, MINT A MAGYARSÁG BÖLCSŐJE

Magyar Adorján életműve
Tomory Zsuzsa összeállítása

Magyarságtudományi
Füzetek, Kisecciklopédia
13
Budapest, 2010, 92 old.
400,- Ft

Kiadványunkban
Magyar Adorján

idézett szövegeinek sajátos, egyedi stílusát, mondatfűzését, összetett, régies mondatszerkezetét - e nagy tudósunk iránti tiszteletből és megbecsülésből - érintetlenül hagytuk. Ugyanígy archaikus, latinos stb. szóhasználatát is (pl. katolikus, schematicus, mythicus stb.). Éppígy a maitól eltérő helyesírási gyakorlatát is, így az általa tudatosan és következetesen használt és egybeírt szavaknál: pl. amiszerint, amiértis, máris, nemis, fajunkbeli, egymással-hangzós, mindamivel, semmiesetre, egyideig, mégégyyszer, nemsokkal, megvolt, hogypedig, főntemlített, nemmagyar, elégis, egyszótagú, mégcsak, miutánpedig, vagypedig stb. stb. Szóhasználatát nem javítottuk a mai helyesírási gyakorlatnak megfelelően az általa tudatosan írt és használt szavak esetében, pl. olyképen, legfőképen, épen stb. (Egy-két későbbi írásában már ő is - nagyon ritkán - írja e szavakat két „p”-vel.) Mindezzel az eredeti írások hangulatának, korjellegének megőrzését kívántuk elérni.

A szövegekben előforduló egyértelmű betűhibákat, elütéseket, a sok esetben hiányzó hosszúkéjezeteket és vesszőket, amennyire lehetett viszontjavítottuk, pótoltuk, ahogy törekedtünk például a földrajzi nevek mai gyakorlatnak megfelelő alkalmazására is.

A Szerkesztő

„A magyarság ott keletkezett, ahol ma él, ahonnan őstörzse soha sehová el nem távozott, de ahonnan hosszú tízezredek alatt egyes részei ki is költöztek lakatlan tájakra, avagy olyanokra, amelyeknek gyér és teljesen műveletlen lakossága volt csak, amely tájakon megtelepedve új településeket alapítottak, ...”

„Az igazi magyarság sohasem volt nomád, hanem földművelő és sohasem járt Ázsiában, hanem őshazája Magyarország, valamint az ősmagyarság Európa legrégebb és műveltségalapító ősnépe, Európa közepén ősrégi időkben igen magas, de inkább csak szellemi (nem műszaki) műveltsége volt, az árja népek műveltsége is ebből ered és végül, összes közelebbi rokonnépeink is ezen ősmagyarságból származtak. Árpád honfoglalói szintén egy innen ősidőkben kivándorlót és ide visszatért törzsünk voltak. A magyarság ázsiai és nomád eredetéről szóló tanítások csakis külső és belső ellenségeink által kitaláltak és kárunkra elterjesztettek, amelyek célja önértékünk aláértékelése, tekintélyünk rontása és létjogosultságunk elvitatása. Kiemelem azt is, hogy amidőn ősvallásunkról beszélek, nem ennek 800-1000 év előtti, már elhanyagolt alakját értem, hanem azt, amely a fönntemlített magas szellemi műveltségünk idején, 20-30.000 évnél is régibb időkben élt.”

Magyar Adorján a magyar ősműlt talán legnagyobb kutatója 1978. szeptember 28-án, 91 éves korában hunyt el, olyan életművet hagyva maga után, mellyel nemzedékeknek szolgáltatott példát a múlt megismerésére, a nemzeti öntudat építésére. Jelen kötetünknek az a nem titkolt célja, hogy a ma élő magyar nemzedékek figyelmét ráirányítsuk Magyar Adorján szintézisteremtő életművére, s főművének, „Az ősműveltség”-nek a nemzeti eszméléshez nélkülözhetetlen lelki-szellemi-erkölcsi út-mutatására.

Pápai Szabó György

A szerző végtelenül alázatos magyarságszolgálat, hatalmas tudása és zseniális meglátásai együtteséből megszületett életműve okán, **a magyarságtudományok Magyar Adorjánnal kezdődnek.** Ő egy teljes, összefüggő, évtízezredek átfogó magyar- és egyetemes emberi történelmet rajzol meg és bizonyít meggyőző módon. Magyar Adorján munkássága széleskörű ismertetésének elmulasztása és a magyarságkutatásokból való mellőzése a legnagyobb merénylet, amelyet a magyar szellemi és tudományos élet alakítói elkövettek.

Patrubány Miklós

Tárgyalt témakörök:

Magyar Adorján élete és magyarságszolgálat 1887-1978

Tomory Zsuzsa: Magyar Adorján*

Magyar Adorján: Elméletem lehető legrövidebb összefoglalása (Kézirat, megjelent *Elméletem ősműveltségünkéről* címen 9-70. Old Duna Könyvkiadó Vállalat, Svájc, 1978)

Magyar Adorján: Ős magyar rovásírás (Fáklya Kiadó Warren, OHIO, 1961 (Angol kiadása a fenti kiadónál: The Ancient Hungarian Runic Writing 1961)

Idézet Az ősműveltség 230-235. Oldalairól

Idézet Az ősműveltség c. Műből (55-57. Olda)

A párt (Magyar Adorjántól kapott levél részlete – bővebben Az ősműveltség 151-154. Old.)

A világ leedszebb emlékműve.... lehetne * (Magyar Adorján: Terjesztésre szánt cikk, első fogalmazása Az ősműveltség 1063. oldalán)

Bevezetés (Az ősműveltség 3. old.)

Hold és idő

A történelemhamisítások egyik legnagyobbikáról (Magyar Adorján 47-48. sz. Levele)

Csaba királyfi (71. sz. levél)

A magyar nyelv. A magyaron kívül bármely más nyelven beszélni, írni, nyomtatni: igen nagy idő-munka- és anyagvesztéssel jár

Dr. Szűcs Gábor: „Érésem. Csüngő gyümölcs-létem pillanatai”

* Szerk.: Folyóiratunkban is megjelentek.

POSTALÁDA – BUCA POSTALE

Sajnos csak egy-két levél lefordítására jutott idő és energia... / Purtroppo abbiamo avuto tempo ed energia soltanto per la traduzione di alcune lettere...

Prof. Fernando Sorrentino – Martínez (San Isidro, Bs. As.), Argentina 2011.04.18. 12:48

L'Osservatorio Letterario 81/82 è arrivato al mio antico indirizzo postale, con il valore aggiunto del mio ombrello* in ungherese, tradotto da te. Tantissime grazie, cara Melinda!

Cordiali saluti,

FerS

* N.d.R.: Si tratta del racconto *Existe un hombre que tiene la costumbre de pegarme con un paraguas en la cabeza.*

A 81/82-es Osservatorio Letterario a régi postai címemre érkezett, a te magyar fordításoddal az esernyő* értékének növelésével. Sok-sok köszönet érte, kedves Melinda!

Szívélyes üdvözléssel,

FerS

* Szerk.: A Van egy ember, aki szokásból esernyővel ütögeti a fejemet c. elbeszélésről van szó.

Trad./Ford. © Giorgia Scaffidi

Libreria Culture – Reggio Calabria 2011.04.18. 20:18

Richiesta rivista/ Folyóirat kérelem

Gent.ma Professoressa Tamàs-Tarr,
Desidereremmo chiederLe alcune informazioni riguardo la vostra rivista. Abbiamo di recente letto l'ultimo numero di l'Osservatorio Letterario, pubblicazione che troviamo unica e di straordinaria professionalità ed accuratezza di studio. Per questo, essendo noi una libreria di Reggio Calabria, ci farebbe immenso piacere poter proporre questa vostra rivista all'interno del nostro negozio [...].

La ringraziamo per la sua cortesia, e le porgiamo i nostri più sinceri complimenti.

Cari saluti,

Libreria Culture

Kedves Tamàs-Tarr Tanárnő,

Szeretnénk kérni némi információt az Ön folyóiratáról. Nemrégiben olvastuk az Osservatorio Letterario kiadásának utolsó számát, ami szerintünk egyedülálló, szakmaiságában és elmélyült tanulmányaiban is rendkívüli. Eppen ezért, lévén egy könyvesbolt Reggio Calabriában, nagy örömről szolgálna, ha az újságját üzletünkben is ajánlani tudnánk [...].

Megköszönjük kedvességét és nagyon őszintén gratulálunk Önnek.

Szeretettel üdvözlö

Kultúrák Könyvesbolt

Trad./Ford. © Giorgia Scaffidi

Zsiros Andrea – Debrecen 2011.04.21. 16:00

Tisztelt Főszerkesztő Asszony!

Köszönöm szépen levelét, igazán nagy örömet szerzett a hírrel, hogy írásom megjelenhet az Önök folyóiratában. Tiszteletteljes üdvözléssel:

Zsiros Andrea

Gentile Direttrice,

La ringrazio molto per la sua lettera, mi ha procurato molta gioia la notizia della pubblicazione dei miei scritti nel vostro periodico.

Rispettosi saluti

Zsiros Andrea

Trad./Ford. Giorgia Scaffidi

Gyöngyös Imre – Wellington, Új-Zéland 2011.04.23. 22:41

Kedves Melinda,

...] Most jutottam csak el Bodosi ragyogó kritikájának az elolvasásához és engem is nagyon elérékenyített! Kedves Melinda, olyan természetesen vettem, vettük eleddig a Kegyed munkájának a monumentalitását, hogy ezeket az irodalomtörténeti párhuzamokat megemészte, ha lehet mindnyájunk szemében még nagyobbra nőtt! Még senki sem köszönte meg Kegyednek, hogy a magyar irodalmat és a magyar irodalom vívmányait Európa felé ilyen NAGYON kinyitotta! Ezt én ezennel megteszem: MINDNYÁJUNK nevében, aki csak magyarul beszél ezen a földön: KÖSZÖNJÜK!!! Kegyeletteljes Húsvétot teljes családjának kívánok!

Kézcsókkal: Imre

Pete László Miklós – Sarkad 2011.07.06. 19:40

Drága Melinda!

Megkaptam az Osservatorio Letterariót – nagy örömet szerezteél vele. Reggel várt a postaládámban, teljesen gyanútlanul mentem oda, az ölembe pottyant.

Melinda, ez nagyon szép, és még sokkal értékesebb, mint azt az előzetesből sejteni lehetett. Végtelenül, pazarul gazdag a lapod.

Nagyon szépen köszönöm!

Azt hiszem, erről már valami tanulmányféléseget kellene írnom, de erre most kérek egy kis időt, mert előbb szeretném alaposan áttanulmányozni.

Minden jót, szép nyarat!

Puszi!

Laci

P. Laci

(L. N. Peters)

Dr. Madarász Imre – Budapest/Debrecen 2011.07.09. 09:53

Re: Spedizione NN. 81/82 2011 dell'O.L.F.A./Az O.L.F.A. 81/82. s z.-nak postázása

Tisztelt Főszerkesztő Asszony!

Immár postai úton, nyomtatott formában is megkaptam az Osservatorio Letterario 81/82. számát, amelyhez szívből gratulálok: ismét becses kiadvánnyal gazdagította az olasz-magyar irodalmi-kulturális kapcsolatokat. Köszönöm szépen a küldeményt, benne két tanulmányom és Zsiros Andrea doktorandám dolgozatának megjelentetését. Külön öröm volt felfedeznem tőzsomszédságukban kedves barátom és kiváló pályatársam, Tusnády László professzor szépirodalmi publikációit. Önnek valami egészen kivételes tehetsége van arra, hogy megtalálja az értékes embereket, szerzőket. Nagyrabecsüléssel, hálával és szívélyes üdvözléssel:

Madarász Imre

Csernák Árpád – Kaposvár 2011.07.09. 12:01

Köszönet

Kedves Melinda, most csak szeretném jelezni, és megköszönni, hogy megérkezett a lap. Köszönöm szépen, hogy ilyen bőségesen foglalkozik ez a szám (is) a Búvápatakkal és szerzőivel (lap, könyv, díj, novella vers...) Mélyen átérzem gondjait, hasonlókkal küzdünk mi is. Itt csak valami nagyobb állami támogatás segíthetne, esetleg több előfizető, kisebb támogatások ("Sok kicsi sokra megy" alapon); nálunk ez az utóbbi valószínűleg meg, Hála Istennek. Babits 400 előfizetőről álmodott a Nyugat idején, és nekünk is van xxx körül. Ez csoda a mostani értékvesztő és értékvesztő világban.

Ne adjuk fel!

Adjon Isten hitet és reményt a további munkához, az élethez!

Nyárra pedig - némi - pihenést, erőgyűjtést!

Szeretettel: Árpád

Dr. Umberto Pasqui – Forlì (FC) 2011.07.09. 23:30

Grazie e a presto

Ciao Melinda, sei in vacanza?

Ho ricevuto l'ultimo numero della rivista, e come al solito: complimenti!

I contenuti sono sempre più avvincenti e le pagine sono sempre molto curate, quindi tieni duro! L'impresa è sempre più ardua, immagino: ma non mollare, altrimenti come si farebbe senza di te e senza la tua attenta, competente e sincera generosità?

Dopo la recensione di Sara Rota al mio "Trenta racconti brevi" ho letto quella inaspettata e pregevolissima di Emilio Diedo: grazie ancora. Sono davvero lusingato e felice perché ho "toccato con mano" stima nei miei confronti, e stima basata su riscontri oggettivi, non sentimentalistici, nè tantomeno scontati. Ringrazio chi scrive di me (bene o male), e te che fai di tutto pur di "coccolare" i tuoi autori, me compreso. Sembrerà banale, ma leggere certi commenti fa venire la voglia di continuare a scrivere, e un po' di incoraggiamento fa bene sempre a chiunque.

Sto preparando il materiale per il prossimo numero, appena ci sono, mando tutto.

Ciao, riposati!

Umberto

Köszönet, és a mielőbbi viszonthallásra!

Szervusz Melinda, szabadságon vagy?

Megkaptam a lap legutóbbi számát és szokáshoz híven: minden elismerésem!

A tartalma egyre vonzóbb, az oldalak pedig mindig gondosan kivitelezettek, tehát keményen dolgozol! A munka egyre nehezebb, el tudom képzelni: de ne add fel, máskülönben mi lenne nélküled, a te figyelmes, hozzáértő és őszinte nagylelkűséged nélkül?

Sara Rota a „Harminc rövid elbeszélés”-emről írt recenziója után elolvastam Emilio Diedo meglepő és becses recenzióját is: még egyszer köszönöm. Igazán le vagyok kötelezve és örülök, hogy „kézzel tapinthatam” a felém áradó megbecsülést, az objektív, nem szentimentális, és legkevésbé a szokásos véleményeken alapuló méltányolást. Megköszönöm mindenkinek, aki rólam ír (jót vagy rosszat), és Neked, aki mindent elkövetsz, hogy „dédelgethesd” a szerződöt, engem is beleértve. Banális hangzik, de némelyik kommentár újra meghozza a kedvet az íráshoz, egy kis bátorítás pedig mindig jót tesz mindenkinek.

Készítem az anyagot a következő számhoz, amint megvagyok vele, átküldöm az egészet.

Szervusz, pihenjél!

Umberto

Trad./Ford. © Giorgia Scaffidi

Horváth Sándor – Kaposvár 2011.07.10 00:21

Re: Autori selezionati dell'OL NN. 81/82 2011

Drága Melinda,

Csak most jutottam oda, hogy komolyan foglalkozzam a legfontosabb dolgokkal. János Bátyám, már megjegyezte, hogy 2 végéről égetem a gyertyát, és valóban, a körülmények szorításában élek. A prioritások szigorúak, nem szeghetem meg őket, hiszen magamvállalta kötelezettségek: családi és baráti ügyek.

No, de most, ahogy János Bátyám, a trianoni rendezvénye után mondta, szeretném magamat utolérni...

Először is – megköszönve a 15. évf. 81/82. sz. PERIODIKA elektronikus küldeményét, - a függelék vezércikkét olvasván, elismerem, hogy a kaleidoszkóp tükre igaz, rámutatott gyengeségekre, felületességekre, és eme bölcs figyelmeztetés csak a javunkra válhat. Resteltem, hogy a rohanásban akaratlanul, elsiklok lényegektől és visszatekintve látom, hogy az alapvetően helyes irányok mellett a részletekre nem jutott elég idő és figyelem.

Kérem bocsássa meg lazaságaimat leveleimben, de főképpen a fáziskéséseket, és az időbeosztásomból fakadó

egyenlőtlenségeket.

Olvasván a belveket, kellemes meglepetés volt számomra két munkám megjelenése. Szívmelengető érzés, hogy Melinda nagyra tartott szellemiségű folyóiratában helyet kaptam. Köszönöm. Nem tagadom, lendületet adott és azonnal elkészült egy Melinda szonett, a Dante fordítások apropójából, amelyről csak most értesültem, betegség és más jelzett problémák miatt.

Drága Melinda, sokat bízik a megérzéseimre és az első pillanattól különös rokonszenvet – tiszteletet és szeretetet érzek és olyan bizalmat, amely nálam ritkaság.

Tudom, hogy mások, sokan, félszemmel, leveleikben az utókorra pillantanak és cenzúrázzák magukat, hogy valami eszmei képnek megfeleljenek. Életem mélypontján azonban Melinda számomra egyszeri találkozás és különleges szerencse, hogy megismerhettem. Tökéletesen megbízom stílusában, szellemiségében, mondhatnám, jobban, mint önmagamban. Leveleim és munkáim jó helyen vannak és tetszése szerint felhasználhatók. És itt kell megemlítenem a Melinda szonett hangvételét, amely spontán alakult és nem a bizalmaskodás ötlete okán, hanem a lelki közelség, a tisztelet és szeretet indítéka miatt. Persze utóbb elgondolkodtam azon, hogy mit jelentenek a versgondolatok, de igazán csak az utolsó két sort mérlegeltem, aminek a turáni jelző köszönhető, mely másnak talán nem sokat, de nekem valami nagyon értékeset jelent. Gratulálok a Dante-szonett fordításához, amely jelentős érdeklődést keltett az olvasói és alkotó táborban egyaránt, sajnálom, hogy családi események és betegség miatt csak most reflektálhattam olvasóként és költőként az eseményekre. Szeretem a mívés, klasszikus különlegességeket, és ez igazi megmérettetés. NAGY MŰ.

Irodalmi csemege és kuriózum a Panteonban. [...]

[...]

Bandi Bácsi tegnap telefonon jelezte, hogy megérkezett a ferrarai O. L. 81/82. száma, ma megemlíttette, hogy szeretne levélben köszönetet mondani.

Köszönöm, magam nevében is, a Jóság ritka adományát, amely kisugárzik környezetére és hálás vagyok, hogy erőt ad a küzdelmekhez, inspirációt az alkotáshoz. Isten áldja érte.

Szeretettel búcsúzó, Melinda feltétlen híve, Kaposvárról, Sándor

Hemmer Gizella – Mannheim (D) 2011.07.11. 11:01

Re: Spedizione NN. 81/82 2011 dell'O.L.F.A./Az O.L.F .A. 81/82. sz.-nak postázása NAGY KINCSET KAPTAM!!!!

Aranyos Melinda!

Nagy kincset kaptam!!!!

Köszönöm!!!!

Puszillak

Zsizel

Erdős Olga – Hódmezővásárhely 2011.07.12. 21:03

Re: Spedizione NN. 81/82 2011 dell'O.L.F.A./Az O.L.F .A. 81/82. sz.-nak postázása

Kedves Melinda!

Tegnap értünk haza Visegrádról, így csak most kaptam meg az O/L legújabb számát, illetve a mellékletként küldött két kiadványt. Köszönöm szépen.

Nem is tudtam, hogy Ön illusztrálta a mese gyűjteményt, nagyon sokoldalú.

Remélem, hogy jól telik a nyaralása és pihenni is sikerül.

Szeretettel ölelem,

Olga

Enrico Pietrangeli – Roma 2011.07.14. 21:23

Arrivato!

È arrivato stamani il nuovo numero ... mi sembra interessante in più punti. Mi sono già letto la buona recensione di Diedo, che veramente tanto ha fatto anche per quest'anno all'incontro di Ferrara ... inoltre devo gustarmi per bene l'editoriale sulla rivolta di Budapest, quella che per Togliatti era non era una brutale repressione ma un dovere da non omettere ...

Un abbraccio e a presto

Enrico

Megérkezett!

Ma reggel érkezett meg az új szám ... úgy látom több pontja is érdekes lesz. Már elolvastam Diedonak az igen jó recenzóját, Ő tényleg nagyon sokat tett az idén is a ferrarai találkozón ... azonkívül bele kell kóstolnom alaposabban a budapesti

felkelésről szóló vezércikkbe, ami Togliatti szerint nem egy brutális megtorlás volt, hanem mulaszthatatlan kötelesség ...

Ölel, és a mielőbbi viszonthallásra

Enrico

Trad./Ford. © Giorgia Scaffidi

Németh István – Tapolca 2001.07.16. 16:57

Tisztelt Tanárnő! Kedves Melinda!

Ezúton szeretném megköszönni a lapszámot [...]. Bár csak könyvtárosi fizetésem van (nem panasz, de jó, hogy van!) valamilyen formában én is szeretnék majd hozzájárulni a folyóirat fenntartásához...

Gratulálok a műfordításokhoz, olyan jó volt olvasnom Melinda sorait a Búvópatakban is...

Hadd kívánjak további ihletett munkát a napi harcok mellé, s áldott Húsvétot és minden szépet s jót Pannóniából: István

Gentile Professoressa! Cara Melinda!

Con la presente desidero ringraziarla per il numero cartaceo [...] Ho solo uno stipendio da biblioteca (non vuole essere una polemica, anzi è bene che ci sia), ma in qualche modo anche io, in seguito, vorrei sostenere la stampa della rivista.

Congratulazioni per la traduzione, è stato veramente piacevole leggere i versi di Melinda anche sul Búvópatak.

Auguro un lavoro altrettanto ispirato tra le lotte quotidiane, una santa Pasqua e ogni cosa bella e buona. Un Saluto dalla Pannonia,

István

Trad./Ford. © Giorgia Scaffidi

Dr. Tusnády László – Sátoraljaújhely 2011.09.16. 16:30

Tisztelt Főszerkesztőnő, kedves Melinda!

Munkája igen nagy tiszteletet ébreszt bennem. Kevés azt mondani, hogy gratulálok. A különböző művelődések találkozása, az értékek megőrzése, továbbadása valóban szép küldetés. Mennyi és mennyi igazi érték lehet egyetlen folyóiratban! Korunk borúlátását, meghasonlását a lélek pénzével tagadhatjuk a leginkább.

Buda visszafoglalásának a háromszázhuszonötödik évfordulója volt szeptember 2-án. Úgy látom, hogy minálunk erről eléggé elfeledkeztek. Hetvenöt évvel ezelőtt ezt a nagy eseményt köszöntötte Kodály Zoltán a *Budavári Te Deum*-mal. Nagyon izgalmas kérdés annak a régi eseménynek a török visszhangja. Ezt is és a nyugatit is összegeztem egy tanulmányomban. Ezt most elküldöm a folyóirata számára.

További jó munkát és jó egészséget kívánok:

Dr. Tusnády László

Angelo Pietro Caccamo-Reggio Calabria 2011.10.04. 16:19

Gentile Professoressa,

ho ricevuto questa estate il numero 81/82 della vostra rivista, e mi scuso di rispondere così in ritardo (alcuni impegni mi hanno trattenuto).

Tuttavia, non posso esimermi dal manifestarle il mio vivissimo interesse verso una rivista, l'OLFA, che è davvero di qualità eccelsa. Dalla competenza dei suoi collaboratori alla precisione delle sue note, questa rivista trasuda un chiarissimo, radioso intento di proporre scrittori, corrispondenti, critici di buon talento agli occhi di chi non li conosce ancora, accompagnandoli e sostenendoli con cura e pazienza. E che dire dei brani di esegesi dei grandi autori, più o meno noti, di cui non manca menzione e magari anche scampoli di testo? Ove fondamentale è ovviamente il rimando alle opere complete pubblicate in libro, poiché questa è una rivista e la monografia non le compete, ma che anzi fa già molto, con inviti alla lettura e interessanti consigli. Sembra, questa rivista, una finestra: tutto o quasi è fuori, ma a tutto o quasi essa si collega.

Non posso che dirle grazie per avermi pubblicato. Ci risentiremo per il secondo numero de La Calabria Letteraria, per l'occasione le invierò qualche altro mio scritto, sperando che anche questi possano essere di buona qualità. Ho inoltre intenzione di mutare il mio abbonamento, di abbonato comune in socio sostenitore (inviandole il corrispettivo di differenza) e di ordinare alcuni numeri della rivista, ma di questo ne ripareremo.

Dunque, alla prossima occasione. Ancora complimenti.

APC

Gianmarco Dosselli - Flero (Bs) 2011.10.19 14:29

Oggetto: antologia

Gentile Prof.ssa Tamàs-Tarr,
VIVISSIME CONGRATULAZIONI! Due parole in caratteri maiuscoli per descrivere la munificenza del volume da lei realizzato: "Altro non faccio..."; due parole per descrivere lo stratotofico suo lavoro di realizzazione e, in compenso, apprezzare poesie e racconti di autori, anche ungheresi dei quali hanno vaste concezioni, immensi mondi, consacrati al culto degli ideali e tra i più fertili e tra i più armoniosi.

Cordialmente. Gianmarco Dosselli

Giorgia Scaffidi-Montalbano Elicona (ME) 2011.10.22.18:41

Cara Prof. Melinda,

Le comunico con molta gioia ci è arrivata l'Antologia Giubilare, grazie mille per aver voluto inserire tutti noi e anche e soprattutto per le molte pagine che mi ha dedicato, grazie davvero di cuore. In questi giorni leggerò l'antologia; mi è piaciuta moltissimo l'impostazione e anche la copertina, davvero un ottimo lavoro, come d'altronde solo Lei riesce a fare!!!!
Ci sentiamo presto. Un abbraccio

Giorgia

Zimányi Magdolna – Budapest 2011.10.23. 11:00

Kedves Melinda,
gratulálok szép új kötetedhez, megnéztem az interneten. Minden tisztelem fáradhatatlan munkádért, mellyel a magyar irodalmat Olaszországban népszerűsítet. Barátsággal üdvözlöl

Zimányi Magdolna

Giorgia Scaffidi-Montalbano Elicona (ME) 2011.10.24. 19:36

Cara Prof. Melinda,
ho appena finito di leggere il suo saggio pubblicato sulla rivista e trattante il ruolo della donna nella società e nella letteratura; le vorrei fare i miei più vivi apprezzamenti e dirLe che concordo pienamente con quanto scritto, purtroppo anche oggi in una società che si definisce evoluta esistono, se non sul piano teorico, ma su quello pratico e reale alcune discriminazioni che hanno come soggetto la donna. E spero che questa situazione possa cambiare il più presto possibile ma ovviamente affinché avvenga ciò si deve cambiare prima di tutto e soprattutto il modo di pensare e di vedere le cose.

Le rinnovo inoltre la mia disponibilità a collaborare con Lei, se c'è qualcosa che posso fare dica pure.

Un abbraccio e ancora tantissimi complimenti

Giorgia

Dr. Ivan Pozzoni – Monza (Mi) 2011.10.26. 22:52

Gentile Professoressa,
ho ricevuto la Giubilare. Mi devo complimentare: è d'ottima fattura, cura e redazione. Come direttore io stesso di rivista, mi complimento vivamente.

Cari saluti,

Ivan

Dr. Madarász Imre – Budapest/Debrecen 2011.10.29 08:40

Tisztelt Főszerkesztő Asszony!

Elnézést kérek késedelmes köszönő válaszóért. A két gyönyörű könyvet* még csütörtökön, tegnapelőtt megkaptam. Így, kézbe véve, olvasva még inkább lenyűgözött és csodálatot ébresztett bennem szerkesztői-szerzői-szervezői munkája iránt. Gratulálok áldásos tevékenységéhez, hasonló folytatást kívánva. Köszönettel és baráti üdvözléssel:

Madarász Imre

* A Jubileumi antológia f/f és színes példányai.

Horváth Sándor – Kaposvár 2011.10.11. 15:16

KEDVES MELINDA,

hétmérföldes csizmában jár körülöttem az idő, köszönettel megkaptam a Jubileumi Antológia 2. kötetét, Hálás gondolataim lelkesen Ferrarába szálltak olvasván ajánló sorait, azután, kis idő múlva a másikat átvittem Bandi Bácsinak, aki elérzékenyülten vette kézbe a kötetet, majd együtt bontottuk ki a fóliából, ezt követően felolvastam az ajánlás bejegyzését, majd a verseket - megható volt számomra, hogy részese lehettem a pillanat, spontán örömeinek - Bandi Bácsi köszönte az ajánlás

bejegyzését és kérte segítségemet, hogy közvetítem Melinda felé hálás örömet.

Az alábbiakban az Ő levelét jegyeztem le íródeákként, kiegészítve és egybeszerkesztve a magam véleményével is, íme:

Kaposvár, 2011. 11. 10.

Igen tisztelt Melinda Asszony!

Két napja kaptuk meg a több, mint 600 oldalas Antológiát. Nagyon örülünk, hogy ezt az alkotást megismerhettük, amelyben részletesen áttekinthetjük a közép-európai kultúra irodalmi és művészeti alkotásait - megtapasztalhatjuk a több mint évezrednyi idő alkotásainak szellemét, amely nagy gazdagságban mutatja be a kultúrák sokszínű értékeit.

Melinda Asszony folyóiratának 15 éves, jubileumi, ünnepi Antológiája, a művészetek különféle ágaiban meggyőzően bizonyítja, hogy e kultúra gazdag és sokoldalú.

Tisztelt Melinda Asszony!

Fáradásaiért fogadja köszönetünket, hogy rendkívül árnyaltan mutatja meg a Magyar Irodalom korábbi és jelenkori alkotásait, amelynek során teret adott munkáink megjelenésének.

Az Olasz-Magyar kultúra ilyenét ápolása túlmutat a hivatalosságokon, hiszen közvetlen, alkotói közelségben ötvöződnek az O. L. F. A. lapjain, amely őrzi Direktora kezénymát és szellemiségét.

Fáradásaiért és kulturális missziójáért fogadja személyes, őszinte elismerésünket és köszönetünket, Kaposvárról, tisztelettel és üdvözléssel,

Dr Szirmay Endre és Horváth Sándor

Dr. Umberto Pasqui – Forlì (FC) 2011.11.11. 19:02

L'antologia è arrivata! È un gran bel lavoro, complimenti. Sono orgoglioso di farne parte. Grazie, come al solito, per la stima affettuosa.

Umberto

Megérkezett az antológia! Szép, nagy munka, gratulálok. Büszke vagyok, hogy részese vagyok. Köszönet a mindenkori, szíves nagyrabecsülésért.

Umberto

Trad./Ford. © Bttm

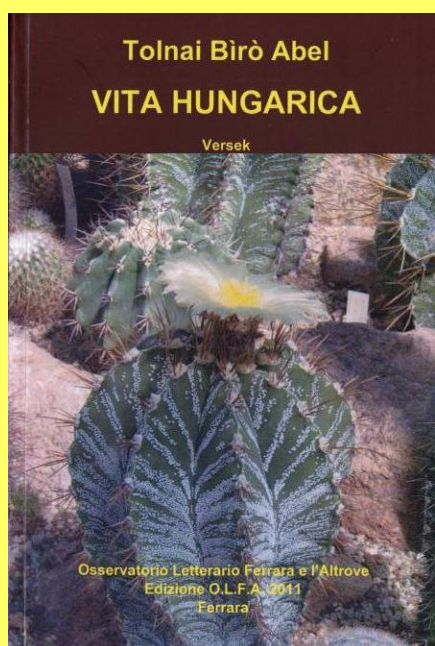
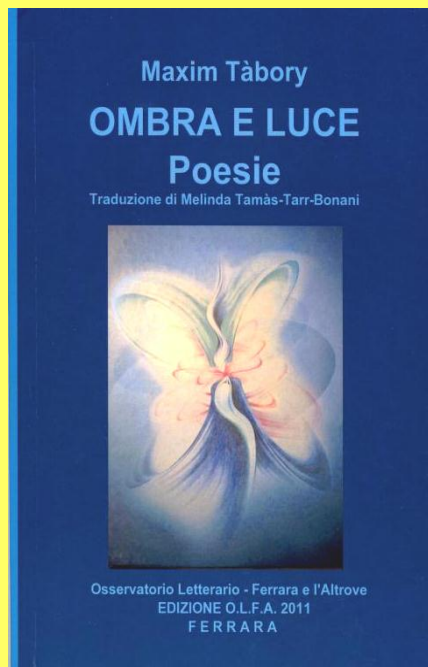
**ÁLDOTT KARÁCSONYT ÉS
BOLDOG ÚJ ÉVET!**

**BUON NATALE E FELICE
ANNO NUOVO!**

EDIZIONI
O.L.F.A.

Poesie
Racconti
Saggi

Antologie & volumi
individuali

